

Omställningsstöd till företag som fått minskad omsättning på grund av coronaviruset

Maj 2020

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag	6
1.1	Förslag till lag om omställningsstöd.....	6
1.2	Förslag till förordning om omställningsstöd.....	13
1.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet	18
1.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	19
1.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	21
1.6	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet	22
1.7	Förslag till förordning om ändring i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641)	25
1.8	Förslag till förordning om ändring i skatteförfarandeförordningen (2011:1261).....	26
2	Det nya coronaviruset får ekonomiska konsekvenser	28
2.1	Omsättningsstöd i andra länder	28
2.2	EU:s statsstödsregler	29
2.3	Något om Skatteverkets möjligheter till utredning och kontroll	30
2.4	Skattekontot.....	32
3	Införande av ett omställningsstöd	33
3.1	Omställningsstödet huvudsakliga utformning.....	33
3.2	Vilka som kan omfattas av stödet.....	33
3.3	Grundläggande krav för rätt till stöd	35
3.4	Situationer när stöd inte får lämnas	38
3.5	Hanteringen av koncerner.....	41
3.6	Hur nettoomsättningen beräknas	43
3.7	Hur storleken på stödet beräknas.....	45
3.8	Vilka fasta kostnader som omställningsstöd ges för.....	47
3.9	Fasta kostnader som undantas	51
3.10	Revisorsintyg.....	52
3.11	Stödet utgör näringsbidrag vid inkomstbeskattningen.....	53
4	Förfarandet.....	55
4.1	Handläggningen hos Skatteverket	55
4.1.1	Beslut enligt lagen om omställningsstöd	55
4.1.2	Ansökan om omställningsstöd.....	57
4.1.3	Anmälan vid ändrade förhållanden.....	58
4.2	Kreditering på företagets skattekonto	59
4.3	Utredning och kontroll	60
4.3.1	Kontrollmöjligheter	60
4.3.2	Kontroll av någon annans uppgiftsskyldighet	61
4.3.3	Revision.....	63

4.3.4	Kontrollbesök	64
4.3.5	Bevissäkring	65
4.3.6	Undantag från kontroll	66
4.4	Återkrav.....	67
4.4.1	Återbetalningsskyldighet för felaktiga utbetalningar.....	67
4.4.2	Avbetalning och anstånd	68
4.4.3	Återbetalning.....	70
4.4.4	Ränta	70
4.4.5	Betalningssäkring.....	71
4.4.6	Företrädaransvar.....	72
4.5	Överklagande	74
4.6	Indrivning, verkställighet och preskription	74
4.7	Straffbestämmelser.....	77
4.8	Personuppgiftsbehandling	83
4.9	Sekretessfrågor.....	88
5	Ikraftträdandebestämmelser.....	92
6	Konsekvensanalys.....	92
6.1	Syfte och alternativa lösningar	92
6.2	Offentligfinansiella effekter	92
6.3	Effekter för företagen	94
6.3.1	Cirka 180 000 företag beräknas få omställningsstöd.....	94
6.3.2	Stödet bidrar till ett bättre fungerande näringsliv under corona-pandemin.....	96
6.3.3	De administrativa kostnaderna beror på företagens storlek och nivån på stödet.....	97
6.4	Effekter för makroekonomin och sysselsättningen.....	98
6.5	Effekter för enskilda.....	98
6.6	Fördelningseffekter	99
6.7	Effekter för den ekonomiska jämställdheten.....	99
6.8	Effekter för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet.....	100
6.9	Effekter för offentlig sektor.....	100
6.10	Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna.....	100
6.11	Förslagets förenlighet med EU-rätten	101
6.12	Övriga effekter	101
7	Författningskommentar.....	102
7.1	Förslaget till lag om omställningsstöd.....	102
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet.....	116
7.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet	116
7.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet	117

Sammanfattning

I promemorian föreslås att ett omställningsstöd införs för företag som fått minskad omsättning som en följd av covid-19-pandemin. Omställningsstödet kan ges till företag vars sammanlagda nettoomsättning för mars och april 2020 understeg 70 procent av den sammanlagda nettoomsättningen för mars och april 2019, om omsättningsminskningen är orsakad av spridningen av sjukdomen covid-19. Stödet omfattar fysiska och juridiska personer som bedriver näringsverksamhet i Sverige och är registrerade för F-skatt, och vars nettoomsättning under det närmast föregående räkenskapsåret uppgick till minst 250 000 kronor. Kravet på F-skatt gäller inte sådana stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är undantagna från skattskyldighet. Omställningsstöd ges med 75 procent av det procentuella omsättningstappet, beräknat på företagets fasta kostnader för mars och april 2020. Med fasta kostnader avses kostnader för hyra och leasing, räntor, värdeminskning på anläggningstillgångar och nödvändiga reparationer av sådana tillgångar, elektricitet, vatten, avlopp, internet och telefoni, uppvärmning, försäkringar, utfodring av djur, franchiseavgifter, tillstånd samt royalties och licensavgifter för immateriella rättigheter.

Stöd får inte lämnas om företaget vid tidpunkten för prövningen har restförda skatte- eller avgiftsskulder, näringsförbud eller är på obestånd. Vidare krävs att företaget inte verkställer eller beslutar om vinstutdelning eller motsvarande under perioden mars 2020 till juni 2021. Om stödet uppgår till 100 000 kronor eller mer krävs ett yttrande från revisor.

Beslut om omställningsstöd fattas av Skatteverket och stödet betalas ut genom kreditering av skattekontot. Ett företag blir återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp. Skatteverket ges omfattande möjligheter till utredning och kontroll, däribland revision, och särskilda straffbestämmelser införs.

Ansökan om omställningsstöd ska ha inkommit till Skatteverket senast den 31 augusti 2020.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om omställningsstöd

Härigenom föreskrivs följande.

Omställningsstöd

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om ekonomiskt stöd till företag vars nettoomsättning har minskat i större omfattning till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 (omställningsstöd).

Vem har rätt till omställningsstöd?

2 § Rätt till omställningsstöd har *företag* som är en fysisk eller juridisk person som vid tidpunkten för ansökan om omställningsstöd

1. bedriver sådan näringsverksamhet i Sverige som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. är godkänd för F-skatt enligt 9 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Kravet på godkänd F-skatt enligt första stycket 2 gäller inte för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är undantagna från skattskyldighet enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om rätt till omställningsstöd.

3 § Rätt till omställningsstöd har inte

1. staten, regioner, kommuner och kommunalförbund,

2. företag över vilka staten, regioner, kommuner och kommunalförbund, var för sig eller tillsammans, har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande inflytande, om inte verksamheten avser affärsverksamhet,

3. företag där företaget, eller något annat företag som ingår i samma koncern, hör hemma i en stat eller jurisdiktion som är upptagen i en förteckning över stater eller jurisdiktioner utanför Europeiska unionen som av medlemsstaterna gemensamt eller inom ramen för Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har bedömts vara icke-samarbetsvilliga på skatteområdet, och

4. begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 17 § och 6 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229), om näringsverksamheten i Sverige inte bedrivs från ett sådant fast driftställe som avses i 2 kap. 29 § samma lag.

Med koncern avses i första stycket 3 en koncern av sådant slag som anges 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554).

Skattepliktigt näringsbidrag

4 § Vid tillämpning av bestämmelserna om näringsbidrag i 29 kap. 2–8 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska omställningsstöd tas upp i sin helhet det beskattningsår då stödet beslutas. Detta gäller dock inte till den del stödet motsvarar kostnader som är hänförliga till en verksamhet som företaget inte är skattskyldigt för. Om stödet är hänförligt till kostnader under det föregående beskattningsåret får det tas upp detta år i stället.

Återbetalas stödet, ska det återbetalade beloppet dras av.

Handläggningen av en ansökan om omställningsstöd

5 § Beslut enligt denna lag fattas av Skatteverket.

Besluten gäller omedelbart.

6 § En ansökan om omställningsstöd ska innehålla följande uppgifter:

- 1, företagets minskade nettoomsättning,
2. vad nedgången i nettoomsättning beror på,
3. de fasta kostnader som ansökan avser,
4. ett skriftligt undertecknat yttrande från revisor om det sökta omställningsstödet uppgår till minst 100 000 kronor, och
5. de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna fatta beslut om omställningsstöd.

Om flera företag som ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) ska ansöka om omställningsstöd, ska ansökningarna ges in samtidigt. Dessa företag ska också lämna uppgift om koncernstrukturen.

Uppgifterna i en ansökan om omställningsstöd ska lämnas på heder och samvete.

7 § Ett företag som ansökt om omställningsstöd ska till Skatteverket omgående anmäla om de uppgifter som lämnats i ansökan visar sig vara felaktiga eller om sådana förändringar inträffat som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek.

Ett företag som har fått omställningsstöd ska till Skatteverket omgående anmäla omständigheter som skulle ha påverkat rätten till stöd eller stödets storlek om omständigheterna varit kända vid tidpunkten för prövningen av ansökan. Skatteverkets beslut om stöd ska innehålla en upplysning om denna skyldighet.

Kreditering på skattekonto

8 § Omställningsstöd tillgodoförs ett företag genom kreditering på ett sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om en avstämning av skattekontot visar att det finns ett överskott på kontot efter kreditering av ett omställningsstöd ska utbetalning ske om det inte finns hinder mot detta enligt 64 kap. 4 § skatteförfarandelagen och beloppet inte behövs för avräkning enligt lagen (1985:146) om avräkning vid skatter och avgifter.

Utredning och kontroll

9 § Ett företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd ska ge Skatteverket tillfälle att granska verksamheten med avseende på företagets rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

Skatteverket får begära att företaget lämnar ett sådant revisorsintyg som avses i 6 § första stycket 4, även om det sökta stödet understiger 100 000 kr.

10 § Skatteverket får förelägga ett företag att fullgöra sina skyldigheter enligt 9 och 12 §§. Om företagets ansökan om omställningsstöd ännu inte har prövats, får ansökan avvisas om företaget inte följer ett sådant föreläggande. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om detta.

Kontroll av någon annans uppgiftsskyldighet

11 § Skatteverket får förelägga en fysisk eller juridisk person att lämna uppgift om en rättshandling med den som har fått omställningsstöd.

Föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av att den som har fått stödet har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter i sin ansökan om omställningsstöd.

Föreläggandet får förenas med vite. Ett föreläggande får dock inte förenas med vite om det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen. Om den som ska föreläggas är en juridisk person, gäller det även företrädare för den juridiska personen.

Revision

12 § Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd med avseende på företagets rätt till stöd. I fråga om revision gäller bestämmelserna i 41 kap. 4–11, 13 och 14 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Kontrollbesök

13 § Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att det företag som har fått omställningsstöd har rätt till sådant stöd. Kontrollbesök får bara genomföras i verksamhetslokaler. Kontrollbesök får dock inte genomföras i en lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad.

Skatteverket får vid kontrollbesöket kontrollera sådant räkenskapsmaterial och andra handlingar som kan ligga till grund för beslut om omställningsstöd. Skatteverket får vid besöket ställa frågor om verksamheten. De uppgifter som lämnas får kontrolleras mot uppgifterna i ansökan om omställningsstöd.

Den som enligt ett beslut om kontrollbesök ska kontrolleras behöver inte underrättas om beslutet före besöket. Kontrollbesöket ska genomföras på ett sådant sätt att verksamheten inte hindras i onödan.

Bevissäkring

14 § Skatteverket får ansöka hos förvaltningsrätten om bevissäkring för att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd. En sådan bevissäkring kan avse revision i den reviderades verksamhetslokaler, eftersökande och omhändertagande av handlingar samt försegling av lokal, förvaringsplats eller annat utrymme. I fråga om bevissäkring gäller bestämmelserna i 45 kap. samt 69 kap. 2–12 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Undantag från kontroll

15 § Bestämmelserna i 47 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om att vissa uppgifter och handlingar kan undantas från granskning gäller även vid föreläggande, revision, bevissäkring och kontrollbesök hos ett företag som fått omställningsstöd.

Återkrav

16 § Ett företag är återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp.

17 § Om ett företag är återbetalningsskyldigt får Skatteverket besluta att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet. Ett sådant beslut ska innehålla uppgifter om det belopp som företaget ska betala tillbaka och när beloppet senast ska betalas.

Avbetalning och anstånd

18 § Skatteverket får träffa avtal med ett företag om avbetalning av ett återkrav på omställningsstöd om det skulle medföra betydande skadeverkningar för företaget eller om det annars framstår som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen.

19 § Vid återkrav enligt 17 § får Skatteverket efter ansökan bevilja anstånd med hela eller delar av betalningen om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas.

Anstånd får bestämmas till längst tre månader efter dagen för beslutet i den fråga som har föranlett anståndet.

Om det kan antas att återkravet inte kommer att betalas i rätt tid, får anstånd beviljas bara om säkerhet ställs för återbetalningen, om det inte finns särskilda skäl som talar mot detta. Bestämmelserna i 63 kap. 9 och 10 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) gäller i dessa fall. Om en sådan säkerhet ska tas i anspråk gäller vad som sägs om Kronofogdemyndigheten i 13 § lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. i stället Skatteverket.

20 § Om förhållandena har ändrats väsentligt sedan ett anstånd beviljats, om företaget har lämnat felaktiga uppgifter som legat till grund för anståndet eller om det finns andra särskilda skäl, får Skatteverket

1. återkalla anståndet,
2. sätta ned anståndsbeloppet, eller
3. kräva säkerhet för fortsatt anstånd.

Återbetalning

21 § Återbetalning ska göras genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning.

Återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

22 § Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav.

Om det finns särskilda skäl får Skatteverket besluta att återbetalningen senast ska göras en annan dag.

Ränta

23 § Om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid, ska dröjsmålsränta tas ut på det obetalda beloppet från och med dagen efter att omställningsstödet betalades ut till och med den dag betalning sker. Dröjsmålsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om det finns särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis avstå från kravet på ränta.

Betalningssäkring

24 § Skatteverket får ta ett företags egendom i anspråk för att säkerställa betalning av återkrav av omställningsstöd. I fråga om betalningssäkring avseende ett sådant återkrav gäller bestämmelserna i 46 kap. 5–7 och 9–22 §§ och 69 kap. 13–18 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Företrädaransvar

25 § Om en företrädare för en juridisk person förfarit uppsåtligt eller varit grovt oaktsam vid ansökan om omställningsstöd, och detta har lett till att omställningsstöd har betalats ut med ett för stort belopp och att Skatteverket beslutat att återkräva omställningsstödet helt eller delvis, är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala det belopp som den juridiska personen har gjorts ansvarig för.

Bestämmelserna i 59 kap. 15, 16, 17 första stycket, 18, 19 första och andra styckena, 20, 21, 26 och 27 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) ska tillämpas på detta företrädaransvar.

Överklagande

26 § Skatteverkets beslut enligt denna lag överklagas till den förvaltningsrätt som anges i 67 kap. 7–9 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244). Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut som avser föreläggande utan vite, revision och kontrollbesök får dock inte överklagas. En granskningsledares beslut om bevissäkring eller om att ta egendom i förvar får inte heller överklagas.

Indrivning och verkställighet

27 § Om ett återkrav av omställningsstöd inte har betalats i rätt tid, ska fordran lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar.

28 § Om det finns särskilda skäl får Skatteverket

1. avstå att lämna en fordran på återkrav för indrivning, eller

2. lämna en fordran för indrivning även om förfallodagen inte har inträffat.

29 § Vid indrivning får verkställighet enligt utsökningsbalken ske.

30 § Om en fordran på återkrav av omställningsstöd har lämnats för indrivning, ska Kronofogdemyndigheten beräkna räntan efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) för tiden efter överlämnandet och driva in den.

Förbud mot överlåtelse

31 § En fordran på omställningsstöd som ska betalas får inte överlåtas innan beloppet kan betalas ut.

32 § En fordran som avses i 31 § får utmätas trots att den inte får överlåtas. Om en fordran på omställningsstöd ska betalas enligt 8 §, får utmätning dock göras först efter det att Kronofogdemyndigheten har fått tillfälle att ta fordran i anspråk enligt lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter.

Bestämmelserna i 5 kap. 1–3 §§ utsökningsbalken tillämpas inte vid utmätning av en fordran på omställningsstöd som ska betalas.

Preskription

33 § En fordran på återkrav av omställningsstöd ska vid tillämpning av lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m. anses vara en sådan fordran som har påförts enligt skatteförfarandelagen (2011:1244).

Straffbestämmelser

34 § Den som lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt 7 § första stycket, och på så sätt orsakar fara för att omställningsstöd felaktigt betalas ut eller betalas ut med ett för högt belopp, döms för *omställningsstödsbrott* till fängelse i högst två år.

Till samma straff döms den som efter att omställningsstöd utbetalats inte anmäler sådana ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt 7 § andra stycket och underlåtenheten innebär att företaget fått ett högre stöd än vad det har rätt till.

35 § Om brott som avses i 34 § är grovt, döms för *grovt omställningsstödsbrott* till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om brottet rört betydande belopp,
2. om den som begått brottet använt falska handlingar, eller
3. om gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning.

36 § Den som av grov oaktsamhet begår en sådan gärning som avses i 34 § döms för *vårdslöst omställningsstödsbrott* till böter eller fängelse i högst ett år.

Om gärningen med hänsyn till beloppet och övriga omständigheter är mindre allvarlig, döms det inte till ansvar.

37 § Den som frivilligt vidtar en åtgärd som leder till att ett korrekt beslut om stödet eller om återkrav av stödet kan fattas, döms inte till ansvar enligt 34–36 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

1.2 Förslag till förordning om omställningsstöd

Härigenom föreskrivs följande.

Förordningens tillämpningsområde

1 § Denna förordning innehåller kompletterande bestämmelser om sådant omställningsstöd som Skatteverket får lämna till företag enligt lagen (2020:000) om omställningsstöd.

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Omställningsstöd får lämnas i enlighet med Europeiska kommissionens beslut den xxxx 2020 i ärende SA.xxxxx(2020/N).

Förordningens innehåll

2 § I denna förordning finns bestämmelser om

- uttryck i förordningen (3 §)
- när omställningsstöd får lämnas (4–7 §§),
- beräkning av omställningsstöd (8–13 §§),
- hur ansökan ska göras (14 §),
- utbetalning av omställningsstöd (15 §),
- rätt att meddela föreskrifter (16 §), och
- anmälan om brott (17 §).

Uttryck i förordningen

3 § Uttryck som används i denna förordning har samma innebörd och tillämpningsområde som i lagen (2020:000) om omställningsstöd.

När omställningsstöd får lämnas

4 § Ett företag har efter ansökan rätt till omställningsstöd om

1. företagets sammanlagda nettoomsättning för mars och april 2020 understiger 70 procent av den sammanlagda nettoomsättningen för mars och april 2019,

2. nedgången i nettoomsättning så gott som uteslutande är orsakad av effekterna av spridningen av sjukdomen covid-19,

3. företagets nettoomsättning uppgick till minst 250 000 kronor under det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 januari 2020,

4. stödet, beräknat enligt 8–13 §§, uppgår till minst 5 000 kronor,

5. företaget under perioden mars 2020–juni 2021 inte verkställer ett beslut om vinstutdelning, gottgörelse, förvärv av egna aktier eller minskning av aktiekapitalet eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna eller medlemmarna, och ett sådant beslut om värdeöverföring inte heller fattas av företagets stämma, styrelse eller motsvarande organ under denna period,

6. företaget har gjort vad som skäligen kan krävas för att uttömma möjligheterna till försäkringsersättning, skadestånd och liknande ersättning samt annat statligt stöd för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på, och

7. ansökan om stöd har inkommit till Skatteverket senast den 31 augusti 2020.

Om räkenskapsåret som avses i första stycket 3 är längre eller kortare än tolv månader, ska kravet på minsta nettoomsättning justeras i motsvarande mån.

Om företaget ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) gäller vad som anges om värdeöverföringar i första stycket 5 även det eller de moderföretag till företaget som ingår i koncernen.

5 § Med *nettoomsättning* avses intäkter från sålda varor och utförda tjänster som ingår i företagets normala verksamhet med avdrag för lämnade rabatter, mervärdesskatt och annan skatt som är direkt knuten till omsättningen, under förutsättning att intäkterna är hänförliga till en näringsverksamhet som bedrivs i Sverige. Intäkter från försäljning av finansiella instrument ingår dock inte i nettoomsättningen.

En intäkt ska anses hänförlig till den månad som den hade ansetts belöpa sig på om varje kalendermånad hade utgjort ett separat räkenskapsår för företaget, med tillämpning av de redovisningsprinciper som företaget tillämpat för det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 januari 2020.

Om en hyresvärd har tagit emot stöd enligt förordningen (2020:237) om statligt stöd när vissa lokalhyresgäster fått rabatt på hyran, ska den del av stödet som avser hyresrabatt för april 2020 anses ingå i hyresvärdens nettoomsättning för denna månad.

6 § Omställningsstöd får beviljas endast om företaget har lämnat ett skriftligt, undertecknat yttrande från en revisor tillsammans med ansökan. Av yttrandet ska det framgå

1. i vilken grad den sammanlagda nettoomsättningen har minskat för mars och april 2020 jämfört med motsvarande period året dessförinnan,

2. att de villkor som anges i 4 § första stycket 2, 3 och 5 är uppfyllda,

3. summan av företagets fasta kostnader enligt 9–11 §§ för mars och april 2020, och

4. i vilken omfattning företaget har tagit emot sådan ersättning eller sådant stöd som avses i 12 §.

En revisor ska vara en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Revisorn ska granska räkenskapsmaterial, sammanställningar och annat underlag som ligger till grund för uppgifterna i ansökan. Granskningen ska utföras med professionell skepticism och vara så ingående och omfattande som god revisionsd kräver.

Kravet på yttrande från revisor enligt första stycket gäller inte om det sökta omställningsstödet understiger 100 000 kronor.

7 § Omställningsstöd får inte lämnas om företaget den 29 februari 2020 var ett företag i svårigheter enligt artikel 2.18 i Europeiska kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken dessa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

Omställningsstöd får inte heller lämnas om företaget vid prövningstillfället

1. är på obestånd,
2. har näringsförbud,
3. har skatte- eller avgiftsskulder som har överlämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning, eller
4. är föremål för betalningskrav på grund av ett tidigare kommissionsbeslut som förklarar ett stöd olagligt och oförenligt med den inte marknaden.

Om näringsidkaren är en juridisk person gäller vad som anges i andra stycket 2 även den eller de fysiska personer som har ett betydande inflytande i verksamheten.

Beräkning av omställningsstöd

8 § Omställningsstöd ges med ett belopp som motsvarar en andel av företagets fasta kostnader för mars och april 2020. Andelen fasta kostnader beräknas som den procentuella nedgången i nettoomsättning för mars och april 2020 jämförd med mars och april 2019, multiplicerad med 0,75. Andelen fasta kostnader ska alltså beräknas enligt följande formel:

$$((\text{nettoomsättningen för mars och april 2019} - \text{nettoomsättningen för mars och april 2020}) / \text{nettoomsättningen för mars och april 2019}) \times 0,75$$

9 § Med fasta kostnader avses kostnader för

1. hyra och leasing, med avdrag för lämnade rabatter, om avtalstiden är minst sex månader,
2. räntor, med undantag för vinstandelsräntor, till den del de överstiger ränteintäkter för perioden,
3. värdeminskning på anläggningstillgångar samt nödvändiga reparationer och underhåll av sådana tillgångar,
4. fastighetsskatt som företaget är skattskyldigt för, till den del skatten avser en fastighet som inte hyrs ut,
5. förbrukning av vatten och elektricitet, med undantag för elektricitet som förbrukas i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, avlopp, internet och telefoni samt uppvärmning av lokaler,
6. tjänster avseende städning, sophantering samt larm och bevakning,
7. försäkringar,
8. utfodring inom jord- och vattenbruksverksamhet,
9. franchiseavgifter,
10. offentligrättsliga tillstånd samt återkommande tillsyns- och kontrollavgifter som betalas för en viss tidsperiod, och
11. royalties och licensavgifter för immateriella rättigheter.

Kostnaden för värdeminskning på anläggningstillgångar enligt första stycket 3 utgörs av företagets planmässiga avskrivningar av anläggningstillgångar enligt räkenskaperna.

Sådana avgifter som avses i första stycket 9 och 11 ska inte räknas som fasta kostnader till den del avgiften är beroende av försäljningsvolym eller liknande.

10 § Som fasta kostnader räknas inte kostnader som

1. är möjliga för företaget att undvika genom sådana åtgärder som skäligen kan krävas vid en plötslig nedgång i produktionen eller omsättningen av varor eller tjänster,

2. utgörs av ingående mervärdesskatt som företaget har rätt att göra avdrag för enligt 8 kap. mervärdesskattelagen (1994:200) eller få återbetald enligt 10 kap. samma lag,

3. utgörs av skatt som företaget enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi har rätt att göra avdrag för i punktskattedeklaration eller få återbetald efter ansökan,

4. är hänförliga till en verksamhet som bedrivs i utlandet, eller

5. motsvaras av en intäkt hos någon som ingår i samma koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554).

11 § Vid tillämpning av 8 § ska en kostnad anses hänförlig till den månad som den hade ansetts belöpa sig på om varje kalendermånad hade utgjort ett separat räkenskapsår för företaget, med tillämpning av de redovisningsprinciper som företaget tillämpat för det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 januari 2020.

12 § Omställningsstödet ska minskas med belopp som företaget fått eller kommer att få i

1. försäkringsersättning, skadestånd eller annan liknande ersättning för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på, eller

2. annat statligt stöd som företaget tagit emot för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på.

13 § Det maximala omställningsstödet per stödberättigat företag uppgår till det lägre av följande belopp:

1. Ett belopp som motsvarar den nominella nedgången i nettoomsättning för mars och april 2020, jämfört med motsvarande period året dessförinnan, och

2. 150 miljoner kronor.

Om flera företag i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) är berättigade till omställningsstöd avser det maximala stödet enligt första stycket hela koncernen och fördelas på respektive stödberättigat företag i förhållande till storleken på företagets fasta kostnader.

Ansökan om omställningsstöd

14 § En ansökan om omställningsstöd ska göras elektroniskt på ett av Skatteverket fastställt formulär.

Utbetalning av omställningsstöd

15 § Om det finns ett överskott på skattekontot efter att ett omställningsstöd krediterats enligt 8 § lagen (2020:000) om omställningsstöd, ska det överskjutande beloppet automatiskt betalas ut till det konto som har registrerats hos ett bank- eller kreditmarknadsföretag enligt 14 kap. 8 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261).

Rätt att meddela föreskrifter

16 § Skatteverket får meddela föreskrifter om verkställigheten av lagen (2020:000) om omställningsstöd och denna förordning.

Anmälan om brott

17 § I 18 kap. 8 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261) finns en skyldighet för Skatteverket att till åklagare anmäla brott enligt lagen (2020:000) om omställningsstöd.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2020.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2019/20:166 Föreslagen lydelse

1 §

Skatteverkets verksamhet enligt denna lag omfattar brott enligt

1. skattebrottslagen (1971:69),
2. 30 kap. 1 § första stycket 4 aktiebolagslagen (2005:551),
3. 11 § tredje stycket lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.,
4. 4 kap. 6 b §, 14 kap. 1–4 och 10 §§ och 15 kap. 10–13 §§ brottsbalken, om gärningen avser uppgift eller handling i ärende hos Skatteverket,
5. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete eller lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete,
6. 11 kap. 5 § brottsbalken,
7. lagen (2014:836) om näringsförbud,
8. folkbokföringslagen (1991:481), *samt*
8. folkbokföringslagen (1991:481),
9. lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott.
9. lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott, *och*
10. *lagen (2020:000) om omställningsstöd.*

Skatteverket får medverka vid undersökning också i fråga om annat brott än som anges i första stycket, om åklagaren finner att det finns särskilda skäl för detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 och 2 kap. 3 §§ lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (1991:1047) om sjuklön, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, lagen (1991:1047) om sjuklön och lagen (2020:000) om omställningsstöd, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4–6 och 8 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

2 kap.

3 §³

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. en fysisk persons identitet, medborgarskap, bosättning och familjeförhållanden,
2. en juridisk persons identitet, säte, ägarförhållanden samt firmatecknare och andra företrädare,
3. registrering för skatter och avgifter,
4. underlag för fastställande av skatter och avgifter,
5. bestämmande av skatter och avgifter,
6. underlag för fastighetstaxering,
7. revision och annan kontroll av skatter och avgifter,

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

² Senaste lydelse 2014:1477.

³ Senaste lydelse 2015:901.

8. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,

9. avgiftsskyldighet till ett registrerat trossamfund och medlemskap i fackförening,

10. yrkanden och grunder i ett ärende,

11. beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende,

12. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

13. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, och

13. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete *eller lagen (2020:000) om omställningsstöd*, och

14. uppgifter om sjuklönekostnad.

I databasen får även andra uppgifter behandlas som behövs för fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet i stället för lydelsen enligt lagen (2020:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2019/20:74 *Föreslagen lydelse*

1 kap.

4 §

Uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för

1. fastställande av underlag för samt bestämmande, redovisning, betalning och återbetalning av skatter och avgifter,

2. bestämmande av pensionsgrundande inkomst,

3. fastighetstaxering,

4. revision och annan analys- eller kontrollverksamhet,

5. tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning,

6. handläggning

a) enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,

b) av andra frågor om ansvar för någon annans skatter och avgifter,

c) enligt lagen (2015:912) om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton och 22 b kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),

d) enligt lagen (2017:182) om automatiskt utbyte av land-förland-rapporter på skatteområdet och 33 a kap. skatteförfarandelagen, *och*

e) enligt 33 b kap. skatteförfarandelagen. *och*

f) enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (2020:000) om omställningsstöd.

7. fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande,

8. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

9. hantering av uppgifter om sjuklönekostnad, och

10. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

1.6 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Beträffande personer som avses i 2 kap. 2 § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet får i beskattningsdatabasen behandlas uppgifter

1. som behövs vid Skatteverkets handläggning av ärenden som görs med stöd av

- kupongskattelagen (1970:624),
- fastighetstaxeringslagen (1979:1152),
- lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
- lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,
- skatteförfarandelagen (2011:1244),
- mervärdesskattelagen (1994:200),
- lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter,
- lagen (1999:445) om exportbutiker,
- inkomstskattelagen (1999:1229),
- lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,
- lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, *eller*

- lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete,
– *lagen (2020:000) om omställningsstöd, eller*
- annan författning med bestämmelser om skatter och socialavgifter,

2. om planerad, beslutad, pågående eller avslutad revision och annan kontroll av skatter och avgifter,

3. om att fordran mot en person registrerats hos Kronofogdemyndigheten och om indrivningsresultat,

4. om beslut om näringsförbud,

5. om antal anställda och anställdas personnummer,

6. om plusgiro- och bankgironummer, om fullmakt lämnats för bank- eller plusgiro att ta emot skatteåterbetalning på ett konto samt uppgifter om fullmakten och kontot,

7. för förberedelsearbete vid fastighetstaxering,

¹ Senaste lydelse av förordningens rubrik 2003:1023.

² Senaste lydelse 2017:391.

8. om lagfarna köp av hela eller delar av fastigheter samt om fastighetsregleringar vid vilka mer än två hektar åkermark, betesmark och skogsmark överförs från en fastighet till en annan och där frivillig överenskommelse om likviden föreligger,

9. om tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622),

10. som behövs för

– handläggning av ärenden enligt lagen (1990:314) om ömsesidig handräckning i skatteärenden,

– handläggning av ärenden enligt lagen (2012:843) om administrativt samarbete inom Europeiska unionen i fråga om beskattning,

– handläggning av ärenden enligt lagen (2015:63) om utbyte av upplysningar med anledning av FATCA-avtalet,

– handläggning av ärenden enligt lagen (2015:912) om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton,

– handläggning av ärenden enligt lagen (2015:911) om identifiering av rapporteringspliktiga konton vid automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton,

– handläggning av ärenden enligt lagen (2017:182) om automatiskt utbyte av land-för-land-rapporter på skatteområdet, och

– annat informationsutbyte och annan handräckning enligt internationella åtaganden,

11. från aktiebolagsregistret,

12. från vägtrafikregistret,

13. från Folkhälsomyndigheten om tillstånd enligt alkohollagen och om omsättning enligt restaurangrapport,

14. från Arbetsförmedlingen om beslut om arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt om utbetalt belopp och datum för utbetalningen,

15. från Tullverket om debiterad mervärdesskatt vid import, exportvärden, antal import- och exporttillfällen samt de tidsperioder som uppgifterna avser samt uppgifter från verket som behövs för tillämpningen av 3 kap. 30 § andra stycket mervärdesskattelagen och för fastställande, uppbörd eller kontroll av mervärdesskatt vid import,

16. från Försäkringskassan om försäkring mot kostnader för sjuklön när det gäller arbetsgivaren och den försäkrade, om sjukpenninggrundande inkomst av annat förvärvsarbete och om utsänd person,

17. om avgiftsskyldighet till sådant trossamfund som har eller har beviljats uppbördshjälp enligt 16 § lagen (1998:1593) om trossamfund samt om församlingstillhörighet inom Svenska kyrkan,

18. om att prissättningsbesked har lämnats enligt lagen (2009:1289) om prissättningsbesked vid internationella transaktioner,

19. om flyttningar av varor eller bränsle som avses i lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt respektive lagen (1994:1776) om skatt på energi,

20. om sjuklön enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, och

21. som har lämnats enligt 24 § lagen (2014:1020) om redovisningscentraler för taxitrafik.

Skatteverket får meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i beskattningsdatabasen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2020

1.7 Förslag till förordning om ändring i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641)

Härigenom föreskrivs att bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) ska ha följande lydelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2020.

Bilaga¹

<i>161. stöd enligt lagen (2020:000) om omställningsstöd</i>	<i>sekretessen gäller inte beslut om omställningsstöd eller beslut om återkrav av omställningsstöd</i>

¹ Senaste lydelse [2020:000].

1.8 Förslag till förordning om ändring i skatteförfarandeförordningen (2011:1261)

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 8 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261) ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt promemorian Föreslagen lydelse
Förordningsändringar för att
motverka fusk med stöd vid
korttidsarbete*

18 kap.

8 §

Skatteverket ska, utöver vad som följer av 17 § skattebrottslagen (1971:69), göra en anmälan till åklagare så snart det finns anledning att anta att någon har gjort sig skyldig till

1. brott enligt 30 kap. 1 § första stycket 4 aktiebolagslagen (2005:551),
2. brott enligt 11 § tredje stycket lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.,
3. givande av muta enligt 10 kap. 5 b § eller grovt givande av muta enligt 10 kap. 5 c § brottsbalken,
4. bokföringsbrott eller grovt bokföringsbrott enligt 11 kap. 5 § brottsbalken,
5. brott enligt 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete eller lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete,
6. brott enligt 4 kap. 6 b §, 14 kap. 1–4 och 10 §§ eller 15 kap. 10–13 §§ brottsbalken, om gärningen avser uppgift eller handling i ärende hos Skatteverket,
6. brott enligt 4 kap. 6 b §, 14 kap. 1–4 och 10 §§ eller 15 kap. 10–13 §§ brottsbalken, om gärningen avser uppgift eller handling i ärende hos Skatteverket,
7. brott enligt lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott.
7. brott enligt lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott, eller
8. brott enligt lagen (2020:000) om omställningsstöd.

En anmälan ska dock inte göras om det kan antas att brottet inte kommer att medföra påföljd eller om anmälan av något annat skäl inte behövs.

En anmälan ska innehålla uppgift om de omständigheter som ligger till grund för misstanken om brott.

I andra fall än som avses i första stycket 3 får anmälan i stället göras till en sådan särskild enhet inom verket som ska medverka vid brottsutredning, om

1. det inte finns skäl att anta att brottet kommer att leda till en annan påföljd än böter,
2. den misstänkte kan antas erkänna gärningen, och
3. den misstänkte har fyllt tjugoett år.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2020.

2 Det nya coronaviruset får ekonomiska konsekvenser

Spridningen av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19 medför inte enbart humanitära konsekvenser utan även ekonomiska. Finansdepartementet bedömer att den svenska BNP-tillväxten blir lägre 2020 på grund av virusutbrottet än vad som annars hade varit fallet. Spridningen av viruset har lett till beteendeförändringar och restriktioner samt generellt större osäkerheter i ekonomin vilket i sin tur har lett till kännbara ekonomiska konsekvenser för svenska företag. Sammantaget bedöms det nya coronaviruset få betydande ekonomiska konsekvenser för både enskilda branscher och den ekonomiska tillväxten. För svensk tillväxt och konkurrenskraft är det av avgörande betydelse att de negativa effekterna av spridningen av coronaviruset så långt som möjligt begränsas. Flera åtgärder har vidtagits för att dämpa de ekonomiska effekterna och effekterna för företag i samhället.

2.1 Omsättningsstöd i andra länder

Flera länder har infört olika typer av omsättningsstöd med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19. Två av de länder som infört olika former av omsättningsstöd är Danmark och Norge. Nedan beskrivs dessa länders system kortfattat.

Danmark har infört ett omsättningsstöd. Stödet är utformat för att täcka delar av ett företags fasta kostnader och lämnas till företag som drabbats av betydande omsättningsminskning på grund av spridningen av sjukdomen covid-19. Stödet infördes ursprungligen för tre månader men har nyligen förlängts till fyra månader och miniminivån för omsättningsminskning har sänkts från 40 procent till 35 procent. Storleken på stödet beror på hur stor omsättningsminskningen bedöms vara samt om företaget varit tvunget att stänga sin verksamhet på grund av restriktioner. Stödet är skattepliktigt. Ett företag kan maximalt få ett belopp om 110 miljoner DKK för perioden 9 mars–8 juli 2020.

Stödet administreras av danska näringslivsmyndigheten (Erhvervsstyrelsen). Företag ansöker för hela perioden och redogör för den förväntade omsättningsminskningen och förväntade fasta kostnader för perioden. Den sökande ska bekräfta att informationen är korrekt och att sökanden är medveten om att lämnande av felaktig information kan leda till påföljder. Företag måste även få sina uppgifter bekräftade av en auktoriserad revisor innan ansökan kan skickas in. Företaget kan få kompensation för 80 procent av revisorskostnaden upp till max 16 000 DKK. Senast den 8 december 2020 ska företaget skicka in en redogörelse för företagets faktiska omsättningsminskning och fasta kostnader för kompensationsperioden och eventuell skillnad i kompensation betalas ut eller krävs in.

Även Norge har infört ett omsättningsstöd. Stödet är utformat för att täcka delar av ett företags fasta kostnader. Det lämnas till företag som drabbats av en omsättningsminskning om minst 30 procent på grund av

spridningen av sjukdomen covid-19. Stödet gäller för tre månader. Storleken på stödet beror på hur stor omsättningsminskningen bedöms vara samt om företaget varit tvunget att stänga sin verksamhet på grund av restriktioner. Alla företag är stödberättigade förutom företag som är under konkursbehandling samt företag i vissa branscher, t.ex. finanssektorn, olje- eller gasutvinning, elförsörjning eller privata daghem. Storleken på stödet kan uppgå till max 80 miljoner NOK per kalendermånad.

Ansökningar görs för en månad i taget. Den sökande fyller själv i uppgifter om företaget, förlorad omsättning, fasta kostnader m.m. Den sökande ska bekräfta att informationen är korrekt, att den kan dokumenteras och på begäran bekräftas av revisor, samt att sökanden är medveten om att lämnande av felaktig information kan leda till påföljder. Uppgifterna måste för samtliga företag bekräftas av en revisor i samband med årsbokslutet 2020. Information om vilka företag som har fått stöd kommer att finnas tillgänglig i ett sökbart format online.

2.2 EU:s statsstödsregler

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortat EUF-fördraget, innehåller regler som ska säkerställa en väl fungerande konkurrens på den inre marknaden. Bland dessa regler finns bestämmelser om statligt stöd. Bestämmelserna återfinns i artiklarna 107–109 i fördraget och har till syfte att förhindra att konkurrensförhållandena inom unionen snedvrids genom att medlemsstaterna gynnar vissa företag eller viss produktion ekonomiskt. Dessa bestämmelser måste beaktas vid utformningen av nya författningar.

Enligt artikel 107.1 är i princip allt statligt stöd förbjudet, om stödet snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion och påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Kommissionen kan efter prövning förklara att en statlig stödåtgärd anses förenlig med den inre marknaden enligt vissa kriterier som anges i artikel 107.2 och 107.3. Medlemsstaterna ska enligt artikel 108.3 anmäla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder till kommissionen. Innan kommissionen har gett sitt godkännande får åtgärden inte vidtas.

Konsekvenserna av att inte följa bestämmelserna avseende genomförandeförbudet hanteras i lagen (2013:388) om tillämpningen av Europeiska unionens statsstödsregler. Statligt stöd som lämnas i strid med genomförandeförbudet ska återkräva från stödmottagaren jämte ränta så att konkurrensförhållandet återställs.

Av artikel 107.2 b i EUF-fördraget framgår att stöd får ges för att avhjälpa skador som orsakats av exceptionella händelser. Kommissionen har i kommunikationen över koordinerat europeiskt svar på ekonomiska effekterna av spridningen av sjukdomen covid-19 den 13 mars 2020 utpekat just spridningen av sjukdomen covid-19 som en sådan exceptionell händelse. Stöd kan därför, efter en prövning av kommissionen i varje enskilt fall, ges för att avhjälpa skador som orsakats av spridningen av sjukdomen covid-19 eller som är en direkt följd av åtgärderna för att minska spridningen av viruset (jfr t.ex. kommissionens beslut den 8 april 2020 i statsstödsärende SA.56774 om det danska omsättningsstödet). Ett

krav för att stöd ska beviljas är att stödet är begränsat till den skada som uppkommit till följd av spridningen av sjukdomen covid-19.

2.3 Något om Skatteverkets möjligheter till utredning och kontroll

Förfarandet vid uttag av skatter och avgifter regleras i skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. Nedan framgår något om Skatteverkets möjligheter till utredning och kontroll i beskattningsverksamheten i den utsträckning det är av intresse för de förslag som lämnas i denna promemoria.

Revision

Revision är en utredningsform som Skatteverket kan använda sig av när det finns behov av en fördjupad utredning. Ett beslut om revision ska bl.a. innehålla uppgift om syftet med revisionen (41 kap. 4 § SFL). Revisionen får bara användas till att avse kontroll enligt syften som anges i lagen. Skatteverket får besluta om revision t.ex. för att kontrollera att en uppgiftsskyldighet har fullgjorts eller att det finns förutsättningar att fullgöra uppgiftsskyldigheten (41 kap. 2 § första stycket 1 och 2 SFL). Innan en revision verkställs ska den som ska revideras som huvudregel underrättas om beslutet om revision (41 kap 5 § SFL).

En revision ska genomföras i samverkan med den reviderade och på ett sådant sätt att den inte onödigt hindrar verksamheten hos denne. Kravet på samverkan gäller inte om tvångsåtgärden bevissäkring (se längre ned detta avsnitt) har beslutats på grund av att det finns en påtaglig risk för sabotage (41 kap. 6 § SFL).

En revision får inte pågå under längre tid än nödvändigt och Skatteverket ska snarast meddela den reviderade resultatet av revisionen i de delar som det rör den reviderade (41 kap. 13 § SFL). Vidare ska Skatteverket lämna tillbaka räkenskapsmaterial och andra handlingar till den reviderade så snart som möjligt och senast när revisionen har avslutats (41 kap. 14 §).

Kontrollbesök

I skatteförfarandelagen finns bestämmelser om kontrollbesök avseende lagens system för kassaregister, personalliggare och torg- och marknads-handel, se 42 kap. 6–9 §§ SFL.

När det gäller systemet för personalliggare har Skatteverket möjlighet att göra oannonserade kontrollbesök i en verksamhetslokal för att kontrollera personalliggaren. Skyldighet att föra personalliggare gäller för den som bedriver verksamhet inom bygg-, restaurang-, frisör- eller tvätteribranschen samt inom service av motorfordon, kropps- och skönhetsvård och för livsmedels- eller tobaksgrossister.

Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att den som är eller kan antas vara skyldig att föra personalliggare eller inom byggbranschen tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras fullgör sina eventuella skyldigheter. Kontrollbesöket får bara genomföras i verksamhetslokaler eller på byggarbetsplatser. Kontrollbesök på en byggarbetsplats får dock inte genomföras i en

lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad (42 kap. 8 § SFL).

Syftet med kontrollen ska vara att kontrollera att det finns en personalliggare tillgänglig i verksamhetslokalen som uppfyller föreskrivna krav. I det ligger att Skatteverket ska kontrollera att de personer som vid kontrollbesöket är verksamma också är upptagna i personalliggaren. Det handlar alltså om att få en omedelbar bild av om dokumentationsskyldigheten följs (prop. 2010/11:165 s. 877 och prop. 2014/15:6 s. 94). Den som enligt ett beslut om kontrollbesök ska kontrolleras behöver inte underrättas om beslutet före kontrollbesöket. Detta eftersom en underrättelse i förväg skulle förta effekten av kontrollen (prop. 2010/11:165 s. 877 och 888). Underrättelse om beslutet ska dock lämnas så snart det kan ske utan att kontrollen förlorar sin betydelse (42 kap. 10 § SFL). Ett kontrollbesök ska genomföras på ett sådant sätt att verksamheten inte hindras i onödan (42 kap. 11 § SFL).

Bevissäkring

Av 2 kap. 5 § SFL framgår att av proportionalitetsprincipen följer att beslut enligt skatteförfarandelagen bara får fattas om skälen för beslutet uppväger det intrång eller men i övrigt som beslutet innebär för den som beslutet gäller eller för något annat motstående intresse.

Med bevissäkring avses följande tvångsåtgärder: revision i den reviderades verksamhetslokaler, eftersökande och omhändertagande av handlingar enligt, samt försegling av lokal, förvaringsplats eller annat utrymme (45 kap. 2 § 1 stycket SFL). I 45 kap SFL finns ytterligare bestämmelser om villkoren för dessa tvångsåtgärder. Med det som sägs i kapitlet om risk för sabotage avses att det finns risk för att den som bevissäkringen gäller kommer att undanhålla, förvanska eller förstöra det som får kontrolleras (45 kap. 2 § 2 stycket SFL).

Beslut om bevissäkring fattas av förvaltningsrätten på ansökan av granskningsledaren eller av granskningsledaren (45 kap. 13 och 14 §§ SFL). Den som ett beslut om bevissäkring gäller ska omedelbart underrättas om beslutet. Underrättelse får dock ske i samband med att åtgärden verkställs om det finns en påtaglig risk för sabotage om den som beslutet gäller underrättas i förväg (45 kap. 16 § SFL).

I 69 kap. 2–12 §§ SFL finns bestämmelser om verkställighet av beslut om bevissäkring. Bl.a. framgår av 69 kap. 4 § SFL att verkställighet av beslut om bevissäkring ska genomföras så att den inte vållar den som beslutet gäller större kostnader eller olägenheter än vad som är nödvändigt. Vidare ska granskningsledaren lämna tillbaka handlingar och annat som har tagits om hand så snart de inte längre behövs (69 kap. 12 § 1 stycket SFL).

Undantag från kontroll

Ett föreläggande som gäller kontroll av uppgifts- eller dokumentationsskyldighet eller som är ett föreläggande enligt 37 kap. 11 § SFL får inte avse en uppgift i en sådan handling som inte får tas i beslag enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken. Ett sådant föreläggande får inte heller avse en uppgift som har ett betydande skyddsintresse om det finns särskilda omständigheter som gör att uppgiften inte bör komma till någon annans

kännedom och uppgiftens skyddsintresse är större än dess betydelse för kontrollen (47 kap. 1 § SFL). Vid revision, bevissäkring, tillsyn över kassaregister och kontrollbesök får Skatteverket inte granska en handling som inte får tas i beslag enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken, eller en handling som inte omfattas av revisionen, bevissäkringen, tillsynen eller kontrollbesöket. Skatteverket får inte heller granska en handling som har ett betydande skyddsintresse om det finns särskilda omständigheter som gör att handlingens innehåll inte bör komma till någon annans kännedom och handlingens skyddsintresse är större än dess betydelse för kontrollen (47 kap. 2 § SFL). En handling som inte får granskas ska på begäran av den som är föremål för revision, bevissäkring, tillsyn över kassaregister eller kontrollbesök undantas från kontrollen (47 kap. 3 § SFL). Beslut om undantag av handling från kontroll fattas av den förvaltningsrätt som enligt 67 kap. SFL är behörig att pröva ett överklagande av den som begär undantag när begäran görs (47 kap. 4 § SFL). Om en uppgift eller en handling har undantagits från kontroll, får Skatteverket inte återge eller återropa innehållet i uppgiften eller handlingen (47 kap. 7 § SFL).

2.4 Skattekontot

Alla skattskyldiga personer, både fysiska och juridiska, har i vart fall ett skattekonto. Skattekontot fungerar så att det sammanställer skatter och avgifter som är kopplade till inkomst av tjänst, kapital och näringsverksamhet oberoende av om kontohavaren är privatperson, enskild företagare eller juridisk person. En registrering på skattekontot innebär i praktiken att kontot antingen debiteras (påförs) eller krediteras (tillgodoförs) ett belopp, prop. 2010/11:165 s. 1012. På skattekontot ska Skatteverket registrera skatter och avgifter som ska betalas eller tillgodoräknas, belopp som ska dras ifrån eller läggas till slutlig skatt enligt 56 kap. 9 § SFL, samt inbetalningar och utbetalningar (61 kap. 1 § SFL). Belopp som ska betalas ska som huvudregel registreras på skattekontot på förfallodagen och belopp som ska tillgodoräknas ska registreras så snart det finns underlag (61 kap. 2 § SFL). Om anstånd med att betala skatt eller avgift har beviljats före skattens eller avgiftens förfallodag, ska anståndet registreras på förfallodagen (61 kap. 3 § SFL). Skatteverket ska stämma av skattekontot varje månad om något annat belopp än ränta har registrerats (61 kap. 7 § SFL). Om en avstämning av skattekontot visar att det finns ett överskott på kontot ska beloppet betalas tillbaka om vissa kriterier är uppfyllda och det inte finns något hinder mot återbetalning (64 kap. 2 och 4 §§ SFL).

3 Införande av ett omställningsstöd

3.1 Omställningsstödet huvudsakliga utformning

Promemorians förslag: Det införs ett ekonomiskt stöd till företag vars nettoomsättning har minskat i större omfattning till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 (omställningsstöd).

Stödet ska införas genom en ny lag respektive en ny förordning om omställningsstöd.

Skälen för promemorians förslag: För att lindra de ekonomiska konsekvenserna av spridningen av coronaviruset och göra det möjligt för företag att överbrygga den akuta krisen samt underlätta för företag att ställa om och anpassa sin verksamhet bör företag kunna ansöka om och beviljas ett omställningsstöd.

Spridningen av coronaviruset har påverkat svenska företag drastiskt. Den plötsliga nedgången i produktion eller omsättning har för många företag varit omöjlig att förutse och planera inför. Flera åtgärder riktade mot företag har redan införts, t.ex. stöd vid korttidsarbete, hyresstöd och möjlighet till anstånd med skatteinbetalningar. De företag som har haft ett stort omsättningstapp kan dock alljämt ha höga fasta kostnader som försvårar för företaget att ställa om verksamheten och som inget av de nuvarande stöden träffar. Det kan t.ex. handla om leasingavgifter och ränteutgifter där företagen har bundit upp sig för en längre tid. Det kan leda till att även i grunden livskraftiga företag riskerar att inte överleva krisen. För att undvika detta bör ett stöd införas som riktar sig mot företag med ett stort omsättningstapp beroende på spridningen av sjukdomen covid-19 och där storleken på stödet bestäms av företagets fasta kostnader.

Förslaget bedöms medföra en betydande lättnad för företag som drabbas av ett plötsligt omsättningstapp samtidigt som de har kvar sina fasta kostnader och behöver ställa om sin verksamhet för att möta effekterna av spridningen av coronaviruset. Om förslaget inte genomförs finns en risk att företag som i grunden är livskraftiga tvingas avveckla sin verksamhet. Det kommer att försvåra återhämtningen för samhället i stort.

De materiella förutsättningarna för att få omställningsstöd kan regleras i förordning. En stor del av den reglering som gäller själva hanteringen av stödet där det föreslås bl.a. kontrollåtgärder och straffbestämmelser förutsätter dock lagform. I denna promemoria föreslås därför att regleringen av omställningsstödet delas upp i en lag och en förordning om omställningsstöd.

3.2 Vilka som kan omfattas av stödet

Promemorians förslag: Den nya lagen om omställningsstöd omfattar fysiska och juridiska personer som bedriver näringsverksamhet i Sverige samt vid tidpunkten för ansökan har godkännande för F-skatt. För vissa stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är helt eller delvis undantagna från skattskyldighet gäller inte kravet på godkänd F-skatt.

Lagen omfattar inte

- staten, regioner, kommuner och kommunalförbund,
- juridiska personer över vilka staten, regioner, kommuner eller kommunalförbund, var för sig eller tillsammans, har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande inflytande, såvida inte verksamheten avser affärsverksamhet,
- företag där företaget eller något annat företag som ingår i samma koncern, hör hemma i en stat eller jurisdiktion som är upptagen i en förteckning över stater eller jurisdiktioner utanför EU som av medlemsstaterna gemensamt eller inom ramen för OECD har bedömts vara icke samarbetsvilliga på skatteområdet, och
- begränsat skattskyldiga som saknar ett fast driftställe i Sverige.

Skälen för promemorians förslag: Som utgångspunkt bör stödet gälla alla juridiska och fysiska personer som bedriver näringsverksamhet i Sverige. Till skillnad från tidigare stödinsatser omfattar detta stöd samtliga branscher och alla företagsformer, inklusive aktiebolag, handelsbolag och enskilda näringsidkare. Anledningen till att samtliga företagsformer ska omfattas är att spridningen av viruset som orsakar sjukdomen covid-19 fått sådana effekter i samhället att det riskerar att drabba samtliga näringsidkare oavsett bransch och företagsform, även om vissa branscher är mer drabbade än andra.

Skatteverket kan efter ansökan godkänna näringsidkare för F-skatt. För att få ett sådant godkännande krävs att ett antal krav är uppfyllda. Enligt 9 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, krävs bl.a. att näringsidkaren har lämnat in deklaration och betalat sina skatter och avgifter. För att minska risken för missbruk av stödet är det lämpligt att näringsidkaren är godkänd för F-skatt vid ansökningstillfället.

Det kan finnas företag som i dag inte har godkännande för F-skatt trots att de uppfyller kraven. Det kan t.ex. vara fråga om företag som endast säljer varor. Företag som uppfyller kraven men inte har godkännande för F-skatt i nuläget har dock möjlighet att ansöka om detta redan innan ansökan om omställningsstöd görs.

I 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, undantas vissa stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund helt eller delvis från skatt. Trots att de undantas från skatt kan de bedriva näringsverksamhet och omfattas därför av möjligheten att ansöka om omställningsstöd. För dessa subjekt saknas det ofta anledning att ansöka om F-skatt. Det är viktigt att den administrativa bördan inte blir alltför betungande för den ideella sektorn. Dessa bör därför inte omfattas av kravet på F-skatt.

Såväl EU som Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har publicerat förteckningar över vilka jurisdiktioner som anses vara icke samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet. Inom EU anses förteckningen hjälpa medlemsstaterna att på ett kraftfullt sätt arbeta mot aggressiv skatteplanering och skatteflykt. Mot denna bakgrund är det inte lämpligt att företag som är hemmahörande i en sådan stat som uppmuntrar skatteflykt ska kunna ta del av omställningsstödet. Ett företag bör inte heller kunna ta del av stödet om något annat företag i samma koncern hör hemma i en sådan jurisdiktion. Med koncern avses koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554), se avsnitt 3.5.

Verksamhet som redan huvudsakligen finansieras med allmänna medel bör som utgångspunkt inte erhålla en statlig subvention i form av ett omställningsstöd. Från tillämpningsområdet för lagen bör därför i första hand undantas offentliga verksamheter, oavsett om verksamheten bedrivs i egen regi eller genom olika slag av rättssubjekt. Staten, regioner, kommuner och kommunalförbund bör därför undantas även om de i den stora majoriteten av fall inte uppfyller kraven på att bedriva näringsverksamhet och inneha F-skatt. Även företag över vilka staten, regioner, kommuner och kommunalförbund har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande inflytande ska undantas eftersom det inte ska vara avgörande om verksamheten bedrivs i egen regi eller genom andra rättssubjekt. I de fall det allmänna genom olika slag av rättssubjekt bedriver affärsverksamhet, dvs. verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur och som inte är finansierad av anslags- eller skattemedel, bör verksamheten dock – på samma sätt som privatägda företag – omfattas av omställningsstödet.

Företag som endast tillfälligt bedriver näringsverksamhet i Sverige ska inte omfattas av omställningsstödet. Det bör ställas krav på en stark koppling till Sverige för att kunna få stödet. Därför ska de som endast är begränsat skattskyldiga enligt IL i Sverige inte omfattas av stödet om de inte har ett fast driftställe i Sverige. För det fall de har ett fast driftställe i Sverige är kopplingen tillräckligt stark för att företaget ska omfattas. Vilka fysiska personer som är begränsat skattskyldiga regleras i 3 kap. 17 § IL. Motsvarande i fråga om juridiska personer regleras i 6 kap. 7 § IL. Av 2 kap. 29 § IL framgår att med ett fast driftställe avses bl.a. en stadigvarande plats för affärsverksamhet varifrån verksamheten helt eller delvis bedrivs.

Förslag

Förslaget föranleder 2 och 3 §§ i den nya lagen om omställningsstöd.

3.3 Grundläggande krav för rätt till stöd

Promemorians förslag: Ett företag har rätt till omställningsstöd om den sammanlagda nettoomsättningen för mars och april 2020 understeg 70 procent av den sammanlagda nettoomsättningen för mars och april 2019. Nedgången i omsättning ska så gott som uteslutande vara orsakad av effekterna av spridningen av sjukdomen covid-19.

Det krävs även att nettoomsättningen uppgick till minst 250 000 kronor under det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 januari 2020. Om räkenskapsåret är längre eller kortare än 12 månader, ska omsättningsgränsen justeras i motsvarande mån. För att stödet ska utbetalas ska det uppgå till minst 5 000 kronor och ansökan ska ha inkommit till Skatteverket senast den 31 augusti 2020.

Det krävs även att företaget har gjort vad som skäligen kan krävas för att uttömma möjligheterna till försäkringsersättning, skadestånd och liknande ersättning samt annat statligt stöd för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på.

För att ha rätt till stöd får företaget inte heller under perioden mars 2020 till juni 2021 verkställa ett beslut om värdeöverföring till aktieägarna eller medlemmarna och ett sådant beslut om värdeöverföring får inte heller ha fattats av företagets stämma, styrelse eller motsvarande organ under denna period. Om företaget ingår i en koncern gäller detta krav även det eller de moderföretag till företaget som ingår i koncernen.

Skälen för promemorians förslag: Syftet med förslaget är att kompensera företag som drabbats av stora omsättningstapp till följd av spridningen av sjukdomen covid-19.

Den 11 mars 2020 klassade WHO spridningen av sjukdomen covid-19 som en pandemi och under mars och april månad 2020 vidtogs flera åtgärder för att begränsa smittspridningen i Sverige. Åtgärderna har fått stora konsekvenser för företagen i form av bl.a. minskad omsättning under mars och april 2020. Omfattningen på mars och april månads omsättningstapp bör därför utgöra grunden för om ett företag ska ha rätt till stöd. Att begränsa jämförelsemånaderna till månader som redan har passerat gör också att risken för missbruk minskar.

Ett företags nettoomsättning kan variera mycket under ett år. Det är därför lämpligt att omsättningen i mars och april 2020 jämförs med omsättningen i mars och april 2019. Att välja en annan jämförelseperiod, exempelvis januari och februari 2020, skulle få orimliga konsekvenser för företag vars omsättning varierar under året.

Att omsättningen sjunker från ett år till ett annat kan bero på en mängd orsaker. Avsikten är inte att omsättningsstödet ska ges till företag där omsättningstappet har andra orsaker än spridningen av sjukdomen covid-19. Ett krav, som även följer av statsstödsregelverket, för att omställningsstöd ska lämnas bör därför vara att omsättningstappet så gott som uteslutande beror på just spridningen av sjukdomen covid-19.

För att vara berättigad till stödet bör krävas att den sammanlagda nettoomsättningen i mars och april 2020 understeg 70 procent av den sammanlagda nettoomsättningen för mars och april 2019, dvs. sjönk med mer än 30 procent. Nivån får anses vara en lämplig avvägning, eftersom ett mindre omsättningstapp är något som ett företag i normalfallet bör kunna hantera. Det innebär även att nystartade företag som inte haft någon omsättning under mars och april 2019 inte kommer att kunna kvalificera sig för stödet. Detsamma gäller säsongföretag som i normalfallet inte har någon omsättning under mars och april. Hur nettoomsättningen ska beräknas behandlas i avsnitt 3.6.

Beräkningen av nettoomsättningen bör ske i förhållande till den legala person som söker stödet. Att andra koncernföretag har haft en minskad omsättning saknar alltså betydelse för bedömningen (se vidare avsnitt 3.5). Har en omstrukturering ägt rum, till exempel genom att verksamheten har överförs till ett nytt aktiebolag, räknas endast den omsättning som har skett hos det företag som ansöker hos stödet. Om omstrukturen har skett genom en fusion ska omsättningen dock beräknas på den totala omsättningen hos det övertagande bolaget (dvs. inklusive det överlåtande bolagets omsättning).

Ett syfte med stödet är att hålla arbetslösheten nere och att företag som människor försörjer sig på inte tvingas avveckla sin verksamhet. I linje

med detta bör stödet utformas så att det riktas mot företag som utgör en primär försörjningskälla. Det finns även de som driver näringsverksamhet som är av hobby- eller bisysslekaraktär. Det är då inte fråga om en tillräckligt omfattande verksamhet för att en person ska kunna försörja sig på den. Den handläggande myndigheten kommer att ta emot en stor mängd ansökningar vilket innebär en stor administrativ börda. En omsättningsgräns innebär en mindre mängd ansökningar. Det bör därför finnas en omsättningsgräns för att ett företag ska kunna få omställningsstödet. Gränsen bör sättas till 250 000 kronor för ett räkenskapsår, som är uppskattning av den lägsta omsättning som torde krävas för att en person ska kunna livnära sig på företaget. Alla företag har dock inte ett räkenskapsår som är 12 månader utan räkenskapsåret kan undantagsvis vara förlängt eller förkortat. Bedömningen av omsättningsgränsen bör göras mot bakgrund av det räkenskapsår som avslutades närmast före den 1 januari 2020. Eftersom det räkenskapsåret redan är avslutat underlättar kontrollen. Om räkenskapsåret är längre eller kortare än 12 månader, bör omsättningsgränsen justeras i motsvarande mån.

För att vara berättigad till stöd krävs även att stödet uppgår till minst 5 000 kronor. Detta minskar den administrativa bördan för Skatteverket. Vidare ska ansökan ha kommit in till Skatteverket senast den 31 augusti 2020. Tanken med stödet är att det ska betalas ut för fasta kostnader i mars och april. Det bör därför ligga i företagets intresse att omgående ansöka om stödet när reglerna trätt i kraft. Det behövs dock en viss tid för att kunna göra de beräkningar som skrivs och hämta in revisorsintyg vid behov. Att företagen då kan ansöka till och med den 31 augusti bör vara väl avvägt.

Tanken med stödet är att begränsa effekterna av spridningen av sjukdomen covid-19 för företag som upplevt ett omsättningstapp som inte varit möjligt att förutse. Det kan dock finnas försäkringar, skadestånd och liknande ersättningar som även kan täcka den typ av förlorad omsättning eller kostnader som omställningsstödet är tänkt att täcka. Det kan t.ex. röra sig om s.k. avbrottsförsäkringar. Om ett företag har sådana möjligheter ska det först göra vad som skäligen kan krävas för att utnyttja dessa innan det kan få rätt till omställningsstöd. Skälet är att det inte är lämpligt att staten lämnar stöd till företag för förlorad omsättning eller andra kostnader som kan ersättas på annat sätt.

Det är ett rimligt krav att stöd som lämnas används för att finansiera företagets verksamhet och inte för att möjliggöra utdelning eller liknande värdeöverföringar till aktieägare eller medlemmar. En förutsättning för stöd bör därför vara att företaget under perioden mars 2020–juni 2021 inte har verkställt ett beslut om vinstutdelning, gottgörelse, förvärv av egna aktier eller minskning av aktiekapitalet eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna eller medlemmarna och ett sådant beslut om värdeöverföring inte heller har fattats av något av företagets beslutsorgan under denna period. Nämnade transaktioner är bl.a. de typer av värdeöverföringar som regleras i 17–20 kap. aktiebolagslagen (2005:551) och 13–15 kap. lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar. Verkställande i detta sammanhang innebär den faktiska utbetalningen av utdelningen eller liknande. Om företaget ingår i en koncern bör motsvarande krav gälla även det eller de eventuella moderföretag till företaget som ingår i koncernen. Om bolaget gör en sådan värdeöverföring

efter att stödet beviljats är detta ett sådant ändrat förhållande som ska rapporteras till Skatteverket och som kan resultera i återbetalningsskyldighet för företaget (se avsnitt 4.1.3 och 4.4.1).

Förslag

Förslaget föranleder 4 § i den nya lagen om omställningsstöd.

3.4 Situationer när stöd inte får lämnas

Promemorians förslag: Företag som den 29 februari 2020 var ett företag i svårigheter enligt EU:s statsstödsdefinition ska inte kunna få omställningsstöd.

Om företaget vid tidpunkten för prövning har skatte- eller avgiftsskulder som har överlämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning får stöd inte lämnas. Stöd får inte heller lämnas om företagaren vid denna tidpunkt har näringsförbud eller, om företaget är en juridisk person, någon av de fysiska personer som har ett betydande inflytande i verksamheten har näringsförbud. Stöd får vidare inte lämnas till ett företag som vid tidpunkten för prövningen är föremål för betalningskrav på grund av ett tidigare kommissionsbeslut som förklarat ett stöd olagligt och oförenligt med den inre marknaden.

Ett företag som vid tidpunkten för prövning av ansökan är på obestånd ska inte heller kunna få omställningsstöd.

Skälen för promemorians förslag: Endast företag som är långsiktigt bärkraftiga ska beviljas omställningsstöd. Det innebär att ett företags svårigheter ska vara tillfälliga och så gott som uteslutande bero på spridningen av sjukdomen covid-19. Företag som var i ekonomiska svårigheter den 29 februari 2020 ska alltså inte kunna få omställningsstöd eftersom spridningen av sjukdomen covid-19 då ännu inte var en pandemi och inte heller hade fått långtgående konsekvenser i Sverige. För att omställningsstödet ska kunna godkännas av EU-kommissionen krävs även att det säkerställs att stöd inte lämnas till företag som var i svårigheter innan spridningen av sjukdomen covid-19 klassades som en pandemi.

Företag i svårigheter definieras i artikel 2.18 i Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, förkortad GBER. Företag i svårigheter innebär ett företag för vilka minst en av följande omständigheter råder:

”a) I fallet med aktiebolag (utom små eller medelstora företag som funnits i mindre än tre år eller, när det gäller berättigande till riskfinansieringsstöd, små eller medelstora företag inom sju år från deras första kommersiella försäljning som berättigar till riskfinansieringsinvesteringar enligt sunda marknadsprinciper tillämpade av de finansiella intermediärer som valts ut), om över hälften av det tecknade aktiekapitalet har försvunnit på grund av ackumulerade förluster. Detta är fallet om avdrag för ackumulerade förluster från reserver (och alla andra element som vanligtvis betraktas som en del av företagets egna medel) leder till ett negativt ackumulerat belopp som

överstiger hälften av det tecknade aktiekapitalet. Vid tillämpningen av denna bestämmelse avses med "aktiebolag" särskilt de typer av företag som nämns i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU (1), och "aktiekapital" omfattar överkurs om så är relevant.

b) I fallet med ett företag där åtminstone några ägare har obegränsat ansvar för företagets skuld (utom små eller medelstora företag som funnits i mindre än tre år eller, när det gäller berättigande till riskfinansieringsstöd, små eller medelstora företag inom sju år från deras första kommersiella försäljning som berättigar till riskfinansieringsinvesteringar enligt sunda marknadsprinciper tillämpade av de finansiella intermediärer som valts ut), om över hälften av det bokförda egna kapitalet har försvunnit på grund av ackumulerade förluster. Vid tillämpningen av denna bestämmelse avses med "ett företag där åtminstone några ägare har obegränsat ansvar för företagets skuld" särskilt de typer av företag som nämns i bilaga II till direktiv 2013/34/EU.

c) Om företaget är föremål för ett kollektivt insolvensförfarande eller uppfyller kriterierna i nationell lagstiftning för att försättas i kollektiv insolvens på sina fordringsägares begäran.

d) Om företaget har fått undsättningsstöd och ännu inte har betalat tillbaka lånet eller avslutat garantin, eller har fått omstruktureringsstöd och fortfarande omfattas av en omstruktureringsplan.

e) I fallet med ett företag som inte är ett litet eller medelstort företag, där, för de senaste två åren,

(1) företagets bokföringsmässiga skuldsättningsgrad har varit större än 7,5 och

(2) företagets rörelseresultat före räntor, skatter och avskrivningar, EBITDA, [dividerat med räntekostnaderna. Detta tillägg ingår i bl.a. den engelska men inte den svenska språkversionen] har legat under 1,0."

För att säkerställa att stödet godkänns av EU-kommission är det lämpligt att definiera företag i svårigheter genom en direkt hänvisning till artikel 2.18 i GBER, vilket är samma lagstiftningsteknik som bl.a. använts i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Det är ändamålsenligt att hänvisningen är dynamisk, dvs. avser EU-förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen. Huvuddelen av de krav som läggs fast i artikel 2.18 i GBER rör företag som bedrivs i bolagsform, dvs. aktiebolag, kommanditbolag eller handelsbolag. Således hänför sig *punkten a* särskilt till aktiebolag och *punkten b* särskilt till handelsbolag och kommanditbolag. *Punkten a* motsvarar i stort de krav som finns om att upprätta kontrollbalansräkning i 25 kap. 13 § aktiebolagslagen (2005:551). I de fall där yrkesmässig verksamhet drivs av en enskild näringsidkare torde det i allt väsentligt röra sig om verksamhet av begränsad ekonomisk omfattning och insolvensbedömningen bedöms i praktiken i huvudsak innefatta fall där stödmottagaren försatts i personlig konkurs, dvs. *punkten c*.

För bolag kan förutom konkurstillstånd även särskilt förfarande för att rekonstruera dess verksamhet (företagsrekonstruktion) aktualiseras. Båda dessa fall innebär beslut av myndighet och är därför allmänt tillgängliga. *Punkten d* rör företag som har mottagit undsättningsstöd eller omstruktureringsstöd enligt omstruktureringsriktlinjerna. Sådana stöd är sällan förekommande.

Ytterligare ett krav för att ett stöd ska kunna godkännas av EU-kommissionen är att stödet inte får betalas ut till någon som har tagit emot ett olagligt statligt stöd och kommissionen därför riktat ett återbetalningskrav mot stödmottagaren men denna inte återbetalat. Detta krav bör ställas vid tidpunkten för prövningen.

Det är ett rimligt krav att omställningsstöd inte lämnas till företag som på olika sätt visat att de inte är beredda att göra rätt för sig. Ekonomiskt misskötsamma företag kan på ett otillbörligt sätt skaffa sig konkurrensfördelar och göra det svårt för seriösa företag att hävda sig. För att omställningsstöd ska kunna lämnas bör därför krävas ekonomisk skötsamhet. Den som har näringsförbud bör därför inte ha rätt till stöd. Är företaget en juridisk person, får den eller de fysiska personer som har ett betydande inflytande i verksamheten i egenskap av t.ex. verkställande direktör, styrelseledamot, bolagsägare eller aktieägare inte ha näringsförbud. Inte heller bör den som missköter sina skatte- eller socialavgiftsinbetalningar ha rätt till omställningsstödet. Det kravet bör vara uppfyllt vid prövningstillfället.

Endast företag som är långsiktigt bärkraftiga ska beviljas omställningsstöd. Det innebär att ett företags svårigheter ska vara tillfälliga. Med obestånd avses enligt 1 kap. 2 § konkurslagen (1987:672) att ett företag saknar förmåga att betala sina skulder och att denna förmåga inte endast är tillfällig. En sådant företag ska enligt huvudregeln försättas i konkurs. Omställningsstödet ska inte kunna beviljas företag vars ekonomiska svårigheter är annat än tillfälliga. När obestånd föreligger finns mycket som talar för att företagens ekonomiska problem inte är tillfälliga. Omställningsstöd ska därför inte lämnas om företaget är på obestånd vid prövningen av ansökan.

Regleringen innebär att företaget inte ska ha varit i svårigheter den 29 februari 2020 och inte heller är det vid prövningstillfället. T.ex. får inte ett företag vid något av tillfällena vara på obestånd. Ett aktiebolag som är skyldigt att upprätta en kontrollbalansräkning vid prövningstillfället men inte var det den 29 februari 2020 ska kunna dock kunna få stöd. Anledningen till detta är att omställningsstödet bör bidra till att långsiktigt bärkraftiga bolag inte tvingas gå i likvidation. Om skyldigheten att upprätta kontrollbalansräkning inträffat under senare tid behöver den inte vara ett tecken på att företaget har dålig bärkraft. Vid prövningstillfället kan också företagen ha påverkats av spridningen av sjukdomen covid-19 under lång tid och det är därför rimligt att acceptera att företaget vid den tidpunkten är skyldigt att upprätta kontrollbalansräkning. Även företag som vid prövningstillfället är föremål för rekonstruktion enligt lagen (1996:674) om företagsrekonstruktion ska kunna erhålla stödet. Det innebär att företag där beslut om företagsrekonstruktion tagits efter den 29 februari 2020 ska kunna få omställningsstöd förutsatt att övriga krav är uppfyllda. Precis som i fråga om skyldighet att upprätta kontrollbalansräkning beror det på att vissa företag under lång tid har

drabbats av spridningen av sjukdomen covid-19 vilket i sig lett till betalningssvårigheter. Dessa företag kan trots detta vara långsiktigt bärkraftigt företag, det vill säga säga den typ av företag omställningsstödet är avsett att stödja.

Förslag

Förslaget föranleder 7 § i den nya förordningen om omställningsstöd.

3.5 Hanteringen av koncerner

Promemorians förslag: Vid tillämpning av reglerna hanteras varje företag i en koncern som en individuell stödmottagare.

I de fall särskilda regler krävs för koncerner definieras koncern som en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen.

Skälen för promemorians förslag

Varje företag hanteras som en individuell stödmottagare

En grundläggande utgångspunkt vid utformningen av stödet är att regelverket i största möjliga mån ska vara neutralt, dvs. oberoende av om verksamheten organiserats i en enda juridisk person eller i flera koncernföretag. Utan särskilda regler skulle det finnas risk för att en koncern som helhet beviljades mer stöd än vad som hade varit fallet om hela verksamheten fanns i ett enda företag.

I huvudsak kan övervägas två alternativ för att reglera koncerner. Det första alternativet är att alla koncernföretag räknas som ett enda företag vid tillämpning av reglerna. Enligt detta alternativ ska alltså ett koncernföretag ansöka om stöd för hela koncernens räkning. Intäkter och kostnader räknas då för hela koncernen på s.k. konsoliderad basis. Detta innebär att intäkter och kostnader som hänför sig till transaktioner mellan koncernföretag ska elimineras på så vis som avses i 7 kap. 13 § andra stycket årsredovisningslagen (1995:1554), förkortad ÅRL. Om ett företag ansöker för hela koncernen kommer vidare reglerna per automatik medföra att maxbeloppet för stöd (se avsnitt 3.7) är detsamma oavsett hur många företag verksamheten är uppdelad i.

Det andra alternativet är att varje företag i en koncern ansöker om stöd individuellt. I ett sådant fall måste dock reglerna garantera att det från maxbeloppet för stöd avräknas sådant stöd som andra koncernföretag har fått. Vidare bör inte koncerninterna kostnader beaktas vid beräkningen av stödet. I annat fall skulle det finnas risk för att stöd beräknades fler än en gång för vad som huvudsakligen utgör samma kostnad. En sådan situation skulle kunna uppstå exempelvis om lån vidareförmedlas i flera steg inom en koncern eller om en tillgång hyrs i flera led.

Båda alternativen har för- och nackdelar. Fördelen med att koncerner söker gemensamt på konsoliderad basis är främst att en sådan prövning ger ett materiellt utfall som i största möjliga mån speglar den ekonomiska situationen hos koncernen som helhet. Det kan exempelvis tänkas att ett koncernföretag har haft stora intäktstapp samtidigt som detta kompenseras av intäktsökningar hos andra koncernföretag. I ett sådant fall kan det ifrågasättas om stöd bör lämnas.

Det finns samtidigt flera nackdelar med att behandla koncerner som en enhet. För det första är det i princip främmande för den svenska rättsordningen att behandla koncerner som ett enda rättssubjekt. Som exempel kan nämnas att man i inkomstbeskattningen inte beskattar koncerner genom konsolidering utan beskattar varje bolag individuellt. Resultatutjämnning mellan företagen åstadkoms i stället huvudsakligen genom koncernbidrag enligt 35 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) förkortad IL. Det finns således inte något särskilt organisationsnummer eller liknande för koncernen som kan användas vid en ansökan. I stället måste ett koncernföretag ansöka för hela koncernens räkning. Detta leder i sin tur till flera praktiska problem. T.ex. krävs särskilda överväganden vad gäller vilket företag som ska ta upp stödet vid beskattningen samt vilket företag som kan bli föremål för återbetalning. Det kan också tänkas att ett individuellt koncernföretag inte uppfyller något av de grundläggande kraven för stöd. Detta skulle utesluta hela koncernen från rätten att ansöka om omställningsstöd, vilket inte står i överensstämmelse med stödets syfte.

Individuella ansökningar från varje koncernföretag förenklar på många vis den praktiska hanteringen och utformningen av regelverket då detta följer de principer som normalt gäller i de ärenden Skatteverket hanterar. Som nämnts ovan är den främsta nackdelen att det faktiska utfallet för ett enskilt koncernföretag inte nödvändigtvis speglar den ekonomiska situationen för koncernen som helhet. Som framgår ovan krävs också vissa särskilda regler som säkerställer bl.a. att koncerninterna kostnader inte beaktas vid beräkningen av stödet.

Vid en avvägning av för- och nackdelarna med respektive alternativ framstår en individuell ansökan från varje koncernföretag som den lämpligaste ordningen. De materiella reglerna för beräkningen av stödet bör utformas för att i möjligaste mån säkerställa att utfallet för en koncern inte blir förmånligare än om hela verksamheten funnits i ett företag. Detta innebär t.ex. att det maximala stödet som kan ges ska avse hela koncernen (se vidare avsnitt 3.7).

Särskilda regler för ansökningar från företag som ingår i en koncern behandlas i avsnitt 4.1.2.

Definition av koncernförhållande

I vissa delar av regelverket krävs särskilda regler för företag som ingår i en koncern (se avsnitt 3.7, 3.9 och 4.1.2). Fråga är därmed hur koncernförhållande ska definieras.

I 1 kap. 4 § ÅRL finns en definition av vad som avses med en koncern. Förenklat innebär årsredovisningslagens koncerndefinition att om ett företag, moderföretaget, innehar mer än hälften av rösterna i en annan juridisk person, dotterföretaget, så ingår företagen i samma koncern. Detsamma gäller om ett företag äger andelar i den juridiska personen och förfogar över mer än hälften av rösterna, har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i dess styrelse eller har rätt att ensamt utöva ett bestämmande inflytande över denna. Alla fysiska och juridiska personer som direkt eller indirekt omfattas av en årsredovisning, koncernredovisning eller delårsrapport kan vara moderföretag.

I inkomstskattelagen, finns flera definitioner av företag i intressegemenskap som framförallt tar sikte på företag i koncernförhållande. Sådana definitioner finns i bl.a. 14 kap. 20 §, 17 kap. 19 a § och 24 b kap 3 § IL. Enligt sistnämnda paragraf anses företag vara i intressegemenskap bl.a. om företagen ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § ÅRL. Att koncernen ska vara ”av sådant slag” som anges i 1 kap. 4 § ÅRL innebär att även utländska koncerner omfattas om företagen upprätthåller förbindelser med varandra motsvarande vad som anges i ÅRL (se prop. 2019/20:13 s. 124).

I den aktuella regleringen är det lämpligt att koncerndefinitionen har sin utgångspunkt i den definition som finns i ÅRL. Det är dock av stor vikt att även utländska koncerner träffas. Koncernförhållande bör därför definieras på liknande vis som intressegemenskap har definierats i 24 b kap. 3 § första stycket 1 IL. Företag ska alltså anses vara i koncernförhållande om de ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § ÅRL.

3.6 Hur nettoomsättningen beräknas

Promemorians förslag: Med nettoomsättning avses intäkter från sålda varor och utförda tjänster som ingår i företagets normala verksamhet med avdrag för lämnade rabatter, mervärdesskatt och annan skatt som är direkt knuten till omsättningen, under förutsättning att intäkterna är hänförliga till en näringsverksamhet som bedrivs i Sverige. Intäkter från försäljning av finansiella instrument ingår dock inte i nettoomsättningen.

En intäkt anses hänförlig till den månad som den hade ansetts belöpa sig på om varje kalendermånad hade utgjort ett separat räkenskapsår för företaget.

Om en lokalhyresvärd har tagit emot stöd enligt förordningen om statligt stöd när vissa lokalhyresgäster fått rabatt på hyran, ska den del av stödet som avser hyresrabatt för april 2020 anses ingå i nettoomsättningen för denna månad.

Skälen för promemorians förslag: Stödet tillkommer företag som haft ett omsättningstapp på mer än 30 procent för mars och april 2020 jämfört med motsvarande period föregående år. Hur omsättningstappet ska beräknas och vad som ska ingå i begreppet omsättning bör regleras i förordningen om omställningsstöd.

I 1 kap. 2 § första stycket 10 bokföringslagen (1999:1078) och 1 kap. 3 § första stycket 3 årsredovisningslagen (1995:1554) finns en definition av nettoomsättning. Enligt dessa bestämmelser avses med nettoomsättning intäkter från sålda varor och utförda tjänster som ingår i företagets normala verksamhet med avdrag för lämnade rabatter, mervärdesskatt och annan skatt som är direkt knuten till omsättningen. Det är lämpligt att samma definition används i förordningen om omställningsstöd. Företag kommer därmed förhålla sig till samma begrepp som de normalt använder sig av i redovisningen, vilket underlättar tillämpningen. Med hänsyn till omställningsstödet syfte bör dock endast intäkter hänförliga till en näringsverksamhet som bedrivs i Sverige beaktas.

För ideella föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund avses bara sådan nettoomsättning som utgör näringsverksamhet enligt 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229).

För företag som bedriver s.k. värdepappersrörelse kan den redovisade nettoomsättningen helt eller delvis innefatta intäkter som består av försäljning av finansiella instrument. Ett sådant företags eventuella omsättningstapp bör som utgångspunkt i och för sig inte anses vara orsakad av effekterna av spridningen av sjukdomen covid-19. Det bör därför uttryckligen regleras att försäljningar av finansiella instrument inte ska beaktas vid beräkningen av ett företags nettoomsättning.

Redovisningsreglerna syftar primärt till att intäkter och kostnader hänförs till rätt räkenskapsår. I Bokföringsnämndens normgivning finns regler för när intäkter ska redovisas för olika kategorier av företag. Utmärkande för dessa regler är att det inte spelar någon roll när varor eller tjänster faktureras eller betalas. Det viktiga är vilket år intäkten rent faktiskt har uppkommit. Mycket översiktligt kan man säga att faktorer som har betydelse för detta är att väsentliga risker och fördelar som förknippas med ägande har övergått från säljare till köpare, att transaktionen kan mätas på ett tillförlitligt sätt samt att arbetet är utfört beträffande tjänster.

Vid beräkning av företagets nettoomsättning för de aktuella månaderna bör motsvarande regler som gäller för helår gälla för dessa månader. Detta kan åstadkommas genom att varje kalendermånad behandlas som om månaden utgjorde ett separat räkenskapsår för företaget. Upplupna intäkter som ännu inte fakturerats ska alltså för en viss månad inkluderas i nettoomsättningen om de enligt god redovisningssed hade tagits upp som intäkt för perioden enligt de redovisningsprinciper som företaget normalt tillämpar. Förutbetalda intäkter ska på motsvarande vis exkluderas, om de inte hade tagits upp som intäkt för det fall månaden utgjorde ett separat räkenskapsår. Vilka redovisningsprinciper som ska användas bör ha sin utgångspunkt i det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 januari 2020.

En särskild problematik uppkommer avseende hyresvärdar som tagit emot stöd enligt förordningen (2020:237) om statligt stöd när vissa lokalhyresgäster fått rabatt på hyran. Ur ett statsstödsperspektiv anses detta vara ett stöd som tillkommer hyresgästen. För hyresgästen sker dock ingen avräkning (se avsnitt 3.7) eftersom det endast är nettobeloppet som utgör en stödberättigande kostnad (se avsnitt 3.8). Det belopp som utbetalas till hyresvärderna omfattas typiskt sett inte heller av det ovannämnda nettoomsättningsbegreppet. Det bör därför särskilt regleras att sådant hyresstöd som hyresvärderna tagit emot ska anses ingå i dennes nettoomsättning för den månad som stödet avser. Eftersom det endast är hyresrabatter för perioden april–juni 2020 som kan ge rätt till hyresstöd påverkas inte beräkningen av nettoomsättningen för mars 2020.

Förslag

Förslaget föranleder 5 § i den nya förordningen om omställningsstöd.

3.7 Hur storleken på stödet beräknas

Promemorians förslag: Omställningsstöd ges med ett belopp som motsvarar en andel av företagets fasta kostnader för mars och april 2020. Andelen motsvaras av 75 procent av företagets procentuella omsättningsminskning.

Från stödet ska avräknas belopp som företaget har fått eller kommer att få i försäkringsersättning, skadestånd eller annan liknande ersättning och statligt stöd för motsvarande omsättningstapp eller fasta kostnader som stödet beräknats på.

Stöd lämnas med maximalt det lägre av det nominella omsättningstappet för mars och april 2020, jämfört med motsvarande period föregående år, och 150 miljoner kronor.

Om flera företag i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen är berättigade till omställningsstöd ska det maximala stödet avse hela koncernen och fördelas på respektive stödberättigat företag i förhållande till storleken på företagets fasta kostnader.

Skälen för promemorians förslag: Spridningen av coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19 har som tidigare konstaterats lett till omsättningstapp för en stor mängd företag. Den plötsliga och drastiska nedgången i produktion eller omsättning har för många varit omöjlig att förutse och planera inför. Samtidigt som omsättningen minskat väsentligt har många företag därför haft betydande kostnader under krisens inledande skede. Även i grund och botten livskraftiga företag kan därför riskera att inte överleva. Ett omställningsstöd till företagen bör därför beräknas som en andel av deras kostnader i krisens tidiga skede, dvs. mars och april 2020.

S.k. avbrottsförsäkringar som förekommer inom försäkringsbranschen ersätter typiskt sett förlorat täckningsbidrag, beräknat i förhållande till en jämförelseperiod bakåt i tiden. Täckningsbidraget kan förenklat sägas bestå av två komponenter, dels företagets fasta kostnader, dels företagets vinst. Avbrottsförsäkringen syftar därmed till att sätta företaget i samma ekonomiska situation som om avbrottet aldrig hade ägt rum.

Omställningsstödet syftar, till skillnad från en avbrottsförsäkring, inte till att helt kompensera företag för det intäktsbortfall som uppkommit till följd av effekterna av den rådande viruspandemin. I stället är syftet, som redogjorts för i avsnitt 3.1, att ge ett stöd som gör det möjligt för företag att anpassa sig till de rådande omständigheterna. Det är därför inte rimligt att omställningsstödet ersätter företag för utebliven vinst. I stället bör stödet täcka en andel av företagets fasta kostnader.

Det är vidare inte rimligt att staten fullt ut kompenserar företag för deras fasta kostnader. Trots omsättningstappet bör det vara möjligt för företagen att alltså själva betala en del av kostnaderna. Denna andel bör vara beroende av hur stort omsättningstappet har varit. Det är därför lämpligt att storleken på andelen fasta kostnader som ersätts beror på hur stort omsättningstapp företaget haft. En rimlig avvägning är att andelen fasta omkostnader utgörs av 75 procent av det procentuella omsättningstappet. Det innebär att följande formel används för att beräkna andelen av fasta kostnader som ersätts:

$((\text{nettoomsättningen för mars och april 2019} - \text{nettoomsättningen för mars och april 2020}) / \text{nettoomsättningen för mars och april 2019}) \times 0,75$

Effekten av detta sätt att beräkna andelen är att om ett företag haft ett omsättningstapp om 40 procent så blir den andel som de ska få ersättning för 30 procent. Om omsättningstappet i stället är 100 procent får företaget ersättning för 75 procent av de fasta kostnaderna. Den andel av de fasta kostnaderna som företaget får ersättning för är alltså linjär i förhållande till det procentuella omsättningstappet.

Från det belopp som därefter räknas fram bör avräknas försäkringsersättning, skadestånd eller annan liknande ersättning eller annat statligt stöd för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. Med statligt stöd avses i detta sammanhang statligt stöd i enlighet med EU:s statsstödsregler. Detta innebär att stöd som ges med allmänna medel av staten, regioner och kommuner kan träffas av bestämmelsen. En avräkning är nödvändig för att företag inte ska bli kompenserade två gånger för samma sak. Det ska inte spela någon roll när sådana ersättningar betalas ut utan avgörande är om de avser förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. Om företaget först beviljas omställningsstöd och därefter erhåller ett belopp som ska räknas av är företaget skyldigt att anmäla det förändrade förhållandet till Skatteverket som kan komma att besluta om återbetalningsskyldighet (se avsnitt 4.1.3 och 4.4.1).

Metoden för att beräkna omställningsstödet innebär att stödet kan uppgå till mycket betydande belopp för företag som har höga fasta kostnader. Det bör dock finnas en maxgräns för hur mycket stöd som kan beviljas.

Maxbeloppet för omställningsstödet bör regleras på två sätt. För det första bör det totala beloppet som utbetalas i omställningsstöd uppgå till högst 150 miljoner kronor.

För det andra bör omställningsstödet begränsas för företag som har stora fasta kostnader i förhållande till den nominella omsättningsminskningen. I ett sådant fall bör maxbeloppet som kan betalas ut i stöd uppgå till det nominella omsättningstappet. Ett exempel kan vara ett företag med en omsättning på en miljon kronor under mars och april 2019 som nu sjunkit till 600 000 kronor under mars och april 2020. Förutsatt att företaget uppfyller övriga krav har omsättningen sjunkit med 400 000 kronor, dvs. 40 procent. Företaget har därmed rätt till ett omställningsstöd på $(40 \text{ procent} \times 0,75 =) 30 \text{ procent}$ av de fasta kostnaderna. Om företaget har fasta kostnader om 2 000 000 kronor innebär det enligt huvudregeln att de skulle ha rätt till ett omställningsstöd om 600 000 kronor. Det skulle innebära att företaget får ett omställningsstöd som är större än det faktiska omsättningstappet. Eftersom ett företag inte kan få ett högre belopp än det nominella omsättningstappet blir omsättningsstödet i detta fall högst 400 000 kronor. I annat fall skulle ett sådant företag bli överkompenserat. En sådan situation synes endast uppstå i undantagsfall när företag har mycket stora fasta kostnader i förhållande till omsättningen. Oavsett att det rör sig om få fall är det inte lämpligt att ett företag får ett omställningsstöd som är större än det faktiska omsättningstappet. Om båda dessa begränsningsregler är tillämpliga i samma fall är det den begränsningsregel som ger lägst omställningsstöd i det enskilda fallet som ska tillämpas.

Om flera företag i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) är berättigade till omställningsstöd ska det maximala stödet avse hela koncernen och fördelas på respektive stödberättigat företag i förhållande till storleken på företagets fasta kostnader.

Förslag

Förslaget föranleder 8 och 13 §§ i den nya förordningen om omställningsstöd.

3.8 Vilka fasta kostnader som omställningsstöd ges för

Promemorians förslag: Stödet beräknas på företagets kostnader under mars och april 2020 för

1. hyra och leasing, med avdrag för lämnade rabatter, om avtalstiden är minst sex månader,
2. räntor, med undantag för vinstandelsräntor, till den del de överstiger ränteintäkter för perioden,
3. värdeminskning på anläggningstillgångar samt nödvändiga reparationer och underhåll av sådana tillgångar,
4. fastighetsskatt som företaget är skattskyldigt för, till den del skatten avser en fastighet som inte hyrs ut,
5. förbrukning av vatten och elektricitet, med undantag för elektricitet som förbrukas i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, avlopp, internet och telefoni samt uppvärmning av lokaler,
6. tjänster avseende städning, sophantering samt larm och bevakning,
7. försäkringar,
8. utfodring av djur inom jord- och vattenbruksverksamhet,
9. franchiseavgifter,
10. offentligrättsliga tillstånd samt återkommande tillsyns- och kontrollavgifter som betalas för en viss tidsperiod, samt
11. royalties och licensavgifter för immateriella rättigheter.

Franchiseavgifter, royalties och licensavgifter ska inte räknas som fasta kostnader till den del avgiften är beroende av försäljningsvolym eller liknande.

En kostnad anses hänförlig till den månad som den hade ansetts belöpa sig på om varje kalendermånad hade utgjort ett separat räkenskapsår för företaget.

Skälen för promemorians förslag

Definition av fasta kostnader

Det finns ingen definition av fasta kostnader i befintlig lagstiftning. Ur företagsekonomisk synvinkel är en kostnad fast om storleken inte varierar med storleken på företagets produktion eller omsättning. I praktiken är det dock inte alltid okomplicerat att avgöra om en kostnad är fast eller rörlig. Många gånger är det fråga om ett spektrum, där kostnaden i viss mån kan

anses vara en fast kostnad men i viss mån också kan anses vara en rörlig kostnad.

Omställningsstödet förväntas ge upphov till ett stort antal ansökningar som ska handläggas på kort tid. Det finns därför ett starkt behov av en reglering som i möjligaste mån inte ger upphov till gränsdragningsproblem. För att underlätta tillämpningen bör därför fasta kostnader definieras genom en uttömmande uppräkningslista i förordningen.

En kostnad som bör anses som fast är kostnaden för hyra och leasing, med avdrag för lämnade rabatter. Med hyra och leasing avses nyttjanderättsavtal avseende lokaler, maskiner och andra liknande tillgångar. Även avgifter för tomträtt och arrende täcks av begreppet. S.k. ”personalhyra” och liknande tjänster omfattas däremot inte. Har företaget ingått ett avtal om hyresreduktion för någon av de aktuella månaderna är endast den del av hyran som kvarstår efter hyresreduktionen stödberättigande. Vad gäller leasing bör hela avgiften omfattas av begreppet, oaktat att leasegivaren benämnt viss del av avgiften som ränta på fakturan eller att viss del av avgiften ska behandlas som ränta inkomstskattemässigt. Vidare bör endast kostnaden betraktas som fast om avtalstiden är minst sex månader. Kostnader för mer kortfristig nyttjande bör inte betraktas som fasta kostnader.

En annan kostnad som bör anses vara en fast kostnad är företagets kapitalkostnader i form av räntor. Om räntekostnader inte omfattades skulle företag som äger sina lokaler och anläggningstillgångar missgynnas jämfört med företag som hyr dessa, då kostnader för hyra ger rätt till stöd. Ur ekonomisk synvinkel får hyran anses innefatta kompensation för ägarens kapitalkostnader. Dock bör endast det s.k. räntenettet anses vara en kostnad för företaget. Ett företag som både har ränteintäkter och räntekostnader för mars och april 2020 får alltså bara beräkna omställningsstödet på räntekostnader i den mån dessa kostnader överstiger ränteintäkterna för samma period. Skattemässigt måste ett företag i många fall dela upp leasingavgifter vid s.k. finansiell leasing på en del som är ränta och en del som är ”vanlig” rörelsekostnad. Det faktum att hela leasingavgiften räknas som fast kostnad i egenskap av leasingavgift gör att ingen del av leasingavgiften ska behandlas som ränta. Vinstandelsräntor bör inte omfattas av stödet.

Även värdeminskning på anläggningstillgångar bör anses vara en fast kostnad för att inte missgynna företag som äger sina anläggningstillgångar i stället för att hyra dessa. Kostnaden för värdeminskning får anses motsvaras av avskrivningarna enligt plan i räkenskaperna.

Också nödvändiga reparationer och underhåll av anläggningstillgångar bör betraktas som en fast kostnad. Att reparationen eller underhållet ska vara nödvändigt innebär att åtgärden inte kan vänta utan att detta skulle medföra olägenheter i företagets verksamhet eller riskera att skada anläggningstillgången.

För företag som äger fastigheter är fastighetsskatt typiskt sett en fast kostnad som bör vara stödberättigande. Hyresvärdar övervältrar i praktiken ofta skatten på hyresgästen. I ett sådant fall är hyresgästen dock inte skattskyldig för skatten, utan det fråga om en rent civilrättslig grund för hyresberäkningen. För hyresgäster som betalar sådan övervältrad skatt kan kostnaden därför vara stödgrundande som en hyreskostnad. För hyresvärdar är skatten i praktiken ingen kostnad till den del skatten

övervältras på en hyresgäst. För att undvika dubbelkompensation bör fastighetsskatt som företaget är skattskyldigt för bör endast ersättas under förutsättning att skatten är hänförlig till en del av en fastighet som inte hyrs ut.

Kostnader för förbrukning av elektricitet, vatten, avlopp, internet och telefoni och uppvärmning av lokaler är kostnader som för en del företag i viss mån kan anses rörliga. För att undvika gränsdragningsproblem bör dessa kostnader som utgångspunkt betraktas som sådana fasta kostnader som stödet beräknas på. En följd av att det bara är förbrukning av elektricitet som ersätts är exempelvis att elhandelsföretag, eller andra företag som bedriver finansiell handel med el, inte kan beräkna stödet på el som ingår i den bedrivna elhandeln. Kostnad för el som förbrukas i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet bör dock regelmässigt betraktas som en rörlig kostnad som därmed inte ersätts genom det föreslagna stödet. Sådan förbrukning kan dock ge rätt till en nedsättning av energiskatten enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi, LSE. Förbrukning i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet bör, vid bedömningen av vilka kostnader som kan ersättas genom omställningsstödet, anses omfatta inte endast förbrukning för sådant ändamål som avses i 11 kap. 9 § första stycket 6 LSE, utan även sådana tillverkningsprocesser som avses i första stycket 2, 3 och 5.

Företag har vidare regelmässigt vissa andra kostnader för tjänster som är hänförliga till lokalförvaltningen. En sådan kostnad är kostnaden för sophantering och städning. Kostnaden för sådana tjänster som företaget köper från en utomstående aktör bör ersättas. Även företagets kostnader för larm och bevakning är i typfallet en fast kostnad. Med kostnader för tjänster avseende larm och bevakning avses främst larmtjänster och rondering som utförs av bevakningsföretag. Kostnader för ordningsvakter och liknande i samband med nattklubbsverksamhet eller särskilda sport- och kulturevent omfattas däremot inte.

Kostnaden för försäkring är regelmässigt en kostnadspost som avser längre tidsperioder och som företag inte kan undvika vid ett plötsligt omsättningstapp. Även denna kostnad bör därför ingå i begreppet fasta kostnader.

För företag inom jordbruks- och vattenbruksbranschen kan även kostnader för utfodring av djur betraktas som fasta kostnader. Sådana kostnader bör därför vara stödberättigande.

För många företag är det nödvändigt med olika tillstånd för att bedriva näringsverksamhet. Det kan exempelvis röra sig om tillstånd för att bedriva miljöfarlig verksamhet och tillstånd för att få servera alkohol. Offentligrättsliga tillstånd av detta slag, som är en förutsättning för att kunna bedriva den aktuella verksamheten, bör betraktas som fasta kostnader. Även tillsyns- och kontrollavgifter som betalas för tillsyn och kontroll som utförs av ett offentligrättsligt organ är i typfallet en nödvändig kostnad för verksamheten. Sådana kostnader bör vara stödgrundande under förutsättning att det är fråga om återkommande kostnader som betalas för viss tidsperiod.

Franchiseavgifter kan i många fall betraktas som fasta kostnader som bör vara stödberättigande. En förutsättning bör dock vara att avgiften inte är beroende av försäljningsvolym eller liknande. Avgifter som exempelvis beräknas som en procent av försäljningen får anses utgöra typiskt rörliga

kostnader. Som franchise anses i detta sammanhang i första hand avtal som ger franchisetagaren rätt att använda franchisegivarens affärskoncept. Avtalet kan även inkludera olika typer av tjänster. Begreppet franchise kan därför täcka sådant som inte endast utgör upplåtelse av rätten att använda ett visst varumärke. T.ex. kan den avgift som ett taxiföretag betalar för att tillhöra en taxicentral anses vara en kostnad för franchise.

Även royalties och licensavgifter för immateriella tillgångar betalas typiskt sett enligt avtal som löper över längre perioder. För vissa företag är det också fråga om en viktig del av den fasta kostnadsmassan. Även dessa kostnader bör därför betraktas som sådana fasta kostnader som stödet beräknas på. I likhet med vad som gäller kostnader för franchise bör dock förutsättas att avgiften inte är beroende av försäljningsvolym eller liknande.

Till följd av den uttömmande definitionen kommer vissa kostnader som för ett individuellt företag i rent företagsekonomisk mening utgör fasta kostnader inte att vara stödberättigande. Detta ligger dock i reglernas natur eftersom regelverket – med den stora hantering på kort tid som väntas – i viss mån måste vara schabloniserat. Det kan vidare särskilt nämnas att lönekostnader inte är stödberättigande eftersom arbetsgivare har möjlighet att få stöd för dessa kostnader enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete. I detta sammanhang kan också nämnas att det införts en tidsbegränsad nedsättning av arbetsgivaravgifter respektive egenavgifter.

Periodisering av fasta kostnader

Eftersom stödet bara ska beräknas på de fasta kostnaderna för mars och april 2020 måste det bestämmas vilka kostnader som kan anses hänförliga till dessa månader. Redovisningsreglerna syftar primärt till att kostnader hänförs till rätt räkenskapsår. Att en kostnad i redovisningen tagits upp en viss månad, exempelvis för att företaget då bokfört en erhållen faktura, behöver inte betyda att kostnaden kan anses belöpa sig på den månaden. På liknande sätt som vid beräkning av företagets nettoomsättning (se avsnitt 3.6) bör det därför finnas en särskild periodiseringsregel som säkerställer att endast de kostnader som belöper sig på mars och april 2020 beaktas, oavsett när bokföring, fakturering eller betalning har skett.

I likhet med den periodiseringsregel som tar sikte på företagets nettoomsättning kan månadsvis periodisering av de fasta kostnaderna uppnås genom att varje kalendermånad behandlas som om månaden utgjorde ett separat räkenskapsår för företaget. Upplupna kostnader som ännu inte bokförts ska alltså för en viss månad inkluderas i de fasta kostnaderna om de enligt god redovisningssed hade tagits upp som en kostnad för perioden enligt de redovisningsprinciper som företaget normalt tillämpar. Förutbetalda kostnader ska på motsvarande vis exkluderas, om de inte hade tagits upp som kostnad för det fall månaden utgjorde ett separat räkenskapsår. Månadens kostnad för värdeminskning på anläggningstillgångar motsvaras av periodens proportionella andel av årets avskrivningar enligt plan på befintliga anläggningstillgångar. Vilka redovisningsprinciper som ska användas bör ha sin utgångspunkt i det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 januari 2020.

Förslag

Förslaget föranleder 9 och 11 §§ i den nya förordningen om omställningsstöd.

3.9 Fasta kostnader som undantas

Promemorians förslag: Som fasta kostnader ska inte räknas sådana kostnader som

1. är möjliga för företaget att undvika genom sådana åtgärder som skäligen kan krävas vid en plötslig nedgång i produktionen eller omsättningen av varor eller tjänster,
2. utgörs av ingående mervärdesskatt som företaget har rätt att göra avdrag för eller få återbetald,
3. utgörs av skatt som företaget enligt lagen om skatt på energi har rätt att göra avdrag för i punktskattedeklaration eller få återbetald efter ansökan,
4. är hänförliga till en verksamhet som bedrivs i utlandet, eller
5. motsvaras av en intäkt hos någon som ingår i samma koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen.

Skälen för promemorians förslag: Vissa kostnader bör inte vara stödberättigande trots att de kan kategoriseras som sådana kostnader som stödet annars beräknas på. Det behövs därför en särskild undantagsbestämmelse som tar sikte på dessa kostnader.

En första kategori av kostnader som inte bör ersättas är kostnader som företaget hade kunnat undvika genom sådana åtgärder som skäligen kan krävas vid en plötslig nedgång i produktionen eller omsättningen av varor eller tjänster. Detta ligger i linje med den grundläggande principen inom bl.a. skadeståndsrätten och försäkringsrätten att den skadedrabbade måste göra allt som kan förväntas av denne för att minimera skadan. Ett undantag av denna innebörd träffar också eventuella missbrukssituationer där företaget åsamkat sig onödiga kostnader för att maximera rätten till stöd. Ett exempel på en situation som träffas av bestämmelsen är om företaget efter att konsekvenserna av spridningen av sjukdomen som orsakar covid-19 blivit kända har ingått nya avtal som inte varit nödvändiga för att upprätthålla verksamheten, till exempel genom att hyra nya lokaler eller maskiner i syfte att expandera. Ett annat exempel är om företaget inte har utnyttjat sin möjlighet att säga upp ett icke nödvändigt avtal trots att detta hade varit möjligt utan oproportionerligt stora ekonomiska konsekvenser. Även s.k. rörelsefrämmande kostnader får typiskt sett anses vara kostnader som företaget skäligen hade kunnat undvika, oberoende av eventuella bindningstider och liknande.

En annan typ av kostnader som stöd inte bör lämnas för är olika slag av skatter som inte utgör någon faktisk kostnad. Detta gäller bl.a. för ingående mervärdesskatt som ett företag har avdragsrätt för enligt 8 kap. mervärdesskattelagen (1994:200) eller kan få återbetald enligt 10 kap. samma lag. Vidare är skatt som företaget enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi kan dra av i punktskattedeklaration eller få återbetald efter ansökan ingen kostnad för företaget i egentlig mening. Det bör tydliggöras att sådan skatt inte ska beaktas.

Det ligger i linje med stödets grundläggande syfte att svenska skattemedel endast finansierar företag till den del som de är verksamma i Sverige. Kostnader som är hänförliga till en verksamhet som bedrivs i utlandet bör därför inte vara stödberättigande.

För att undvika att samma kostnader utgör underlag för stöd flera gånger bör kostnader inte vara stödberättigande om de motsvaras av en intäkt hos någon som ingår i samma koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554). Detta innebär exempelvis att ränta på lån eller hyra för tillgångar som slussats i flera led inom koncernen inte ska beaktas med undantag för sådan ränta eller hyra som betalas till någon utanför koncerngemenskapen.

Förslag

Förslaget föranleder 10 § i den nya förordningen om omställningsstöd.

3.10 Revisorsintyg

Promemorians förslag: För att beviljas stöd krävs ett yttrande från revisor. Kravet gäller inte om det sökta stödet understiger 100 000 kronor. Skatteverket får dock kräva att ett yttrande från revisor ges in även i ett sådant fall.

Av yttrandet ska det framgå graden av företagets omsättningstapp, att de grundläggande förutsättningarna för stödet är uppfyllda, storleken på de fasta kostnaderna och i vilken omfattning företaget mottagit försäkringsersättning eller statligt stöd som omställningsstödet ska avräknas mot.

Revisorn ska vara auktoriserad, godkänd eller ett registrerat revisionsbolag. Revisorn ska granska räkenskapsmaterial, sammanställningar och annat underlag som ligger till grund för uppgifterna i ansökan. Granskningen ska utföras med professionell skepticism och vara så ingående och omfattande som god revisionsred kräver.

Skälen för promemorians förslag: Den aktuella stödordningen förväntas ge upphov till ett stort antal ansökningar som måste hanteras på kort tid. Därtill kommer att ansökningar i många fall kan komma att avse betydande belopp. Stödberäkningen kommer att ha sin utgångspunkt i företagets räkenskaper och i vissa fall kräva ställningstaganden om periodisering av intäkter och kostnader (se avsnitt 3.6–3.8). Mot denna bakgrund görs bedömningen att en förutsättning för att bevilja stöd bör vara att ett revisorsintyg ges in tillsammans med ansökan. Ett sådant krav förväntas både underlätta den handläggande myndighetens administration och kontroll samt minska risken för missbruk.

Av revisorsintyget bör framgå i vilken grad den sammanlagda nettoomsättningen har minskat för mars och april 2020 jämfört med motsvarande period året dessförinnan. Det bör även framgå att de grundläggande villkoren för stödet är uppfyllda, dvs. att omsättningstappet så gott som uteslutande är orsakat av effekterna av rådande spridning av sjukdomen covid-19, att nettoomsättningen uppgick till minst 250 000 kronor under föregående räkenskapsår och att företaget inte har gjort en

sådan värdeöverföring till aktieägarna eller medlemmarna som diskvalificerar från rätten till stöd. Av intyget bör också framgå storleken på de fasta kostnaderna för de relevanta månaderna, beräknade enligt förordningens regelverk. Det bör även krävas att revisorn i intyget anger i vilken omfattning företaget fått annan ersättning eller statligt stöd som omställningsstödet ska avräknas mot.

Att revisorn intygar företagets nettoomsättning och fasta kostnader för de aktuella månaderna innebär att revisorn gör en bedömning av huruvida företagets månadsvisa periodisering av intäkter och kostnader är godtagbar (se avsnitt 3.6 och 3.8).

I likhet med vad som gäller revisorsintyg enligt annan lagstiftning bör krävas att revisorn är auktoriserad, godkänd eller ett registrerat revisionsbolag. Den granskning revisorn ska göra bör motsvara den granskning en revisor ska utföra i samband med revision av aktiebolag enligt 9 kap. 3 § aktiebolagslagen (2005:551) eller enligt motsvarande bestämmelse i lag om annan företagsform eller i revisionslagen (1999:1079). Granskningen bör vara inriktad på bokföringsmaterial och särskilt upprättade sammanställningar, exempelvis bokslut, som tagits fram för ansökan. Den bör vidare omfatta eventuellt annat väsentligt underlag som ansökan grundas på. Det bör krävas att granskningen utförs med professionell skepticism och att den är så ingående och omfattande som god revisionsred kräver.

Ett krav på revisorsintyg innebär en kostnad för den som ansöker om stöd. Därtill kommer att revisionsplikten avskaffades 2010 för de mindre företagen. Det finns därför ett stort antal företag som i dagsläget inte har någon revisor. Dessa faktorer bör ställas i relation till den nytta som ett krav på revisorsintyg medför.

En lämplig avvägning är ett krav på revisorsintyg för ansökningar som avser ett visst minsta belopp. Även vid ansökningar under denna gräns bör dock Skatteverket ha möjlighet att begära att ett yttrande från revisor ges in, om det i ett enskilt fall finns skäl för detta. Med hänsyn till kostnaden för ett intyg framstår 100 000 kronor som en rimlig beloppsgräns. Företag som inte omfattas av revisionsplikt bör endast undantagsvis ha så höga fasta kostnader att omställningsstödet överskrider denna gräns.

Förslag

Förslaget föranleder 6 § i den nya förordningen om omställningsstöd.

3.11 Stödet utgör näringsbidrag vid inkomstbeskattningen

Promemorians förslag: Vid tillämpning av 29 kap. 2–8 §§ inkomstskattelagen ska omställningsstöd tas upp i sin helhet det beskattningsår som stödet beslutas. Detta gäller dock inte till den del stödet motsvarar kostnader som är hänförliga till en verksamhet som företaget inte är skattskyldigt för. Om stödet är hänförligt till kostnader under det föregående beskattningsåret får det tas upp detta år i stället.

Ett företag som blir skyldigt att återbetala omställningsstöd får dra av den del av stödet som återbetalas.

Skälen för promemorians förslag: I 29 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, regleras beskattningen av näringsbidrag. Enligt 2 § avses med näringsbidrag bl.a. stöd utan återbetalningsskyldighet som lämnas till en näringsidkare för näringsverksamheten av staten, EU, regioner, kommuner eller vissa andra aktörer. Enligt 4 § ska ett näringsbidrag tas upp om det inte används för en utgift som inte får dras av vare sig omedelbart eller i form av värdeminskningssavdrag. Av 5 § framgår att ett näringsbidrag ska tas upp om det används för en utgift som ska dras av omedelbart. Om utgiften hänför sig till ett tidigare beskattningsår än det år då bidraget ska tas upp, får avdraget göras det senare året. Återbetalas bidraget, ska det återbetalade beloppet dras av. Vidare följer av 6 § att om ett näringsbidrag används för en sådan utgift för att anskaffa en tillgång som ska dras av genom värdeminskningssavdrag, ska anskaffningsvärdet minskas med bidraget. I 7 § finns en motsvarande bestämmelse för lagertillgångar. I 8 § finns en möjlighet att skjuta beskattningen på framtiden om näringsbidraget ska användas ett senare beskattningsår än det år bidraget lämnas.

Omställningsstödet är ett sådant stöd som avses i 29 kap. 2 § IL. Stödet ges för att möjliggöra en omställning av företagets verksamhet till följd av den rådande viruspandemin och beräknas på både uteblivna intäkter och fasta kostnader i förfluten tid. De nuvarande reglerna i 29 kap. IL bygger på att intäkten och kostnaden som stödet avser ska matcha varandra eller också ska intäkten minska anskaffningsvärdet för köpta tillgångar. Om stödet avser en kostnad som inte får dras av är det skattefritt.

Som utgångspunkt är ett företags omsättning skattepliktig och de kostnader som är stödberättigade (se avsnitt 3.8) är sådana kostnader som dras av. Stödet bör därför tas upp vid inkomstbeskattningen. Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund kan – om vissa förutsättningar är uppfyllda – bedriva näringsverksamhet som företaget inte är skattskyldigt för. Det kan exempelvis gälla second-hand-försäljning samt verksamhet som av hävd används för att finansiera ideell verksamhet. Om omställningsstödet ska täcka fasta kostnader i sådan verksamhet bör det inte tas upp i denna del.

En av de kostnader som ersätts är företagets planmässiga avskrivningar för anläggningstillgångar. Det gör att de befintliga reglerna i 29 kap. IL inte är helt anpassade för omställningsstödet. Redovisningsmässigt skrivs en tillgång av planmässigt under den förväntade nyttjandeperioden. De skattemässiga reglerna kan medge en snabbare skattemässig avskrivning. Om en tillgång är skattemässigt avskriven men ännu inte helt avskriven redovisningsmässigt kommer de redovisningsmässiga avskrivningarna alltså inte att vara avdragsgilla det året. Motsvarande kostnader har nämligen redan dragits av under tidigare år. Enligt 29 kap. 6 § IL gäller dessutom att ett stöd som ges för att förvärva en tillgång ska minska anskaffningsvärdet på tillgången. Det skulle därför kunna argumenteras för att stödet – till den del det avser avskrivningar – ska minska anskaffningsvärdet på tillgången. Det skulle emellertid vara olämpligt av flera skäl. För det första bör anskaffningsvärdet inte ändras i efterhand. För det andra är omsättningsstödet inte ett stöd för förvärv av själva

tillgången utan för de avskrivningar som belöper sig på två månaders innehav. För att det inte ska råda någon oklarhet om vad som gäller beträffande den skattemässiga hanteringen av omställningsstödet i detta avseende bör det uttryckligen regleras att intäkten alltid ska tas upp. Intäkten bör tas upp i sin helhet det beskattningsår beslutet fattas. Eftersom omställningsstödet är tillfälligt bör regleringen inte göras i 29 kap. IL utan i stället i den nya lagen om omställningsstöd.

För företag som har kalenderår som räkenskapsår är tidpunkten för beskattningen oproblematiske. Kostnaderna avser 2020 och beslutet kommer med största sannolikhet att fattas under detta år. Då ska intäkten redovisas och tas upp 2020 och kostnaderna dras av detta år. För företag som har brutet räkenskapsår kan situationen dock vara annorlunda. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2020. Det innebär att ett företag som har ett räkenskapsår som avslutas den 30 juni 2020 eller tidigare kommer att ha kostnaderna under räkenskapsåret 2019/20 samtidigt som intäkten inte kommer att kunna redovisas förrän nästkommande räkenskapsår.

Som nämnts ovan finns det i 29 kap. 5 § IL en bestämmelse som tar sikte på denna situation. Paragrafen anger att om stödet hänförs till ett tidigare beskattningsår än det år då bidraget ska tas upp får avdraget göras det senare året. En sådan ordning skulle dock kunna medföra problem för företag som tillämpar den räkenskapsenliga avskrivningsmetoden för inventarier. Enligt denna metod måste avdraget vid beskattningen motsvara avskrivningen i bokslutet. För omställningsstödet bör det därför i stället införas en uttrycklig bestämmelse som innebär att stödet får tas upp skattemässigt redan räkenskapsåret 2019/20. Därmed kan stödet matchas mot kostnaderna. Det bör vara frivilligt för den skattskyldige att tillämpa bestämmelsen om att ta upp stödet tidigare.

I de bestämmelser i 29 kap. IL som rör beskattningstidpunkten (5–7 §§) finns en regel om att stödet ska dras av om det återbetalas. Även en sådan bestämmelse bör införas beträffande omställningsstödet.

Förslag

Förslaget föranleder 4 § i den nya lagen om omställningsstöd.

4 Förfarandet

4.1 Handläggningen hos Skatteverket

4.1.1 Beslut enligt lagen om omställningsstöd

<p>Promemorians förslag: Beslut enligt lagen om omställningsstöd fattas av Skatteverket. Skatteverkets beslut gäller omedelbart.</p>

Skälen för promemorians förslag: Omställningsstödet är till för att lindra de ekonomiska konsekvenserna av spridningen av coronaviruset för företag. Det kan förutses att det kommer att vara ett mycket stort antal företag som kommer att vilja utnyttja stödet. Det är dessutom fråga om mycket stora belopp som kommer att betalas ut. Riskerna för att företag

utnyttjar dessa möjligheter för egen vinning är stora. Det är därför nödvändigt att den myndighet som ska hantera utbetalningarna av omställningsstödet har en uppbyggd kontrollverksamhet som kan användas för att i största möjliga mån undvika att stödet missbrukas. För att säkerställa en effektiv, snabb och rättssäker handläggning av ansökningarna om omställningsstöd bör den handläggande myndigheten dessutom ha vana att handlägga ett stort antal ärenden på kort tid. Skatteverket är den myndighet som har bäst förutsättningar att klara av denna uppgift på den korta tid som står till buds. Även om hantering av stöd till företag inte har någon naturlig koppling till beskattningsverksamheten bör ärenden om omställningsstöd därför handläggas av Skatteverket.

Bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:1244) kan inte vara direkt tillämpliga på ärenden om omställningsstöd. Utgångspunkten är därför att bestämmelserna i förvaltningslagen (2017:900) gäller i ärenden om omställningsstöd.

Mot bakgrund av behovet av att kunna betala ut omställningsstödet så snabbt som möjligt måste ärendehandläggningen avseende omställningsstöd ge Skatteverket förutsättningar att så skyndsamt som möjligt kunna fatta beslut och betala ut stödet.

På skatteförfarandeområdet är det vanligt att beslut gäller omedelbart. Laga kraft krävs alltså inte för att besluten ska bli gällande, vilket t.ex. betyder att delgivning inte behövs och att betalningsskyldighet gäller även om ett återbetalningsbeslut överklagas. Även beslut enligt lagen om omställningsstöd bör gälla omedelbart.

I avsnitt 4.4. föreslås att Skatteverket ska kunna besluta om återkrav av utbetalat omställningsstöd. Att ett beslut om återbetalning kommer att gälla omedelbart innebär emellertid inte att beslutet måste verkställas omgående av Kronofogdemyndigheten. Den som beslutet gäller kommer alltså inte i normalfallet att behöva betala fordran omedelbart för att undvika indrivningsåtgärder. Av beslutet ska framgå när betalning ska ske enligt förslagen i 17 och 22 §§. Att beslutet om återbetalning gäller omedelbart påverkar alltså inte företagets möjlighet att överklaga beslutet och inte heller att ansöka om anstånd med betalningen. Förslaget innebär endast att beslut om omställningsstöd gäller omedelbart och att skyldigheten att betala i enlighet med ett beslut om återbetalning gäller direkt utan att det har fått laga kraft.

Att Skatteverkets beslut gäller omedelbart kan antas leda till en bättre kontrolleffektivitet, eftersom obetalda återkrav kan överlämnas till Kronofogdemyndigheten och bli föremål för verkställighet snabbare än om företaget först måste delges och återbetalningskravet få laga kraft. Att tiden från det att en fordran fastställs till dess den kan överlämnas för indrivning är kort är en viktig faktor för ett effektivt återkravsförfarande. Risken för utebliven återbetalning ökar även med tiden, eftersom risken för att den betalningsskyldige saknar tillgångar eller försätts i konkurs ökar över tid. Vidare undanröjs risken för att en fordran preskriberas innan verkställighetsåtgärder hinner vidtas.

En inte oväsentlig effekt av förslaget i denna del är att det bedöms fungera som ett mildt påtryckningsmedel för att bidra till en hög grad av regelefterlevnad. En hög grad av regelefterlevnad är viktig, inte minst med tanke på de avsevärda belopp omställningsstödet omfattar. Bestämmelser

som kan leda till en hög grad av regelefterlevnad är dessutom viktiga för acceptansen av omställningsstödet i stort.

Sammantaget bedöms förslaget om att beslut ska gälla omedelbart vara ett led i att Skatteverkets kontrollverksamhet blir så effektiv som möjligt.

Förslag

Förslaget föranleder 5 § i den nya lagen om omställningsstöd.

4.1.2 Ansökan om omställningsstöd

Promemorians förslag: Ansökan om omställningsstöd ska göras elektroniskt på ett av Skatteverket fastställt formulär. En sådan ansökan ska innehålla uppgifter om företagets minskade nettoomsättning, vad nedgången i nettoomsättning beror på, de fasta kostnader som ansökan avser, ett skriftligt undertecknat yttrande från revisor om det sökta omställningsstödet uppgår till minst 100 000 kronor, och de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna fatta beslut om omställningsstöd. Om flera företag som ingår i en koncern ska ansöka om omställningsstöd, ska ansökningarna ges in samtidigt. Dessa företag ska också lämna uppgift om koncernstrukturen. Uppgifterna i en ansökan om omställningsstöd ska lämnas på heder och samvete.

Skälen för promemorians förslag: För att förenkla hanteringen hos Skatteverket bör företaget i sin ansökan om omställningsstöd lämna de uppgifter Skatteverket behöver för att kunna ta ställning till rätten till omställningsstöd. En ansökan om omställningsstöd ska innehålla följande uppgifter.

- Företagets minskade nettoomsättning.
- Vad nedgången i nettoomsättning beror på.
- De fasta kostnader som ansökan avser.
- Ett skriftligt undertecknat yttrande från revisor om det sökta omställningsstödet uppgår till minst 100 000 kronor.
- De övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna fatta beslut om omställningsstöd.

I avsnitt 3.10 anges att omställningsstöd får beviljas endast om företaget till ansökan har bifogat ett skriftligt, undertecknat yttrande från revisor. Av yttrandet ska det bl.a. framgå i vilken grad den sammanlagda nettoomsättningen har minskat samt vad denna minskning beror på. För att EU-kommissionen ska anse att utformningen av omställningsstödet är tillåtet med hänsyn till EU:s statsstödsregler måste stödet vara begränsat till den skada som uppkommit av spridningen av sjukdomen covid-19, vilket framgår av avsnitt 3.3. Att nettoomsättningen så gott om uteslutande är orsakad av effekterna av rådande spridningen av covid-19 ska därför också framgå av intyget. Kravet på revisorsintyg gäller inte om det sökta omställningsstödet understiger 100 000 kronor.

De övriga uppgifter som Skatteverket kan behöva för att fatta beslut om omställningsstöd är, exempelvis, uppgift om företaget fått försäkringsersättning, skadestånd eller annan liknande ersättning för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. Det kan även vara uppgifter om belopp som företaget fått i form av annat statligt,

regionalt eller kommunalt stöd för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. Vidare bör företaget lämna uppgift om belopp som lämnats i vinstutdelning, använts för förvärv av egna aktier eller återbetalats till aktieägarna vid minskning av aktiekapitalet eller reservfonden, om värdeöverföringen skett under perioden mars 2020–juni 2021 eller beslutats på bolagsstämma under denna period.

Varje företag i en koncern ansöker om stöd individuellt, vilket närmare utvecklas i avsnitt 3.5. Om flera företag som ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) ska ansöka om omställningsstöd, bör krävas att ansökningarna ges in samtidigt för att underlätta Skatteverkets hantering. Dessa företag ska också lämna uppgift om koncernstrukturen.

Uppgifterna i en ansökan om omställningsstöd bör lämnas på heder och samvete. Den som skriftligen på annat sätt än muntligen lämnar osanna uppgifter eller undanhåller sanningen, när uppgiften lämnas på heder och samvete, kan dömas för osann försäkran till böter eller fängelse i högst sex månader. Är brottet grovt, döms till fängelse i högst två år. Den som av grov oaktsamhet begår en sådan gärning kan dömas för vårdslös försäkran till böter eller fängelse i högst sex månader. Ett krav på att uppgifter i en ansökan om omställningsstöd ska lämnas på heder och samvete skulle därför medföra en möjlighet att åtala företagets företrädare för osann försäkran eller vårdslös försäkran. Åklagare bör även kunna yrka på företagsbot för brott som begåtts i näringsverksamheten. Det är då företaget som åläggs företagsboten.

Förslag

Förslaget föranleder 6 § i den nya lagen om omställningsstöd och 14 § i den nya förordningen om omställningsstöd.

4.1.3 Anmälan vid ändrade förhållanden

Promemorians förslag: Ett företag som ansökt om omställningsstöd är skyldigt att till Skatteverket omgående anmäla om de uppgifter som lämnats i ansökan visat sig vara felaktiga eller om sådana förändringar inträffat som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek.

Ett företag som har fått omställningsstöd är skyldigt att till Skatteverket omgående anmäla omständigheter som skulle ha påverkat rätten till stöd eller stödets storlek om omständigheterna varit kända vid tidpunkten för prövningen av ansökan. Skatteverkets beslut om stöd ska innehålla en upplysning om denna skyldighet.

Skälen för promemorians förslag: Rätten till det föreslagna omställningsstödet är beroende av ett flertal parametrar, såsom minskad nettoomsättning. Vidare kan rätten till omställningsstöd komma att ändras efter att Skatteverket fattat beslut om detta, t.ex. om ett företag lämnat utdelning eller erhållit försäkringsersättning i efterhand som ska minska omställningsstödet. I vissa fall kan även rätten till, exempelvis, avdrag eller återbetalning av skatt enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi inte alltid vara avgjord vid tidpunkten för prövning av ansökan om omställningsstöd. Det är inte meningen att bedömning om rätten till avdrag

eller återbetalning av skatt ska ske inom ramen för handläggningen av omställningsstöd. Det är därför av vikt att företag som ansökt, men ännu inte fått stöd, såväl som företag som fått omställningsstöd åläggs en skyldighet att anmäla till Skatteverket om de förhållanden som ligger till grund för stödet ändras. På så sätt ökar Skatteverkets möjligheter att fatta korrekta beslut.

För de fall ett företag lämnar uppgifter till Skatteverket som tyder på att för mycket omställningsstöd har betalats ut föreslås i avsnitt 4.4.1 att företaget ska kunna bli återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut för mycket.

Avslutningsvis kan nämnas att Skatteverkets beslut om stöd ska innehålla en upplysning om att företaget har en skyldighet att anmäla ändrade förhållanden. Konsekvenserna av att företaget inte anmäler ändrade förhållanden är att Skatteverket, vid en efterkontroll, kan komma att använda sig av de kontrollmöjligheter som står till buds för att närmare utreda förhållandena. Underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden föreslås också i avsnitt 4.7 kunna leda till straffansvar.

Förslag

Förslaget föranleder 7 § i den nya lagen om omställningsstöd.

4.2 Kreditering på företagets skattekonto

Promemorians förslag: Omställningsstöd ska tillgodoföras ett företag genom kreditering på ett sådant skattekonto som avses i skatteförfarandelagen.

Om en avstämning av skattekontot visar att det finns ett överskott på kontot efter kreditering av ett omställningsstöd ska utbetalning ske om det inte finns hinder mot detta och beloppet inte behövs för avräkning enligt lagen om avräkning vid skatter och avgifter. En sådan utbetalning ska automatiskt ske till ett konto som har registrerats hos ett bank- eller kreditmarknadsföretag.

Skälen för promemorians förslag: Det är angeläget att omställningsstödet kan komma företagen till del så snart som möjligt. Det är därför nödvändigt att använda sig av administrativa rutiner som redan finns hos Skatteverket, eller som relativt lätt kan byggas upp. Metoden med kreditering av ett företags skattekonto används redan vid t.ex. nystartsjobb. Mot den bakgrunden bör även omställningsstödet som beslutas av Skatteverket tillgodoföras ett företag genom kreditering på ett sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. Då skattekontot används kommer exempelvis avräkning att ske mot underskott för skatter och avgifter enligt de vanliga bestämmelserna i skattekontosystemet, på motsvarande sätt som gäller för andra stöd som krediteras skattekontot. Kreditering på skattekonto är en sådan form för tillgodoförande av ett belopp som behöver framgå av lag.

För att utbetalningen till företaget ska kunna ske så skyndsamt som möjligt bör överskottet på skattekontot, efter avstämning, automatiskt betalas till ett konto hos bank- eller kreditmarknadsföretag.

Fördelen med att ha en bestämmelse med innebörden att beslut om omställningsstöd innebär en automatisk återbetalning från skattekontosystemet är att beloppet på ett enklare och mer maskinellt vis kommer tillgodoföras kontohavarnas bankkonton. Det är dock inte nödvändigtvis så att kontohavarna vill få beloppet (helt eller delvist) återbetalt från skattekontot utan i stället önskar att beloppet ska stå kvar där. En anledning kan vara att kontohavaren önskar att beloppet ska avräknas mot skatter och avgifter som kommer förfalla till betalning men ännu inte beslutats och därför varken debiterats eller finns under de s.k. bevaktningstransaktionerna. För att undvika att sådana överskott utbetalas måste företaget begära att beloppet ska användas för betalning av framtida skatte- eller avgiftsskulder (64 kap. 4 § SFL).

En förutsättning för automatisk återbetalning bör vara att beloppet kan betalas ut till samma konto som kontohavaren registrerat för utbetalning från skattekontot enligt bestämmelserna i SFF.

Förslag

Förslaget föranleder 8 § i den nya lagen om omställningsstöd och 15 § i den nya förordningen om omställningsstöd.

4.3 Utredning och kontroll

Skatteverket föreslås få ett antal utrednings- och kontrollmöjligheter. Vid tillämpningen av dessa utrednings- och kontrollåtgärder ska Skatteverket, vid bedömningen i det enskilda fallet, tillämpa proportionalitetsprincipen (se 5 § förvaltningslagen). Utöver att åtgärderna inte får göras mer långtgående än vad som behövs för tillsynen i ärendet krävs det att det Skatteverket vill uppnå med exempelvis att få tillgång till visst utredningsmaterial står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som berörs av åtgärden.

Ett flertal av kontrollåtgärderna som föreslås motsvarar åtgärder som återfinns i skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, då Skatteverkets rutiner i det avseende är väl inarbetade och till stor del har bäring även gällande förfarandet kring omställningsstöd. Av 2 kap. 5 § SFL följer att beslut enligt den lagen får fattas bara om skälen för beslutet uppväger det intrång eller men i övrigt som beslutet innebär för den som beslutet gäller eller för något annat motstående intresse. Även i skatteförfarandelagen lyfts således proportionalitetsprincipen upp, som en viktig princip för Skatteverket att bära med sig vid ärendehandläggningen.

4.3.1 Kontrollmöjligheter

Promemorians förslag: Ett företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd ska ge Skatteverket tillfälle att granska verksamheten med avseende på företagets rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen. Skatteverket får begära att företaget lämnar ett revisorsintyg, även om stödets storlek understiger 100 000 kronor. Skatteverket får möjlighet att förelägga företaget att fullgöra sina skyldigheter. Om ett sådant föreläggande riktas mot ett företag vars

ansökan ännu inte prövats, får ansökan avvisas om företaget inte följer föreläggandet. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om detta.

Skälen för promemorians förslag: Som anges ovan är de kontrollverktyg som Skatteverket har till sitt förfogande i beskattningsverksamheten en viktig anledning till att just Skatteverket ska vara den myndighet som hanterar omställningsstödet. Det är därför av avgörande betydelse att Skatteverket tillförsäkras nödvändiga kontrollmöjligheter för hanteringen. De befogenheter som Skatteverket ska ges bör utformas med utgångspunkt i de kontrollmöjligheter som ges i skatteförfarandelagen (2011:1244). Risken för felaktiga ansökningar i kombination med skyndsamhetskravet vid utbetalningar gör att det är mycket angeläget att det finns goda möjligheter till kontroll, såväl vid ansökningstillfället som efter att beslut om omställningsstöd fattats. Ett företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd ska därför ge Skatteverket tillfälle att granska verksamheten med avseende på företagets rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

En viktig del i kontrollen av rätten till omställningsstöd är revisorsintyg, som ska lämnas in om det sökta stödets storlek överstiger 100 000 kronor. Av intyget ska det framgå graden av företagets omsättningstapp, att de grundläggande förutsättningarna för stödet är uppfyllda, storleken på de fasta kostnaderna och i vilken omfattning företaget mottagit försäkringsersättning eller annat statligt stöd som omställningsstödet ska avräknas mot. Det kan, även för de ansökningar som avser omställningsstöd understigande 100 000 kronor, finnas skäl för Skatteverket att begära in ett sådant revisorsintyg för att kontrollera rätten till omställningsstöd. Skatteverket bör därför få möjlighet att begära att ett företag lämnar ett sådant revisorsintyg som, även om det sökta stödet understiger 100 000 kronor.

I samband med ansökan ska Skatteverket kontrollera att de uppgifter som lämnats är korrekta. Mot bakgrund av angelägenheten i att stöden kommer företagen till del så snabbt som möjligt kommer dock en stor del av kontrollåtgärderna behöva ske i form av efterkontroller. Skatteverket bör därför, såväl i samband med granskning av ansökan som efter att beslut om omställningsstöd har fattats, ha rätt att förelägga företaget att bidra till kontrollen. Om föreläggandet riktas mot ett företag vars ansökan ännu inte prövats får ansökan avvisas, om företaget inte följer föreläggandet och det saknas uppgifter som behövs för att kunna ta ställning till ansökan. Om företaget visserligen besvarar föreläggandet men ändå inte kan visa att förutsättningarna för att få ett omställningsstöd är uppfyllda, ska ansökan avslås. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om att en ansökan får avvisas om företaget inte följer föreläggandet.

Förslag

Förslaget föranleder 9 och 10 §§ i den nya lagen om omställningsstöd.

4.3.2 Kontroll av någon annans uppgiftsskyldighet

Promemorians förslag: Skatteverket får förelägga en fysisk eller juridisk person att lämna uppgift om en rättshandling med den som fått

omställningsstöd. Föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av att den som har fått stödet har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter i en ansökan om omställningsstöd.

Föreläggandet får förenas med vite. Ett föreläggande får dock inte förenas med vite om det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen. Om den som ska föreläggas är en juridisk person, gäller det även företrädare för den juridiska personen.

Skälen för promemorians förslag: Skatteverket bör få möjlighet att, på motsvarande sätt som gäller i vissa fall enligt 37 kap. 9 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, förelägga en fysisk eller juridisk person, annan än det företag som fått omställningsstöd, att lämna uppgift om en rättshandling som ingåtts med det företaget. Föreläggandet ska i dessa fall avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av att den som har fått stödet har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter i en ansökan om omställningsstöd.

Den som föreläggs ska alltså lämna uppgifter om en ingången rättshandling. Det ska gälla sådana uppgifter som man faktiskt har tillgång till och som rör rättshandlingen. Ett föreläggande ska vara utformat så tydligt och precist att det är möjligt för den som föreläggs att följa det. Det innebär att beroende på i vilken situation ett föreläggande utfärdas kommer utformningen av föreläggandet att se olika ut. Om det exempelvis är fråga om att lämna en uppgift som gäller kontroll av en viss typ av rättshandling, ska det av föreläggandet klart framgå vilken eller vilka handlingar som man frågar efter. Gäller det en rättshandling med ett visst bestämt företag eller en viss bestämd person, ska den personen namnges i föreläggandet.

Begreppet ”rättshandling” omfattar förklaringar och handlingar som har rättslig betydelse. Det behöver inte innebära att ett särskilt dokument har upprättats. En rättshandling är exempelvis att muntligen, genom faktiskt handlande eller skriftligen, beroende på vad som är möjligt i respektive situation, ingå ett avtal, utfärda en fullmakt, lämna in en ansökan till en myndighet, säga upp ett kontrakt eller att betala en skuld. Skatteverket bör till exempel ha möjlighet att förelägga en bank att lämna kontoutdrag för ett konto eller att lämna uppgift om ett företag har lån hos banken.

I 37 kap. 10 § SFL stadgas att fysiska personer endast får föreläggas att lämna uppgift om rättshandling med någon annan om det finns särskilda skäl. Något sådant krav uppställs inte i detta förslag. Skatteverket bör dock vara restriktiv med att förelägga fysiska personer att lämna uppgift om en rättshandling som ingåtts med den som sökt omställningsstöd. Inte minst i dessa fall är det viktigt att Skatteverket gör en proportionalitetsbedömning.

För att ett tredjemansföreläggande inte ska riskera att bli verkningslöst i avsaknad av tvångsåtgärder föreslås det få förenas med vite. Ett föreläggande får dock inte förenas med vite om det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen. Om den som ska föreläggas är en juridisk person, gäller detta även företrädare för den juridiska personen.

Förslag

Förslaget föranleder 11 § i den nya lagen om omställningsstöd.

4.3.3 Revision

Promemorians förslag: Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd med avseende på företagets rätt till stöd. I fråga om revision gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen avseende beslut om revision, samverkan, revisorns befogenheter, den reviderades skyldigheter samt revisionens avslutande.

Skälen för promemorians förslag: Riskerna för att stödet kan komma att utnyttjas i brottsliga syften i kombination med att utbetalningar bör ske skyndsamt gör, vilket konstaterats i avsnitt 4.3.1, att det är mycket angeläget att det finns goda möjligheter till kontroll. I samband med ansökan ska Skatteverket i erforderlig utsträckning kontrollera att de uppgifter som lämnats är korrekta. Det är dock inte möjligt med en detaljerad granskning av varje ansökan. Granskningen får därför i huvudsak inriktas på olika slag av stickprovskontroller och efterkontroller för de ansökningar som innehåller fullständiga uppgifter. En ansökan som inte innehåller alla nödvändiga uppgifter för att Skatteverket ska kunna fatta ett beslut ska dock avvisas, om det sökande företaget trots ett föreläggande inte kompletterar sin ansökan. Om ett företag inte förmår visa att förutsättningarna för att få omställningsstöd är uppfyllda ska Skatteverket i stället avslå ansökan. Skatteverkets möjligheter att vidta en fördjupad utredning bör därför förläggas till tiden efter att ett beslut om omställningsstöd har fattats. En av de kontrollmöjligheter som står till buds är revision, vilken Skatteverket föreslås kunna använda sig av vid denna fördjupade kontroll.

I fråga om revision för att kontrollera ett företag som har ansökt om eller fått omställningsstöd bör därför bestämmelserna i 41 kap. 4–11, 13 och 14 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL tillämpas. Dessa bestämmelser rör beslut om revision, samverkan, revisorns befogenheter samt den reviderades skyldigheter, se avsnitt 2.3. Dessutom regleras revisionens avslutande. Möjligheten till föreläggande regleras uttryckligen i förslaget till lag om omställningsstöd, se avsnitt 4.3.1, varför någon hänvisning till 41 kap. 12 § SFL inte är nödvändig.

Det ska framhållas att Skatteverket, i möjligaste mån, bör använda de mindre ingripande åtgärder som står till buds. Det gäller främst möjligheten till frågor och föreläggande, vilket närmast kan liknas vid skrivbordskontroll i skatteförfarandet. Med tanke på omställningsstödet storlek och den stora risk för fel eller fusk som föreligger måste det dock anses som proportionerligt att Skatteverket även får tillgång till denna utredningsform. I och med att skatteförfarandelagens bestämmelser om revision blir tillämpliga tillgodoses även nödvändiga rättssäkerhetskrav.

Förslag

Förslaget föranleder 12 § i den nya lagen om omställningsstöd.

4.3.4 Kontrollbesök

Promemorians förslag: Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att det företag som har fått omställningsstöd har rätt till sådant stöd. Kontrollbesök får bara genomföras i verksamhetslokaler. Kontrollbesök får dock inte genomföras i en lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad.

Skatteverket får vid kontrollbesöket kontrollera sådant räkenskapsmaterial och andra handlingar som kan ligga till grund för beslut om omställningsstöd.

Skatteverket får vid besöket ställa frågor om verksamheten. De uppgifter som lämnas får kontrolleras mot uppgifterna i ansökan om omställningsstöd.

Den som enligt ett beslut om kontrollbesök ska kontrolleras behöver inte underrättas om beslutet före besöket. Kontrollbesöket ska genomföras på ett sådant sätt att verksamheten inte hindras i onödan.

Skälen för promemorians förslag: Omställningsstöd kan uppgå till mycket stora belopp. Det är viktigt för systemets legitimitet och för risken för missbruk att stödet lämnas på korrekta grunder och med rätt belopp. Stödet behöver därför omgärdas av välavvägda mekanismer som möjliggör en effektiv kontroll av utbetalningarna.

Som framgår av avsnitt 4.3.1 har ett företag som har fått stöd en skyldighet att ge Skatteverket tillfälle att granska verksamheten med avseende på företagets rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen. Ytterligare möjligheter till utredning och kontroll framgår av 4.3.2 och 4.3.3. Det bedöms som angeläget att Skatteverket som komplement dessutom får möjlighet att när som helst, dvs. utan någon föregående misstanke om oegentligheter, få göra oannonserade besök, s.k. kontrollbesök, i verksamheten hos företag som har fått omställningsstöd.

En effektiv kontroll av omställningsstödet behövs oavsett stödets storlek i det enskilda fallet. Skatteverket föreslås vid kontrollbesöket få kontrollera sådant räkenskapsmaterial och andra handlingar som kan ligga till grund för beslut om omställningsstöd. Vid besöket får Skatteverket vidare ställa frågor om verksamheten. Uppgifter om verksamheten som kan vara av intresse är bl.a. uppgifter om orsaken till omsättningsnedgången, om företaget fått försäkringsersättning, skadestånd eller annan liknande ersättning för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. Det kan även vara uppgifter om företaget fått annat statligt stöd för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på, se avsnitt 4.1.2. De uppgifter som lämnas bör kunna kontrolleras mot uppgifterna i ansökan om omställningsstöd. Genom kontrollbesöket kan Skatteverket få ett fylligare underlag för att kunna bedöma och kontrollera rätten till omställningsstöd. Besöken behöver kunna vara oannonserade eftersom en underrättelse i förväg skulle förta effekten av kontrollen.

Kontroll bör bara få genomföras i verksamhetslokaler och på annan plats där arbetsgivaren bedriver verksamhet som t.ex. en byggarbetsplats. Kontrollbesök får dock, i likhet med vad som gäller för kontrollbesök på byggarbetsplatser för kontroll av personalliggare, inte genomföras i en lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas

som bostad. Begreppet verksamhetslokal är avsett att ha samma innebörd som i 3 kap. 18 § SFL. Kontrollbesöket ska genomföras på ett sådant sätt att arbetsgivarens verksamhet inte hindras i onödan.

Förslag

Förslaget föranleder 13 § i den nya lagen om omställningsstöd.

4.3.5 Bevissäkring

Promemorians förslag: Skatteverket får ansöka hos förvaltningsrätten om bevissäkring. I fråga om bevissäkring gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen om revision i den reviderades verksamhetslokaler, eftersökande och omhändertagande av handlingar, försegling av lokal, förvaringsplats eller annat utrymme, beslut om bevissäkring och behörig förvaltningsrätt. Även bestämmelserna i skatteförfarandelagen om verkställighet av beslut om bevissäkring gäller.

Skälen för promemorians förslag: Som redan framgått (se avsnitt 4.3.3) bör Skatteverket efter att ett beslut om omställningsstöd har fattats, ha möjlighet till en fördjupad utredning. En av de kontrollmöjligheter som Skatteverket bör kunna använda sig av vid denna fördjupade kontroll är, som framgått ovan, möjligheten till revision. För att Skatteverkets granskning ska bli så effektiv som möjligt bör även en möjlighet till bevissäkring införas. Bevissäkring är en tvångsåtgärd som innebär att Skatteverket under tvång får utföra revision i verksamhetslokaler, eftersöka och omhänderta handlingar och försegla lokaler och andra utrymmen. Syftet är att Skatteverket ska kunna få tillgång till handlingar som behövs för en granskning och få möjlighet att genomföra vissa kontroller även när den granskade motsätter sig det eller kan förutses komma att sabotera utredningen. Reglerna om bevissäkring är tillämpliga vid revision eller annan kontroll inom praktiskt taget hela skatte- och avgiftsområdet, och bör även tillämpas vid revision och kontroll avseende omställningsstödet.

I fråga om bevissäkring bör därför bestämmelserna i 45 kap. samt 69 kap. 2–12 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, tillämpas. Bestämmelserna i 45 kap. SFL reglerar bl.a. revision i den reviderades verksamhetslokaler, eftersökande och omhändertagande av handlingar, försegling av lokal, förvaringsplats eller annat utrymme, beslut om bevissäkring och behörig förvaltningsrätt. 69 kap. 2–12 §§ SFL reglerar verkställighet av beslut om bevissäkring, se avsnitt 2.4.

Det ska framhållas att Skatteverket, särskilt med beaktande av att bevissäkring är ett tvångsmedel, i första hand bör använda mindre ingripande åtgärder som står till buds. Det gäller främst möjligheten till frågor och föreläggande, vilket närmast kan liknas vid skrivbordskontroll i skatteförfarandet. Även revision i samverkan med företag samt kontrollbesök (se avsnitt 4.3.3 och 4.3.4) bör i de flesta fall vara att föredra framför användningen av denna ingripande åtgärd. Med tanke på omställningsstödet storlek och den stora risk för fel eller fusk som föreligger måste det dock anses som proportionerligt att Skatteverket får möjlighet att granska handlingar när ett företag som ansökt om eller

beviljats omställningsstöd till exempel motsätter sig en utredning. Att en av Skatteverket särskilt utsedd granskningsledare får ansöka om, och i vissa fall besluta om, bevissäkring innebär att såväl rättssäkerhetsskäl som Skatteverkets möjlighet till bevissäkring i så stor utsträckning som möjligt kan tas tillvara även vid kontroll av omställningsstöd. Dessutom underställs en sådan ansökan förvaltningsrättens prövning. I och med att skatteförfarandelagens bestämmelser om bevissäkring görs tillämpliga tillgodoses nödvändiga rättssäkerhetskrav.

Förslag

Förslaget föranleder 14 § i den nya lagen om omställningsstöd.

4.3.6 Undantag från kontroll

Promemorians förslag: Bestämmelserna i skatteförfarandelagen om att vissa uppgifter och handlingar kan undantas från granskning gäller vid föreläggande, revision, bevissäkring och kontrollbesök hos ett företag som fått omställningsstöd.

Skälen för promemorians förslag: Skatteverket föreslås få en mängd olika kontrollmöjligheter för att ha möjlighet att granska om ett företag är berättigat till omställningsstöd. I vissa fall kan handlingar, precis som inom beskattningsverksamheten, behöva undantas från granskning för att rättssäkerhetsaspekterna även ska kunna tas till vara vid Skatteverkets utredning och kontroll av omställningsstöd.

Utgångspunkten vid t.ex. en revision och vid en bevissäkring till följd av en revision, är att alla handlingar som rör verksamheten kan granskas. De handlingar som inte får granskas är handlingar som bedömts vara sådana handlingar som inte får tas i beslag enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken samt handlingar som bedömts inte omfattas av revisionen, bevissäkringen, tillsynen eller kontrollbesöket. Inte heller får Skatteverket granska handlingar som bedömts ha ett betydande skyddsintresse, och vars innehåll av särskilda omständigheter inte bör komma till annans kännedom, och handlingens skyddsintresse är större än dess betydelse för kontrollen.

Bestämmelserna i 47 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), se avsnitt 2.3, om att vissa uppgifter och handlingar efter begäran av företaget kan undantas från granskning bör därför även gälla vid föreläggande, revision, bevissäkring och kontrollbesök hos ett företag som fått omställningsstöd. På så sätt säkerställs att Skatteverkets utredningsbefogenheter inte kan överskridas i större utsträckning än vid ordinarie skatteförfarande. I och med att skatteförfarandelagens bestämmelser om undantagande av handlingar görs tillämpliga tillgodoses även nödvändiga rättssäkerhetskrav.

Förslag

Förslaget föranleder 15 § i den nya lagen om omställningsstöd.

4.4 Återkrav

4.4.1 Återbetalningsskyldighet för felaktiga utbetalningar

Promemorians förslag: Ett företag är återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp. Om ett företag är återbetalningsskyldigt får Skatteverket besluta att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet. Ett sådant beslut ska innehålla uppgift om det belopp som företaget ska betala tillbaka och när beloppet senast ska betalas. Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav.

Skälen för promemorians förslag: Om ett företag fått omställningsstöd utan att förutsättningarna för det varit uppfyllda, eller om förutsättningarna ändrats efter att företaget fått stöd, är det angeläget att detta kan korrigeras. En sådan situation behöver inte endast uppkomma om företaget lämnat oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att stöd lämnats på felaktig grund. Det kan även bero på en missuppfattning t.ex. av vilka fasta kostnader som omställningsstödet ges för. Skatteverket ska kunna besluta om återkrav oavsett orsak till felaktigheten. Korrigering bör även kunna ske om ett företag t.ex. i efterhand fått hyresfakturer ändrade, mottagit försäkringsersättningar eller andra statliga stöd. Det är Skatteverket som ska visa att ett företag är återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp.

Omställningsstödet omfattas även av EU:s statsstödsregler (se avsnitt 2.2). Den som har tagit emot sådant stöd är återbetalningsskyldig om mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har orsakat att stödet har bestämts felaktigt eller med för högt belopp, eller stödet av någon annan orsak har bestämts felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta. Ett företag kan i dessa fall bli återbetalningsskyldigt om villkoren i statsstödsbeslutet inte uppfylls. Återbetalningsskyldigheten bör inte förväxlas med den skyldighet att återbetala ett stöd som genomförts i strid med artikel 108.3 i EUF-fördraget, dvs. ett stöd som skulle ha anmälts till och godkänts av kommissionen innan det genomfördes. För stödåtgärder som genomförts i strid med artikel 108.3 tillämpas lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

Ett företag kan därför bli återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp. Något krav på att oriktiga uppgifter lämnats eller att företaget på annat sätt har orsakat att omställningsstödet betalats ut felaktigt eller med för högt belopp bör inte införas. Den föreslagna bestämmelsen täcker således in fler situationer än vad som gäller när stödmottagare blir återbetalningsskyldiga enligt exempelvis EU-rättens statsstödsregler.

Om ett företag är återbetalningsskyldigt får Skatteverket besluta att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet. Ett sådant beslut ska innehålla uppgift om det belopp som företaget ska betala tillbaka och när beloppet senast ska betalas. Beslutet ska gälla omedelbart (se avsnitt 4.1.1).

Utgångspunkten är att bestämmelserna i förvaltningslagen (2017:900) gäller i ärenden om omställningsstöd (se avsnitt 4.1.1). Det innebär att Skatteverket ska, om det inte är uppenbart obehövt, underrätta företaget om allt material av betydelse för beslutet och ge företaget tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet. Skatteverket får dock avstå från sådan kommunikation om det kan befaras att det annars skulle bli avsevärt svårare att genomföra beslutet, eller ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver att beslutet meddelas omedelbart. Detta framgår av 25 § förvaltningslagen.

Avslutningsvis kan framhållas att det, till skillnad från vad som anges i skatteförfarandelagen, inte heller finns skäl att införa någon ytterligare bestämmelse om tidsfrister för återkrav på omställningsstöd.

Förslag

Förslaget föranleder 16 och 17 §§ i den nya lagen om omställningsstöd.

4.4.2 Avbetalning och anstånd

Promemorians förslag: Skatteverket får träffa avtal med ett företag om avbetalning av ett återkrav på omställningsstöd om det skulle medföra betydande skadeverkningar för företaget eller om det annars framstår som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen

Vid återkrav får Skatteverket efter ansökan av företaget bevilja anstånd med hela eller delar av betalningen om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas.

Anstånd får bestämmas till längst tre månader efter dagen för beslutet i den fråga som har föranlett anståndet.

Om det kan antas att omställningsstödet inte kommer att betalas i rätt tid, får anstånd beviljas bara om säkerhet ställs för återbetalningen. Bestämmelserna i skatteförfarandelagen avseende säkerhet som villkor för anstånd, när ställd säkerhet får tas i anspråk samt ersättning för säkerhet som inte behöver tas i anspråk gäller i dessa fall. Om en sådan säkerhet ska tas i anspråk gäller vad som sägs om Kronofogdemyndigheten i lagen om indrivning av statliga fordringar m.m. i stället Skatteverket.

Skälen för promemorians förslag: Ett återbetalningskrav kan komma att uppgå till stora belopp. Dessutom kan Skatteverket besluta om återbetalning av omställningsstöd även i de fall ett företag inte förfarit felaktigt. Det kan till exempel röra sig om situationer som företaget inte kunnat förutse vid ansökan om omställningsstöd. I många fall kan företag som fått återkrav inte vilja överklaga dessa, då återkraven är berättigade med anledning av att förhållandena i ett visst avseende ändrats. Med anledning av omställningsstödet särskilda karaktär och ett företags möjlighet till återhämtning efter lågkonjunkturen i spåren av spridningen av sjukdomen covid-19 bör det därför, till skillnad mot vad som gäller vid betalning av skatter och avgifter, även finnas en möjlighet för Skatteverket att i det enskilda fallet träffa avtal om en avbetalningsplan. En sådan möjlighet till avbetalningsplan bör endast vara möjlig att träffa om det

skulle medföra betydande skadeverkningar för företaget, eller det annars framstår som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen.

Skatteverket bör således få träffa avtal om en avbetalningsplan med företaget i två situationer. Rekvisitet att undvika betydande skadeverkningar kan bl.a. avse den situationen att det återbetalningsskyldiga företaget inte ska tvingas sälja ekonomiskt betydelsefull egendom. Sådan egendom kan vara fastigheten där företagets verksamhet bedrivs och som är nödvändig för företagets fortlevnad. En avbetalningsplan bör även kunna träffas om det annars skulle framstå som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen.

Skatteverket bör i dessa situationer så långt möjligt i sin bedömning tillämpa avbetalningsmöjligheten generöst i de fall ett företag inte medvetet har förorsakat att omställningsstödet utbetalats felaktigt. Det kan till exempel avse förhållanden som inte var kända vid tidpunkten för ansökan om omställningsstöd men som senare föranlett ett helt eller delvis återkrav. En avbetalningsplan bör dock inte kunna komma i fråga om systemet med omställningsstöd har missbrukats.

Anstånd bör kunna beviljas om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas. Skälet till tveksamheten kan vara ett överklagande. Varje initiativ som väcker frågan om hur mycket som ska betalas tillbaka i slutändan omfattas av ordalydelsen. Med beviskravet ”tveksamt” förstås att det är minst lika sannolikt att hela eller delar av återbetalningskravet kommer att kvarstå som att det kommer att sättas ned. Det behöver dock inte väga helt jämnt för att anstånd ska beviljas, utan anstånd får även beviljas om sannolikheten för att det inte blir någon nedsättning av återkravet väger över något. Däremot bör anstånd inte beviljas om det är troligt att återkravet kommer att kvarstå.

Anstånd får bestämmas till längst tre månader efter dagen för beslutet i den fråga som har föranlett anståndet. Vid ett överklagande räknas, exempelvis, tiden från dagen för förvaltningsdomstolens dom.

Om det kan antas att återkravet inte kommer att betalas i rätt tid, bör anstånd beviljas bara om säkerhet ställs för återbetalningen. Bestämmelserna i 63 kap. 8–10 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) bör gälla i dessa fall. Dessa bestämmelser reglerar säkerhet som villkor för anstånd, när ställd säkerhet får tas i anspråk samt ersättning för säkerhet som inte behöver tas i anspråk.

Skatteverket bör även i likhet med vad som gäller i beskattningsverksamheten få möjlighet att återkalla anståndet, sätta ned anståndsbeloppet eller kräva säkerhet för fortsatt anstånd. Denna möjlighet bör föreligga om förhållandena har ändrats väsentligt sedan ett anstånd beviljats, om företaget har lämnat felaktiga uppgifter som legat till grund för anståndet eller om det finns andra särskilda skäl. Om en sådan säkerhet ska tas i anspråk gäller vad som sägs om Kronofogdemyndigheten i 13 § lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. i stället Skatteverket.

Förslag

Förslaget föranleder 18–20 §§ i den nya lagen om omställningsstöd.

4.4.3 Återbetalning

Promemorians förslag: Återbetalning ska göras genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning. Återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot. Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav. Om det finns särskilda skäl får Skatteverket besluta att återbetalningen senast ska göras en annan dag.

Skälen för promemorians förslag: Omställningsstöd ska, som framgår av avsnitt 4.2, tillgodoföras företaget genom kreditering på företagets skattekonto. Om återkrav avseende felaktigt utbetalt omställningsstöd skulle betalas genom insättning på skattekontot skulle även återbetalningen räknas av mot eventuellt underskott på kontot. I den situationen skulle det alltså kunna innebära att återbetalningen i stället kommer företaget till godo. Det bör därför i stället regleras att återbetalningen ska göras genom insättning på ett särskilt konto. Återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot. Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav. Om återbetalning inte har gjorts i rätt tid kan fordringen lämnas för indrivning, eftersom beslut om återbetalning gäller omedelbart.

Om det finns särskilda skäl får Skatteverket besluta att återbetalningen senast ska göras en annan dag.

Förslag

Förslaget föranleder 21 och 22 §§ i den nya lagen om omställningsstöd.

4.4.4 Ränta

Promemorians förslag: Om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid ska dröjsmålsränta tas ut på beloppet. Räntan beräknas från och med dagen efter att omställningsstödet betalades ut till och med den dag betalning sker. Dröjsmålsräntan beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt skatteförfarandelagen.

Om det finns särskilda skäl får Skatteverket helt eller delvis avstå från kravet på ränta.

Skälen för promemorians förslag:

Återkrav på omställningsstöd bör påföras en ränta som beräknas från och med dagen efter att det felaktiga omställningsstödet betalades ut till och med den dag betalning sker. Dröjsmålsräntan bör utgå från en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Det ska framhållas att olagligt stöd regleras i lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. Ifrågasvarande bestämmelse tar sikte på lagligt stöd där stödet betalats med för höga belopp på grund av nya omständigheter och liknande. Ränta vid sådant olagligt stöd regleras i lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler

Det kan uppkomma situationer då det skulle framstå som oskäligt att ta ut ränta. Det bör därför tillfogas en eftergiftsgrund som innebär att

Skatteverket helt eller delvis får avstå från kravet på ränta om det finns särskilda skäl. Ett sådant skäl kan t.ex. vara att en felaktig utbetalning av omställningsstöd orsakats av ett misstag hos Skatteverket. Skatteverket bör på eget initiativ kunna pröva frågan om eftergift.

Förslag

Förslaget föranleder 23 § i den nya lagen om omställningsstöd.

4.4.5 Betalningssäkring

Promemorians förslag: Skatteverket får ansöka hos en förvaltningsrätt om betalningssäkring för ett återkrav av omställningsstöd. I fråga om betalningssäkring avseende ett sådant återkrav gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen om beslut om betalningssäkring, tidsfrist när betalningsskyldigheten inte är fastställd, beslut om att ta egendom i förvar, ställande av säkerhet, när ställd säkerhet får tas i anspråk, behörig förvaltningsrätt och ersättning för skada. Vidare tillämpas skatteförfarandelagens regler om verkställighet av beslut om betalningssäkring.

Skälen för promemorians förslag: Betalningssäkring är en tvångsåtgärd som kan användas för att säkra betalning från betalningsskyldiga som kan, men inte vill, betala skatter och avgifter. Med betalningssäkring avses att Skatteverket ansöker hos en förvaltningsdomstol om betalningssäkring för att säkerställa betalning av skatt, avgift, särskild avgift eller ränta. Ett beslut av förvaltningsdomstol verkställs av Kronofogdemyndigheten efter ansökan av Skatteverket. För att Skatteverket ska kunna ansöka om betalningssäkring måste en rad förutsättningar vara uppfyllda. Skattefordran ska vara antingen fastställd eller sannolik, det måste finnas en påtaglig risk för betalningsovilja, fordran måste uppgå till ett betydande belopp och tidsperioden måste ha gått till ända. Dessutom måste betalningssäkring vara en proportionell åtgärd.

Syftet med betalningssäkring är att det allmännas fordringsanspråk säkerställs av Kronofogdemyndigheten genom att den betalningsskyldiges egendom tas i anspråk till dess att det allmännas fordran frivilligt blir betald eller kan drivas in. Detta förutsätter att det finns en påtaglig risk att den betalningsskyldige kommer att dra sig undan från sin betalningsskyldighet. Betalningssäkring liknar institutet kvarstad. Det är en provisorisk åtgärd som ligger vid sidan av det ordinarie förfarandet att bestämma och debitera skatter och avgifter. Betalningssäkring är en tvångsåtgärd som får användas endast när vissa särskilt angivna förutsättningar är uppfyllda.

Betalningssäkring ersätter inte utmätning. Egendom som betalningssäkrats måste utmätas innan betalning kan erhållas ur egendomen.

Beslut om betalningssäkring meddelas av allmän förvaltningsdomstol efter ansökan av Skatteverket. För att betalningssäkring ska kunna beslutas krävs att det finns en fordran. Denna behöver dock inte vara fastställd. Om betalningsskyldigheten inte är fastställd, får betalningssäkring beslutas bara om det är sannolikt att skyldigheten kommer att fastställas. En

betalningssäkring får i sådana fall inte avse ett högre belopp än det belopp betalningsskyldigheten sannolikt kommer att fastställas till. Det ska också finnas en påtaglig risk för att den betalningsskyldige undandrar sig att betala fordringen. Vidare ska betalningsskyldigheten avse ett betydande belopp och den tidsperiod som betalningsskyldigheten avser ska ha gått till ända. Betalningssäkringsåtgärden ska dessutom vara proportionerlig.

Ett beslut om betalningssäkring ska upphävas helt eller delvis om det inte längre finns förutsättningar för beslutet eller beslutet av någon annan anledning inte bör kvarstå.

Det finns behov av ett rättsmedel som kan förhindra att den som ska betala ett återkrav på omställningsstöd gör sig av med tillgångar eller på annat sätt undandrar sig betalning under processens gång. Skatteverket bör därför, i likhet med vad som gäller beträffande skatter och avgifter, ha en möjlighet att ansöka om betalningssäkring och få den verkställd av Kronofogdemyndigheten för att säkerställa betalning av återkrav av omställningsstöd.

I fråga om betalningssäkring avseende ett sådant återkrav ska bestämmelserna i 46 kap. 5–7 och 9–22 §§ och 69 kap. 13–18 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL gälla. Tillämpliga bestämmelser i 46 kap. SFL reglerar beslut om betalningssäkring, tidsfrist när betalningsskyldigheten inte är fastställd, beslut om att ta egendom i förvar, ställande av säkerhet, när ställd säkerhet får tas i anspråk, behörig förvaltningsrätt, och ersättning för skada. I 69 kap. skatteförfarandelagen regleras verkställighet av beslut om betalningssäkring.

Betalningssäkring är en ingripande åtgärd som främst är tänkt att användas för att säkerställa betalning av betydande belopp när det föreligger en påtaglig risk för betalningsundandragande. Att en av Skatteverket särskilt utsedd granskningsledare får besluta att ta egendomen i förvar om det finns en risk för att egendom som kan betalningssäkras undanskaffas innan förvaltningsrätten kan fatta beslut, innebär att såväl rättssäkerhetsskäl som Skatteverkets möjlighet att agera snabbt i så stor utsträckning som möjligt kan tas tillvara. Skatteförfarandelagens regler i övrigt tillförsäkrar även företaget de rättssäkerhetsgarantier som är nödvändiga vid en sådan ingripande åtgärd som betalningssäkring.

Förslag

Förslaget föranleder 24 § i den nya lagen om omställningsstöd.

4.4.6 Företrädaransvar

Promemorians förslag: Om en företrädare för en juridisk person förfarit uppsåtligt eller varit grovt oaktsam vid ansökan om omställningsstöd och detta har lett till att omställningsstöd har betalats ut med ett för stort belopp och Skatteverket beslutat att återkräva omställningsstödet helt eller delvis, är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala det belopp som den juridiska personen har gjorts ansvarig för. Bestämmelserna i skatteförfarandelagen avseende möjlighet till befrielse från

betalningsskyldigheten, förfarandet, regressrätt, indrivning och preskription ska tillämpas på detta företrädaransvar.

Skälen för promemorians förslag: Företrädare för juridiska personer kan under vissa förutsättningar bli betalningsskyldiga för den juridiska personens obetalda skatter och avgifter. Skatteverket ansöker i dessa fall om företrädaransvar i förvaltningsdomstol. Det är exceptionella förhållanden som råder med anledning av effekterna av spridningen av sjukdomen covid-19. Företag föreslås kunna få mycket stora belopp i omställningsstöd. Eftersom det kommer att vara en snabb hantering av ett mycket stort antal ansökningar finns en uppenbar risk för att företag kommer att kunna få stöd trots att de inte har rätt till det. Att det måste finnas en möjlighet att återkräva felaktigt utbetalade stöd från företaget är därför självklart. Men i vissa fall kommer det också vara tydligt att även företrädaren för en juridisk person bör bära en del av ansvaret för att omställningsstödet felaktigt kunnat betalas ut. Det finns därför anledning att införa ett särskilt företrädaransvar för betalningen av ett återkrav av omställningsstöd. Om en företrädare för en juridisk person förfarit uppsåtligt eller varit grov oaktsam vid ansökan om omställningsstöd och detta har lett till att omställningsstöd har betalats ut med ett för stort belopp som Skatteverket beslutat att återkräva helt eller delvis, bör företrädaren tillsammans med den juridiska personen vara skyldig att betala det belopp som den juridiska personen har gjorts ansvarig för. Genom att knyta ansvaret till inlämnandet av ansökan definieras kretsen av aktuella företrädare. Företrädarens betalningsansvar enligt förslaget bör omfatta inte bara belopp som faktiskt utbetalats till företaget, utan även belopp som kvittats eller avräknats vid utbetalningen till företagets skattekonto.

Företrädaransvaret för omställningsstöd ska hanteras på motsvarande sätt som företrädaransvaret för skatter och avgifter. Skatteverket ska därför kunna ansöka om företrädaransvar hos förvaltningsrätten. Bestämmelserna i 59 kap. 15–16, 17 första stycket, 18, 19 första och andra styckena, 20, 21, 26 och 27 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, ska därför tillämpas på detta företrädaransvar. Dessa bestämmelser avser möjlighet till befrielse från betalningsskyldigheten, förfarandet, regressrätt, indrivning och preskription. Någon hänvisning till 59 kap. 12 § SFL är inte nödvändig, då förutsättningarna för företrädaransvaret avseende återkravet på omställningsstöd regleras särskilt i lagen om omställningsstöd.

En möjlighet att utdöma företrädaransvar kommer att vara ett kraftfullt verktyg som kan förväntas vara en starkt bidragande faktor till att ett företags företrädare låter bli att lämna felaktiga uppgifter vid ansökan om omställningsstöd.

Förslag

Förslaget föranleder 25 § i den nya lagen om omställningsstöd.

4.5 Överklagande

Promemorians förslag: Skatteverkets beslut får överklagas till den förvaltningsrätt som anges i skatteförfarandelagen som behörig förvaltningsrätt för fysiska och juridiska personer. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut som avser föreläggande utan vite, revision och kontrollbesök får dock inte överklagas. En granskningsledares beslut om bevissäkring eller om att ta egendom i förvar får heller inte överklagas.

Skälen för promemorians förslag: Omställningsstödet är utformat som en rättighet för företag som fått minskad omsättning till följd av coronaviruset. Företagen bör därför ha rätt att överklaga Skatteverkets beslut i ärenden om omställningsstöd, såsom beslut om återkrav. Detta gäller dock inte beslut avseende föreläggande utan vite, revision och kontrollbesök. En överklagandemöjlighet i dessa fall skulle förta effekten med åtgärderna, inte minst då exempelvis ett kontrollbesök föreslås kunna ske oannonserat. En granskningsledares beslut om bevissäkring enligt 45 kap. 14 § första stycket skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, eller beslut om att ta egendom i förvar enligt 46 kap. 16 § första stycket SFL får inte heller överklagas när de vidtas med anledning av ett omställningsstöd.

Beslut om omställningsstöd ska överklagas till den förvaltningsrätt som anges i 67 kap. 7–9 §§ SFL som behörig för fysiska och juridiska personer. Det krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten. I övrigt gäller förvaltningslagens bestämmelser om överklagande.

Av 44 § förvaltningslagen (2017:900) följer att ett överklagande av ett beslut ska ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

Förslag

Förslaget föranleder 26 § i den nya lagen om omställningsstöd.

4.6 Indrivning, verkställighet och preskription

Promemorians förslag: Om ett återkrav av omställningsstöd inte har betalats i rätt tid ska fordran lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen om indrivning av statliga fordringar.

Om det finns särskilda skäl får Skatteverket avstå att lämna en fordran för indrivning eller lämna en fordran för indrivning även om förfallodagen inte har inträffat.

Vid indrivning får verkställighet enligt utsökningsbalken ske.

Om en fordran på återkrav av omställningsstöd har lämnats för indrivning, ska Kronofogdemyndigheten beräkna ränta efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt skatteförfarandelagen, för tiden efter överlämnandet och driva in den.

En fordran på omställningsstöd som ska betalas tillbaka får inte överlåtas innan beloppet kan betalas ut. En sådan fordran får dock utmätas trots att den inte får överlåtas.

För en fordran på omställningsstöd som ska tillgodoräknas skattekontot får utmätning dock göras först efter det att Kronofogdemyndigheten har fått tillfälle att ta fordran i anspråk enligt lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter. Bestämmelserna i utsökningsbalken om vad som ska undantas med hänsyn till gäldenärens behov tillämpas inte vid utmätning av en fordran på stöd som ska betalas ut.

En fordran på återkrav av omställningsstöd ska vid tillämpning av lagen om preskription av skattefordringar m.m. anses vara en sådan fordran som har påförts enligt skatteförfarandelagen.

Skälen för promemorians förslag: En förutsättning för att Skatteverkets efterkontroll av utbetalningar av omställningsstöd ska vara effektiv är att det finns tillgängliga rättsmedel för att säkerställa att ett beslutat återkrav av omställningsstöd betalas. Om återbetalning inte har skett i rätt tid ska Skatteverket överlämna fordran till Kronofogdemyndigheten för indrivning. När det gäller skatter och avgifter har Skatteverket möjlighet att avstå från att överlämna sådana fordringar till indrivning om det finns särskilda skäl. Enligt förarbetena till skatteförfarandelagen (prop. 2010/11:165 s. 1183 och prop. 1996/97:100) kan ett skäl att avvakta med att begära indrivning vara att det finns en ansökan om anstånd som ännu inte har avgjorts och det finns skäl som talar för att anstånd kan komma att medges. Även när ett beslut att inte medge anstånd har överklagats ska det enligt förarbetena finnas utrymme för att avvakta (prop. 2010/11:165 s. 1183 och prop. 1996/97:100). När Skatteverket övertog de offensiva borgenärsuppgifterna från Kronofogdemyndigheten angavs som ett ytterligare exempel på när det kunde finnas skäl för att avvakta med överlämnande för indrivning att en ackordsuppgörelse övervägs (prop. 2006/07:99 s. 41). Om det är fara i dröjsmål därför att den återbetalningsskyldige är i färd med att göra sina tillgångar oåtkomliga för exekution kan det finnas skäl att överlämna fordringen för indrivning även om den återbetalningsskyldige inte har uppmanats att betala beloppet (prop. 2010/11:165 s. 1183 och prop. 1996/97:100 s. 628). Skatteverket ska, om det föreligger särskilda skäl, kunna avstå från att överlämna en fordran på återkrav av omställningsstöd för indrivning. Dessa skäl överensstämmer med de skäl som gäller för att avstå från att överlämna skatter och avgifter för indrivning.

Mål om verkställighet av betalningsförpliktelser handläggs som allmänna mål eller enskilda mål. Allmänna mål grundar sig på offentligrättsliga fordringsanspråk och avser det allmännas, dvs. statens eller en kommuns, fordran på skatter, böter, allmänna avgifter m.m. och andra medel som staten har rätt till och som får utsökas utan föregående dom samt, enligt vad regeringen närmare föreskriver, annan liknande fordran som staten eller en kommun har rätt till. I annan lag kan föreskrivas att även mål om uttagande av någon annan fordran är allmänt mål. Andra utsökningsmål än som nu sagts är enskilda mål.

Fordran på återkrav av omställningsstöd ska handläggas som ett allmänt mål enligt huvudregeln i 1 kap. 6 § utsökningsbalken. Lagen (1993:891)

om indrivning av statliga fordringar gäller vid indrivningen vilket bland annat innebär att Kronofogdemyndigheten ansvarar för vissa borgenärsuppgifter och att Skatteverket skyndsamt ska hålla Kronofogdemyndigheten underrättad om anstånd med betalning medges eller om fordringen betalas för att förhindra att indrivning sker för belopp som inte är verkställbara. Under indrivningsförfarandet föreslås att Kronofogdemyndigheten ska beräkna ränta enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. Ränta på återkrav av omställningsstöd som lämnats för indrivning ska alltså beräknas på samma sätt som för skatter och avgifter.

På motsvarande sätt som gäller för skatter och avgifter enligt 71 kap. 2 § första stycket SFL ska en fordran på omställningsstöd som ska betalas ut till företaget inte få överlåtas innan beloppet kan betalas ut. Ett överskott på skattekontot som kontohavaren avstår från att begära utbetalning av enligt 64 kap. 2 § första stycket 1 SFL ”kan betalas ut” i paragrafens mening. Detsamma gäller ett överskott som normalt återbetalas utan begäran enligt 64 kap. 2 § första stycket 2 SFL, men som enligt kontohavarens begäran står kvar på skattekontot för att användas till betalning av framtida skatteskulder eller avgiftsskulder (64 kap. 4 § 5 SFL).

En fordran på omställningsstöd ska få utmätas trots att den inte får överlåtas, vilket motsvarar vad som gäller för skatter och avgifter enligt 71 kap 3 § SFL. Därigenom kan fordringar som finns hos Kronofogdemyndigheten betalas innan företaget kan använda ett eventuellt överskott efter eget gottfinnande. En fordran på omställningsstöd får utmätas först efter det att Kronofogdemyndigheten har fått tillfälle att ta fordran i anspråk enligt lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter. Om staten har en motfordran avseende skatter, avgifter, böter, viten m.m., och om motfordringen är registrerad för indrivning i utskökningsregistret kan avräkning därför ske innan fordringen på omsättningsstöd betalas ut. Regler om registrering av fordringar för indrivning i utskökningsregistret finns i 12 § indrivningsförordningen. Bestämmelserna i 5 kap. 1–3 §§ utskökningsbalken om vad som ska undantas med hänsyn till gäldenärens behov ska inte tillämpas vid utmätning av en fordran på omställningsstöd som ska utbetalas.

Vidare föreslås att en fordran på återkrav av omställningsstöd vid tillämpning av lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m. anses vara en sådan fordran som påförts enligt skatteförfarandelagen. Enligt 3 § tredje stycket räknas den femåriga preskriptionstiden därför från den tidpunkt när de överlämnades till Kronofogdemyndigheten för indrivning.

Enligt 3 kap. 23 § utskökningsbalken får ett beslut inte verkställas förrän det har vunnit laga kraft om det inte är särskilt föreskrivet. En sådan föreskrift finns i 29 § i förslaget till lag om omställningsstöd. I 5 § föreskrivs att beslut enligt denna lag gäller omedelbart. Skatteverket måste därför inte delge beslutet för att en obetald fordran ska kunna lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning.

Förslag

Förslaget föranleder 27–31 §§ i den nya lagen om omställningsstöd.

4.7 Straffbestämmelser

Promemorians förslag: Straffbestämmelser införs i lagen om omställningsstöd. Straffansvaret ska träffa den som lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lagen, och på så sätt orsakar fara för att omställningsstöd felaktigt betalas ut eller betalas ut med ett för högt belopp. Straffansvaret ska även träffa den som efter att omställningsstöd utbetalats inte anmäler sådana ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla och underlåtenheten innebär att företaget fått ett högre stöd än vad det har rätt till.

Brottet delas in i två grader, som benämns omställningsstödsbrott respektive grovt omställningsstödsbrott. Straffet för omställningsstödsbrott ska vara fängelse i högst två år. Straffet för grovt omställningsstödsbrott ska vara fängelse på viss tid, lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om brottet rört betydande belopp,
2. om den som begått brottet använt falska handlingar, eller
3. om gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning.

Det införs även ett oaktsamhetsbrott. Den som av grov oaktsamhet begår en sådan gärning som avses ovan döms för vårdslöst omställningsstödsbrott till böter eller fängelse i högst ett år. Om gärningen med hänsyn till beloppet och övriga omständigheter är mindre allvarlig, döms det inte till ansvar för detta brott.

Den som frivilligt vidtar en åtgärd som leder till att ett korrekt beslut om stödet eller om återkrav av stödet kan fattas, döms inte till ansvar för något av brotten.

Som en följd av införandet av straffbestämmelser ska i lagen om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet införas en hänvisning till lagen om omställningsstöd i uppräknningen av de brott som verksamheten omfattar. Skatteverket ska vidare vara skyldigt att anmäla dessa brott till åklagare.

Skälen för promemorians förslag

Behovet av straffbestämmelser

I bidragsbrottslagen (2007:612) regleras vissa brott mot välfärdssystemen med brottsförutsättningar som är särskilt anpassade till förhållandena inom välfärdsområdet. Straffansvar för gärningar som består i underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden kommer till direkt uttryck i den straffrättsliga regleringen genom ett s.k. äkta underlåtenhetsbrott. Brottsförutsättningarna innehåller vidare ett farerekvisit.

Vid ställningstagande till behovet av att införa särskilda straffbestämmelser för brott som riktar sig mot det omställningsstöd som nu föreslås införas, kan konstateras att det finns många likheter med de förhållanden som motiverade införandet av bidragsbrottslagen. I likhet med vad som gäller beträffande bidragsbrott kommer förhållandena vid utbetalningar av omställningsstöd i flera avseenden skilja sig från andra situationer där straffansvar för uppsåtligt brott i form av bedrägeri kan förekomma. Inom omställningsstödet kommer ett stort antal ärenden att behöva hanteras under mycket kort tid. För att stödet ska kunna fylla avsedd funktion under pågående kris är det vidare nödvändigt att handläggningen av ärendena är mycket effektiv och smidig. Masshanteringen och kravet på effektivitet och smidighet medför att det kommer att vara omöjligt att göra mer ingående individuella bedömningar och kontroller i varje enskilt ärende. I handläggningen kommer Skatteverket i stor utsträckning att vara hänvisat till uppgifter som lämnas av de sökande företagen.

En skillnad jämfört med stöd enligt bidragsbrottslagen är givetvis att dessa avser centrala välfärdsförmåner till enskilda, medan omställningsstöd är ett statligt stöd till företag. En annan skillnad är att omställningsstödet till skillnad från välfärdsförmåner som omfattas av bidragsbrottslagen kommer att kunna omfatta mycket stora belopp, upp till 150 miljoner kronor för ett företag.

Utformningen av omställningsstödet innebär att det bedöms finnas ett särskilt behov av en tydlig straffrättslig reglering för den som inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lagen om omställningsstöd. Stödets funktionssätt innebär vidare att den som orättfärdigt tillskansar sig stödet normalt inte gör något annat än att lämna en felaktig uppgift. Beroende på kontrollsystemen är det mer eller mindre slumpmässigt om ett upptäckt brott stannar på försöksstadiet eller kommer att lagföras som ett fullbordat bedrägeribrott. Det är tveksamt om det är någon skillnad i klandervärdighet mellan dessa fall. Detta talar, precis som regeringen ansåg vara fallet när bidragsbrottet infördes, för en brottskonstruktion som inte gör någon skillnad på dessa två situationer. Sammantaget talar dessa förhållanden för införandet av en särskild straffrättslig reglering för omställningsstöd. Straffansvar för gärningar som består i underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden bör komma till direkt uttryck genom ett s.k. äkta underlåtenhetsbrott. Brottsförutsättningarna bör vidare lämpligen innehålla ett farerekvisit. Det gäller dock med ett undantag. Straffansvar bör även träffa den som efter att omställningsstöd har utbetalats inte anmäler sådana ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla och underlåtenheten innebär att företaget fått ett högre stöd än vad det har rätt till.

Straffansvar bör gälla både vid uppsåtliga brott och oaktsamhetsbrott

Straffansvar bör gälla för uppsåtliga brott. Det bedöms dock att även kvalificerat oaktsamma beteenden i samband med utbetalningar av omställningsstöd – i likhet med bidragsbrott – är så klandervärda att de bör kunna mötas med straff. Utöver uppsåtliga brott mot omställningsstödet befaras att det sannolikt i stor omfattning riskerar att förekomma att oaktsamma beteenden leder till felaktiga utbetalningar av stödet. Det är

bl.a. med tanke på de betydande belopp som kommer att betalas ut i omställningsstöd som det är angeläget att straffvärda beteenden kan mötas med straff. Redan en mer begränsad förekomst av sådana grovt oaktsamma beteenden kan, om de inte leder till lagföring, skapa negativa effekter genom att det påverkar förtroendet för omställningsstödet och stödets legitimitet hos medborgare och företag i allmänhet. Det är sammantaget väsentligt att den straffrättsliga regleringen är anpassad till de särskilda förhållanden som gäller för omställningsstödet. En sådan kriminalisering bedöms också kunna ha en normbildande effekt. De fall som är avsedda att träffas av den föreslagna straffrättsliga regleringen är för det första när den som erhållit omställningsstöd i egenskap av enskild näringsidkare själv lämnar en oriktig uppgift eller åsidosätter en anmälningsskyldighet. Bestämmelsen omfattar emellertid även sådana fall där en person, exempelvis en företrädare för ett företag som ansöker om stöd, medvetet lämnar en oriktig uppgift, som leder till fara för en felaktig utbetalning till företaget. För det fall det inte är fråga om gärningsmannaskap kan i sådana fall bestämmelserna om medverkan i 23 kap. brottsbalken bli tillämpliga.

En särskild brottsrubricering bör väljas – omställningsstödsbrott

I flertalet straffrättsliga författningar finns särskilda rubriceringar på brotten. Som exempel kan nämnas skattebrott och bidragsbrott. En särskild rubricering har många fördelar. Rubriceringen förmedlar på ett enkelt sätt vilket beteende det är fråga om. Det förenklar användningen av lagstiftningen för bl.a. dem som är verksamma inom rättsväsendet. Det blir också enklare för allmänheten att förstå vilken typ av brott det är fråga om. Mot denna bakgrund bör därför brotten få särskilda rubriceringar.

Omställningsstödsbrott bedöms vara en brottsrubricering som språkligt täcker hela tillämpningsområdet för den föreslagna lagen och samtidigt är tydlig och begriplig. Det ger en tydlig upplysning om vilket beteende som avses. Det föreslås därför att huvudbrottet bör benämnas omställningsstödsbrott.

Straffskala för omställningsstödsbrott

Straffskalan för bidragsbrott som inte är ringa och som det föreslagna omställningsstödsbrottet har tydliga likheter med är fängelse i högst två år. En skillnad är att omställningsstödsbrott torde avse betydligt högre belopp. Straffvärdet för försök till bedrägeri mot välfärdssystemen eller det statliga omställningsstödet kan inte anses skilja sig nämnvärt från ett fullbordat brott. Den sökande har ju gjort allt han eller hon kan för att brottet ska fullbordas. Samma straffskala som för bidragsbrott gäller för bedrägeribrott av normalgraden. Straffskalan för det centrala omställningsstödsbrottet bör mot denna bakgrund vara densamma som för bidragsbrott och bedrägeri, dvs. fängelse i högst två år (jfr prop. 2006/07:80 s. 80 och 81).

Ringa brott behövs inte

För uppsåtligt bidragsbrott som är ringa är straffskalan böter eller fängelse i högst sex månader. I straffskalan för motsvarande bestämmelse i brottsbalken – bedrägligt beteende – finns också böter och fängelse upp till sex månader. Med hänsyn till de stora belopp som omställningsstödet

i de allra flesta fall kommer att uppgå till bedöms att en bestämmelse om ringa brott i praktiken skulle sakna betydelse. Någon sådan bestämmelse föreslås därför inte.

Grovt omställningsstödsbrott

En bestämmelse för särskilt allvarliga fall av omställningsstödsbrott bör tas in i regleringen. Brottet bör betecknas grovt omställningsstödsbrott. Straffskalan bör vara densamma som för grovt bedrägeri och grovt bidragsbrott, dvs. straffminimum för grovt omställningsstödsbrott bör vara fängelse lägst sex månader och straffmaximum bör vara fängelse sex år. I bestämmelsen bör anges sådana omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt. Även här bör en jämförelse kunna göras med de omständigheter som beaktas vid bedömningen av om ett bidragsbrott är grovt. Det innebär att det särskilt ska beaktas om brottet rör betydande belopp. Som tidigare nämnts kan omställningsstödet uppgå till stora belopp, maximalt 150 miljoner kronor. Det är förhållandevis vanligt att förfalskade handlingar används i samband med bedrägeribrott mot det allmänna. Ett sådant användande bör, liksom vid bidragsbrott och bedrägeri, kunna vara en kvalificerande omständighet. Ett exempel kan vara om ett förfalskat revisorsintyg ges in. En annan omständighet som särskilt ska beaktas är om gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning. Principen här som i andra fall ska naturligtvis vara att exemplifieringen är just ett antal exempel som kan men inte alltid behöver medföra att brottet bedöms som grovt. En värdering av samtliga omständigheter ska alltid göras (jfr prop. 2006/07:80 s. 82 och 83).

Vårdslöst omställningsstödsbrott

Som tidigare nämnts bör en särskild straffbestämmelse för grovt oaktsamma fall av omställningsstödsbrott införas. Denna bör även innefatta brott som består i underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden som påverkat rätten till omställningsstöd. De objektiva brottsförutsättningarna kan därför vara desamma som för huvudbrottet. I såväl fall av aktivt uppgiftslämnande som underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden bör i första hand endast medveten oaktsamhet kunna medföra straffansvar för grov oaktsamhet. Det bör alltså normalt krävas att den som lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt förslaget till lag om omställningsstöd har misstänkt att den lämnade uppgiften varit felaktig eller att det förelåg en anmälningsskyldighet. Ett exempel då det är tänkbart att en omedveten oaktsamhet skulle kunna betecknas som grov är när en person inte har bemödat sig om att kontrollera riktigheten av mer betydelsefulla uppgifter som lämnats, även om det funnits starka skäl att göra det. Brottet bör betecknas vårdslöst omställningsstöd. Ett grovt oaktsamt brott kan i princip inte anses vara lika straffvärt som ett uppsåtligt brott. Det finns därför anledning att särskilja de två brottstyperna och ha en lägre straffskala för det grovt oaktsamma brottet. Straffskalan kan här begränsas till böter eller fängelse i högst ett år. Det kan förväntas att påföljden oftast kommer att bli böter. Det är emellertid inte uteslutet att det kan uppstå situationer där påföljden ändå ligger på fängelsenivå. För

att lagstiftningen inte ska omfatta beloppsmässigt bagatellartade fall av grov oaktsamhet bör fall som är mindre allvarliga vara straffria. Motsvarande gäller enligt 4 § bidragsbrottslagen (jfr prop. 2006/07:80 s. 83 och 84 och se även prop. 2018/19:132 s. 31–34).

I 4 § bidragsbrottslagen har det särskilt markerats att risken för slutlig ekonomisk skada ska vara av betydelse vid bedömningen om gärningen är mindre allvarlig (se prop. 2018/19:132 s. 34–38). En stor mängd ansökningar om omställningsstöd förväntas och det är en mångfald av olika uppgifter som kan vara relevanta för prövningen av rätten till stöd. Även om Skatteverket föreslås få omfattande möjligheter att utföra kontroller kommer systemet inte vara så heltäckande att det finns anledning att i mildrande riktning ta särskild hänsyn till risken för slutlig ekonomisk skada. Det är därför inte motiverat att införa en sådan bestämmelse för bedömningen av omställningsstödsbrottet.

Frivillig rättelse

I 23 kap. 3 § brottsbalken finns en bestämmelse om bl.a. ansvarsfrihet för den som frivilligt tillbakaträder från ett försöksbrott och därmed föranleder att brottet inte fullbordas. För bidragsbrott finns en bestämmelse om frivillig rättelse som innebär att den som före utbetalning eller tillgodoräknande av en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd frivilligt vidtar en åtgärd som leder till att ett korrekt beslut om förmånen eller stödet kan fattas inte ska dömas för bidragsbrott. I förarbetena till bidragsbrottslagen uttalades att det yttersta syftet med en straffrättslig reglering avseende brott mot välfärdssystemen är samhällsekonomiskt i så måtto att systemen ska kunna upprätthållas även i ett längre perspektiv. Även om betydelsen inte ska överdrivas skulle en bestämmelse om frivillig rättelse i alla händelser kunna sägas främja detta syfte på det sättet att det kan motivera att en rättelse sker av en felaktig uppgift som en förmånstagare lämnat i ett tidigare skede. Till detta kommer att den lagtekniska konstruktionen av bidragsbrottet gör att det som tidigare bedömts som försöksbrott nu kommer att bedömas som fullbordade brott. Därmed försvinner den möjlighet till frivilligt tillbakaträdande från försök till bedrägeri som finns enligt gällande rätt. En bestämmelse om frivillig rättelse kompenserar för denna förändring (prop. 2006/07:80 s. 85 f.)

Motsvarande resonemang gör sig gällande för omställningsstödsbrott, även om det rör sig om ett tillfälligt stöd i en krissituation. Med hänsyn till de mycket stora belopp som omställningsstödet kan uppgå till finns det anledning att motivera till frivilliga rättelser även avseende omställningsstödsbrott. Till skillnad från i bidragsbrottslagen bör dock en möjlighet till frivillig rättelse inte begränsas på så sätt att den endast bör kunna göras fram till utbetalningen av omställningsstödet. För skattebrott finns sedan lång tid tillbaka en bestämmelse om frivillig rättelse som innebär att det finns en möjlighet till straffrihet från fullbordade brott. Bestämmelsen om frivillig rättelse i 12 § skattebrottslagen (1971:69) motiverades vid lagens tillkomst med att avsaknaden av en sådan bestämmelse på grund av beskattningssystemets periodicitet kunde föra med sig att den som en gång lämnat en oriktig uppgift fortsatte med detta för att dölja det första brottet. Även om inte det argumentet gör sig gällande här bedöms att det även i detta fall bör finnas en möjlighet att göra frivillig rättelse också från

fullbordade brott. Det är den mest gynnsamma lösningen utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv. En särskild bestämmelse föreslås således tas in i lagen med innebörd att den som frivilligt vidtar en åtgärd som leder till att ett korrekt beslut om stödet eller om återkrav av stödet kan fattas, inte ska dömas för omställningsstödsbrott.

Företagsbot

På yrkande av allmän åklagare ska ett företag åläggas företagsbot för brott, om det för brottet är föreskrivet strängare straff än penningböter och brottet har begåtts i utövningen av näringsverksamhet, sådan offentlig verksamhet som kan jämföras med näringsverksamhet eller annan verksamhet som ett företag bedriver, om brottet varit ägnat att leda till en ekonomisk fördel för företaget. För att företaget ska åläggas företagsbot krävs också att företaget inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottet, eller att brottet har begåtts av en person med ledande ställning i företaget eller en person som annars haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll i verksamheten (36 kap. 7 § brottsbalken). En företagsbot kan fastställas till max 500 miljoner kr (36 kap. 8 och 9 §§ brottsbalken). En företagsbot är ingen påföljd i egentlig mening utan en annan särskild rättsverkan av brott vid brott i näringsverksamhet. Med hänsyn till straffskalan kan det förekomma situationer där en person i företaget döms för omställningsstödsbrott samtidigt som företaget åläggs företagsbot.

Konkurrens

I fråga om konkurrens mellan omställningsstödsbrott och bedrägeribestämmelsen görs motsvarande bedömning som gjordes när bidragsbrottet infördes. I konkurrenshänseende ska således de föreslagna bestämmelserna genom de speciella brottsförutsättningar som ställs upp ha företräde framför bedrägeribestämmelsen (grundsatsen om *lex specialis*). Detta gäller även om gärningen kan tänkas innefatta ett aktivt vilseledande. Om rekvisiten för omställningsstödsbrott är uppfyllda, ska alltså bedrägeribestämmelsen inte tillämpas. Det innebär att när en gärning utgör ett omställningsstödsbrott behöver någon prövning av om ett sådant brott alternativt skulle kunna innefatta ett bedrägeri inte ske. I förhållande till andra brottsbalksbrott gäller samma principer som vid bedrägeri. För det fall ett omställningsstödsbrott begåtts genom användande av en falsk handling och trots detta inte är att rubricera som grovt omställningsstödsbrott, döms i konkurrens för både omställningsstödsbrott och exempelvis urkundsförfalskning enligt 14 kap. 1 § brottsbalken. Om en gärning också innefattar osann eller vårdslös försäkran enligt 15 kap. 10 § brottsbalken bör dömas endast för omställningsstödsbrott. Om en gärning innefattar såväl vårdslöst omställningsstödsbrott som vårdslös försäkran enligt 15 kap. 10 § brottsbalken bör dömas endast för vårdslöst omställningsstödsbrott. Ett omställningsstödsbrott konsumerar ett efterföljande olovligt förfogande enligt 10 kap. 4 § brottsbalken (jfr prop. 2006/07:80 s. 80).

Utvidgad brottskatalog i lagen om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

Sedan 1998 har Skatteverket i uppgift att medverka i vissa brottsutredningar samt att bedriva underrättelseverksamhet avseende viss brottslighet. Den brottsbekämpande verksamheten bedrivs inom den s.k. skattebrottsenheten, som är organisatoriskt skild från andra verksamheter inom Skatteverket. Bestämmelser om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet finns i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet. Medverkan i brottsutredningar sker på begäran av och under ledning av åklagare medan underrättelseverksamheten bedrivs självständigt av Skatteverket. Verksamheten är begränsad till vissa brott som har anknytning till Skatteverkets övriga verksamhet, den s.k. brottskatalogen.

I dag omfattar brottskatalogen bl.a. skattebrott och bokföringsbrott och annan brottslighet som ansetts ha ett klart samband med Skatteverkets verksamhet (jfr prop. 2016/17:89 s. 42). Även sådana brott som begås genom att begå omställningsstödsbrott har ett klart samband med Skatteverkets verksamhet. Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet föreslås därför även omfatta brott enligt lagen om omställningsstöd.

Av 18 kap. 8 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261), förkortad SFF, framgår vidare att Skatteverket, utöver vad som följer av 17 § skattebrottslagen (1971:69), ska göra en anmälan till åklagare så snart det finns anledning att anta att någon har gjort sig skyldig till vissa uppräknade brott. I denna uppräknade ingår sedan den 1 april 2019 bedrägeribrott enligt 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete. Denna ändring gjordes bl.a. för att tydliggöra i vilka fall misstänkt brottslighet ska anmälas (jfr SOU 2017:37 s. 429 f. och 434). Detta skäl gör sig gällande även avseende brott enligt lagen om omställningsstöd som nu föreslås införas. Brott enligt lagen om omställningsstöd föreslås därför läggas till i uppräknningen av de brott som omfattas av anmälningskyldigheten i 18 kap. 8 § SFF. Bestämmelsen innebär en sådan uppgiftsskyldighet som avses i 10 kap. 28 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och som bryter sekretessen myndigheter emellan. En bestämmelse som upplyser om att en skyldighet att anmäla brott till åklagare regleras i 18 kap. 8 § SFF föreslås vidare tas in i förordningen om omställningsstöd.

Förslag

Förslaget föranleder 34–37 §§ i den nya lagen om omställningsstöd och 17 § i den nya förordningen om omställningsstöd samt ändring i 1 § lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet och 18 kap. 8 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261).

4.8 Personuppgiftsbehandling

<p>Promemorians förslag: Lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet ska kompletteras med en uttrycklig reglering om att behandlingen av personuppgifter vid</p>

handläggning enligt lagen om omställningsstöd omfattas av lagens tillämpningsområde och att de uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen om omställningsstöd får behandlas i beskattningsdatabasen.

Promemorians bedömning: Den befintliga reglering som finns på personuppgiftsområdet är tillräcklig för den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske vid Skatteverket med anledning av förslaget. Det behöver således inte införas någon ytterligare reglering om denna behandling bortsett från de ändringar som föreslås i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och tillhörande förordning.

Skälen för promemorians förslag och bedömning

I denna promemoria föreslås ett införande av ett statligt omställningsstöd. Syftet med förslaget är att kompensera företag som drabbats av stora omsättningstapp till följd av spridningen av sjukdomen covid-19. Stödet omfattar fysiska och juridiska personer som bedriver näringsverksamhet i Sverige samt är registrerade för F-skatt. Utformningen av stödet beskrivs närmare i avsnitt 3.

Ansökan om omställningsstöd ska göras elektroniskt på av Skatteverket fastställt formulär. En ansökan ska innehålla uppgifter om företagets minskade nettoomsättning, vad nedgången i nettoomsättning beror på, de fasta kostnader som ansökan avser och ett skriftligt undertecknat yttrande från revisor om det söka omställningsstödet uppgår till minst 100 000 kronor samt de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna fatta beslut om omställningsstöd (se avsnitt 4.1.2). Förslaget medför således att personuppgifter om sökande som är fysiska personer måste behandlas av enskilda revisorer. Det kan utöver de uppgifter som anges ovan bl.a. avse sökandens namn, personnummer och samordningsnummer. I ansökningsförfarandet och i Skatteverkets verksamhet för kontroll av stödet kommer myndigheten att behöva behandla ytterligare uppgifter för att bedöma rätten till stöd. Skatteverket kommer t.ex. att behöva samköra uppgifter i ansökningar som läggs in i beskattningsdatabasen mot andra skatterelaterade uppgifter i denna databas för att kunna välja ut de företag för manuell bedömning där det bedöms föreligga hög risk för att stöd kommer att betalas ut eller har betalats ut på felaktiga grunder. Det står mot den angivna bakgrunden klart att förslaget ger upphov till en sådan personuppgiftsbehandling hos revisorer och Skatteverket som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad EU:s dataskyddsförordning.

EU:s dataskyddsförordning är i alla delar bindande och direkt tillämplig i samtliga EU:s medlemsländer och ska tillämpas fr.o.m. den 25 maj 2018. Förordningen utgör den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU. För Skatteverkets personuppgiftsbehandling i beskattningsverksamheten finns lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet som innehåller bestämmelser som kompletterar dataskyddsförordningen.

Behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Enligt 1 kap. 1 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet är lagens tillämpningsområde behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (1991:1047) om sjuklön, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Förutom vid behandling av personuppgifter om enskilda personer gäller vissa bestämmelser i lagen även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna. Inom lagens tillämpningsområde faller även viss verksamhet som åligger Skatteverket men som inte utgör ett led i beskattningsförfarandet. Exempel på det är Skatteverkets åligganden att pröva godkännande av upplagshavare enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt och att utöva tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna i alkohollagen (2010:1622) rörande försäljning (se prop. 2000/01:33 s. 124 och 197).

I 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet anges för vilka ändamål uppgifter får behandlas enligt den lagen. För att täcka in de ovan nämnda åliggandena, som ligger vid sidan av den egentliga beskattningsverksamheten, har som ett särskilt ändamål angivits ”tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och liknande prövning” (1 kap. 4 § första stycket 5, jfr prop. 2000/01:33 s. 124). Den bestämmelsen har även ansetts omfatta Skatteverkets insamling och övriga behandling av uppgifter i ärenden om korttidsarbete. Någon ny ändamålsbestämmelse ansågs således inte nödvändig när den lagen infördes (prop. 2013/14:1 s. 376). I 2 kap. lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet finns bestämmelser om den s.k. beskattningsdatabasen. I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–9, bl.a. det tidigare nämnda ändamålet ”tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och liknande prövning”. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende (2 kap. 2 §). I 2 kap. 3 § första och andra styckena anges vilka uppgifter som får behandlas i databasen. Bland annat får det behandlas uppgifter om fysiska och juridiska personers identitet, med vilket avses bl.a. namn och person-, samordnings- eller organisationsnummer. Vidare får behandlas uppgift om registrering för skatter och avgifter, vilket inbegriper registrering som arbetsgivare, yrkanden och grunder i ett ärende samt beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende (jfr prop. 2000/01:33 s. 200 f.). Även uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen om stöd vid korttidsarbete får behandlas i beskattningsdatabasen (2 kap. 3 § första stycket 13). I 2 kap. 3 § tredje stycket anges att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket. I lagen regleras också Skatteverkets behandling av känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelse. Sådana uppgifter får behandlas endast om uppgifterna har lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för handläggningen av det (1 kap. 7 §). Behandlingen av känsliga uppgifter i

s.k. elektroniska handlingar i beskattningsdatabasen regleras i en särskild bestämmelse på följande sätt. En handling som har kommit in i ett ärende får behandlas i databasen och får innehålla – dvs. behöver inte rensas från – sådana känsliga uppgifter. En inom myndigheten upprättad handling får behandlas i databasen och får innehålla sådana känsliga uppgifter om de är nödvändiga för handläggningen (2 kap. 4 §, jfr prop. 2000/01:33 s. 201 och 350).

Behandlingen av uppgifter i ärenden om omställningsstöd

Behandling hos enskilda (i detta fall revisorer som upprättar revisorsintyg) av personuppgifter bedöms ha rättslig grund på det sätt som krävs enligt artikel 6 i EU:s dataskyddsförordning. Den rättsliga grunden för behandlingen hos revisorerna i detta fall är i första hand att den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse på det sätt som anges i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Den aktuella grunden för behandlingen är fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen. Den rättsliga grunden och syftet med behandlingen framgår av förslaget till lag och förordning om omställningsstöd. De uppgifter som kommer att behandlas är inte sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning. Behandlingen hos revisorerna är mot denna bakgrund förenlig med dataskyddsförordningen.

När en elektronisk ansökan har getts in till Skatteverket behöver myndigheten behandla personuppgifterna i beskattningsdatabasen. Den rättsliga grunden för behandlingen hos Skatteverket är i första hand att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning). Den aktuella grunden för behandlingen är fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen. Den rättsliga grunden är fastställd i förslaget till lag och förordning om omställningsstöd. De uppgifter som kommer att behandlas är inte sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning. I avsnitt 4.7 föreslås en skyldighet för Skatteverket att anmäla brott enligt lagen om omställningsstöd till åklagare. Det finns stöd för Skatteverkets behandling av uppgifter om lagöverträdelser i artikel 10 i dataskyddsförordningen och lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Med uttrycket ”beskattningsverksamhet” avses i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet även verksamhet som åligger Skatteverket men som inte utgör ett led i beskattningsförfaranden, t.ex. tillsynsverksamhet enligt alkohollagen. Det är svårt att likna hanteringen av omställningsstöd vid något av Skatteverkets övriga åligganden, med undantag för hanteringen av stöd vid korttidsarbete. Skatteverkets handläggning enligt lagen om stöd vid korttidsarbete anges uttryckligen i bestämmelsen om lagens tillämpningsområde. Mot denna bakgrund bör Skatteverkets handläggning enligt lagen om omställningsstöd också uttryckligen anges i lagens bestämmelse om tillämpningsområdet.

Även i fråga om ändamålen i 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet behöver Skatteverkets

insamling och övriga behandling av uppgifter uttryckligen anges. Regeringen ansåg i samband med införandet av lagen om stöd vid korttidsarbete att ärenden om stöd vid korttidsarbete faller in under punkt 5 (tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning). Det finns tydliga likheter mellan korttidsstöd och omställningsstöd – det rör sig i båda fallen om en reglering som avser bestämmande, utbetalning och återbetalning av statligt stöd samt olika bestämmelser om kontroll av stödet. Det kan mot den bakgrunden ifrågasättas om inte den behandling av uppgifter som den föreslagna lagen om omställningsstöd ger upphov till också omfattas av det nämnda ändamålet. En av grundprinciperna med den nya regleringen om dataskydd som gäller sedan den 25 maj 2018 är att personuppgiftsbehandling ska ske på ett öppet sätt i förhållande till den registrerade (se artikel 5.1 a i dataskyddsförordningen). Med hänsyn till detta krav på tydlighet och att hanteringen av både stöd vid korttidsarbete och omställningsstöd skiljer sig från Skatteverkets övriga åligganden görs bedömningen att det bör införas en ny ändamålsbestämmelse i 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet som uttryckligen anger att uppgifter även får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för handläggning enligt lagen om stöd vid korttidsarbete och lagen om omställningsstöd. Det bedöms att Skatteverket har motsvarande möjlighet att behandla uppgifter för att få fram ett urval av kontrollobjekt vid handläggning enligt lagen om omställningsstöd och lagen om stöd vid korttidsarbete som gäller för beskattningsverksamheten i övrigt med stöd av punkten 1 kap. 4 § punkt 4, som avser ändamålen revision och annan analys- eller kontrollverksamhet. Av förarbetena till den bestämmelsen framgår att Skatteverket som en förberedande åtgärd inför revisioner eller andra kontroller med hjälp av dataprogram tar fram olika riskprofiler, dvs. analyser av vilka skattesubjekt som ska granskas (se prop. 2000/01:33 s. 123). Denna ändamålsbestämmelse anses även ge stöd för motsvarande behandling vid Skatteverkets hantering av stöd vid korttidsarbete och omställningsstöd.

För att säkerställa att de uppgifter som Skatteverket kommer att behöva behandla i samband med hanteringen av ärenden om omställningsstöd får behandlas i beskattningsdatabasen föreslås att 2 kap. 3 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet kompletteras. Ett tillägg föreslås i första stycket som innebär att uppgifter får behandlas i databasen om de behövs för handläggning enligt lagen om omställningsstöd. Ett tillägg föreslås även i 2 § förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet som innehåller kompletterande bestämmelser om vilka uppgifter som får behandlas i beskattningsdatabasen. Motsvarande bestämmelser finns redan för lagen om stöd vid korttidsarbete. De uppgifter som Skatteverket kommer att behöva behandla med anledning av förslaget till reglering om omställningsstöd är därmed tillåten enligt lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

I Skatteverkets hantering av omställningsstöd är möjligheten att få fram ett lämpligt urval av företag för kontroll av avgörande betydelse liksom att det finns goda förutsättningar att utföra kontroll i ärenden om omställningsstöd. Skatteverket kommer därför att behöva samköra uppgifter i ansökningar som läggs in i beskattningsdatabasen mot andra

skatterelaterade uppgifter i denna databas för att kunna välja ut de företag för manuell bedömning där det bedöms föreligga hög risk för att stöd kommer att betalas ut eller har betalats ut på felaktiga grunder. Det behöver t.ex. göras samkörningar för att kontrollera uppgifter i ansökan om omställningsstöd om bl.a. minskad nettoomsättning mot uppgifter i företagets inkomst- och skattedeklaration. En allmän dataskyddsrättslig princip är att personuppgifter bara får samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Enligt den s.k. finalitetsprincipen får uppgifterna inte senare behandlas för något annat ändamål som är oförenligt med insamlingsändamålen. Dessa principer följer av artikel 5.1 b i dataskyddsförordningen. Den som lämnar uppgifter till Skatteverket för beskattningsändamål i t.ex. inkomstdeklarationen måste kunna räkna med att sådana uppgifter sedan kan komma att användas för andra ändamål såsom för kontroll av olika förmåner och stöd. I detta fall är flera av de uppgifter som lämnats för beskattningsändamål relevanta för Skatteverkets kontroll och för att välja ut kontrollobjekt vid myndighetens hantering av omställningsstöd. Bedömningen görs att sådan behandling av uppgifterna i beskattningsdatabasen är förenlig med de ändamål för vilka uppgifterna samlats in. Av artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen följer dock att det endast är sådana uppgifter som är adekvata och relevanta och inte för omfattande i förhållande till de handläggningsåtgärder för vilka de behandlas, som får behandlas (jfr regeringens bedömning i prop. 2013/14:1 s. 377.)

Det eventuella integritetsintrång som personuppgiftsbehandlingen medför för de enskilda näringsidkare som ansöker om stöd och andra enskilda personer bedöms stå i proportion till ändamålet att införa ett omställningsstöd i syftet att kompensera företag som drabbats av stora omsättningstapp till följd av spridningen av sjukdomen covid-19.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att bortsett från de ändringar som föreslås i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och den tillhörande förordningen utgör den befintliga reglering som finns på personuppgiftsområdet tillräcklig reglering för den personuppgiftsbehandling som detta förslag föranleder hos Skatteverket. I övrigt behöver det således inte införas någon ytterligare reglering om denna behandling.

Förslag

Förslaget föranleder ändring i 1 kap. 1 § och 2 kap. 3 § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet, 1 kap. 4 § lagen (2020:000) om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet samt 2 § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

4.9 Sekretessfrågor

<p>Promemorians förslag: Sekretess ska gälla i Skatteverkets verksamhet som består i handläggning av stöd enligt den föreslagna lagen om omställningsstöd</p>
--

1. för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs, och

2. för uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden än som avses i 1 för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för Skatteverkets stödverksamhet.

För uppgift i allmän handling ska sekretessen gälla i högst 20 år.

Sekretessen ska inte gälla beslut om omställningsstöd eller beslut om återkrav av omställningsstöd.

Skälen för promemorians förslag

Allmänt om sekretess

I det allmänna verksamheten gäller sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, samt enligt offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641), förkortad OSF. Med sekretess avses enligt 3 kap. 1 § OSL förbud att röja en uppgift, vare sig det sker muntligen, genom utlämnande av en allmän handling eller på något annat sätt. Sekretess gäller som huvudregel inte bara i förhållande till enskilda utan också mellan myndigheter och inom en myndighet, om det där finns olika verksamhetsgrenar som är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra (8 kap. 1 och 2 §§ OSL). Beroende på vilken typ av skaderekvisit som används har den som gör bedömningen om en uppgift omfattas av sekretess eller inte att pröva antingen om ett röjande av uppgiften kan antas leda till viss skada (rakt skaderekvisit – presumtion för offentlighet) eller om det står klart att uppgiften kan röjas utan att viss skada uppkommer (omvänt skaderekvisit – presumtion för sekretess). Sekretessen kan också vara absolut. I sådana fall används inget skaderekvisit, utan uppgifterna som är föremål för sekretess ska hemlighållas utan att någon skadeprovning sker. Genom användningen av skaderekvisit säkerställs att uppgifter inte beläggs med mer sekretess än vad som är oundgängligen nödvändigt för att skydda det intresse som föranlett bestämmelsen.

Behov av sekretess i ärenden enligt den nya lagen om omställningsstöd

Omställningsstöd som lämnas enligt den föreslagna lagen finansieras av allmänna medel och kommer att kunna omfatta stora belopp, upp till 150 miljoner kronor för ett företag. Det finns därför ett stort allmänt intresse av insyn i dessa ärenden och det är viktigt att Skatteverket i egenskap av handläggande myndighet arbetar så öppet och transparent som möjligt. För att kunna fatta beslut kommer myndigheten framför allt att behöva ta ställning till huruvida ett visst omsättningstapp har uppkommit för det sökande företaget mellan vissa tidsperioder. De uppgifter som bl.a. kommer att behöva hanteras i de enskilda ärendena avser uppgifter som inte framgår av t.ex. årsredovisningar, utan behöver hämtas in från affärsredovisning, dvs. uppgifter på kontonivå. Bland annat behövs uppgifter om försäkringskostnad, royalties, fasta kostnader och hyreskostnader. Dessa uppgifter är inte offentliga och kan inte erhållas från Bolagsverket. Det kan dock konstateras att det typiskt sett inte handlar

om några känsliga uppgifter för de företag som ansöker om omställningsstödet. Det kan dock förekomma att de handlingar och uppgifter som Skatteverket tar del av i samband med handläggningen av ärenden om omställningsstöd innehåller sådana uppgifter om enskilda där det finns ett behov av att uppgifterna skyddas av sekretess.

Enligt 30 kap. 23 § OSL gäller sekretess, i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det, i en statlig myndighets verksamhet som består i stödverksamhet med avseende på produktion, handel, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt för uppgift om en enskilds affärs- eller driftsförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs (punkt 1) och för uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för myndighetens verksamhet (punkt 2). Föreskrifterna finns i 9 § OSF och bilagan till OSF.

En möjlighet att tillgodose behovet av sekretesskydd är att regeringen i förordning föreskriver att sekretessen enligt 30 kap. 23 § OSL ska gälla också för Skatteverkets verksamhet som består i att handlägga stöd enligt den nya lagen. I ärenden om omställningsstöd kommer vissa uppgifter att inhämtas i kontrollsyfte från den sedvanliga beskattningsverksamheten där uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden omfattas av absolut sekretess enligt 27 kap. 1 § första och andra stycket samt 27 kap. 2 § första stycket OSL. Det kan t.ex. vara fråga om att uppgifter i det ansökande företags inkomst- och skattedeklaration inhämtas för att kommuniceras med företaget, eftersom de tyder på att uppgifter i ansökan om omställningsstöd om minskad nettoomsättning kan vara felaktiga. Sådana uppgifter kommer således att omfattas av en svagare sekretess i ärenden om omställningsstöd i den utsträckning sekretess kommer att gälla med ett rakt skaderekvisit enligt 30 kap. 23 § första stycket 1 OSL. Att uppgifterna omfattas av absolut sekretess i beskattningsverksamheten har huvudsakligen motiverats av hänsyn till den enskildes integritet. Den skattskyldiges långtgående plikt att lämna uppgifter om sina förhållanden till Skatteverket har ansetts ge särskild tyngd åt skyddsaspekten (prop. 1979/80:2 Del. A s. 256). Någon sådan utgångspunkt för avvägningen mellan insynsintresset och skyddsintresset kan inte göras gällande för uppgifter i ärenden om omställningsstöd, som utgör ett statligt stöd som efter ett ansökningsförfarande ges till företag i syfte att kompensera dem som drabbats av stora omsättningstapp till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 (jfr prop. 2013/14:1 s. 379). Att låta uppgifter om enskilds affärs- och driftsförhållanden i ärenden om omställningsstöd i andra fall än då de behandlas i beskattningsdatabasen (se nedan) omfattas av absolut sekretess bedöms inte vara motiverat. För uppgifter om andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för Skatteverkets stödverksamhet kommer sekretessen enligt 30 kap. 23 § OSL dessutom vara absolut. Med hänsyn till karaktären av de uppgifter som avses hanteras i ärenden om omställningsstöd, görs sammantaget bedömningen att den i 30 kap. 23 § OSL föreskrivna sekretessen utgör en lämplig avvägning mellan skyddsintresset och insynsintresset. Av 30 kap. 30 § OSL framgår att den tystnadsplikt som följer av 30 kap. 23 § första stycket 2 inskränker rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihets-

förordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter. Även i detta avseende bedöms regleringen ändamålsenlig i förhållande till uppgifter i ärenden om omställningsstöd.

Förslaget innebär således att sekretess ska gälla i verksamhet som består i stöd enligt den föreslagna lagen om omställningsstöd för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs, och för uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för Skatteverkets stödverksamhet. Sekretessen för uppgift i en allmän handling bör gälla i högst 20 år. Av insynsskäl bör sekretessen inte gälla beslut om omställningsstöd eller beslut om återkrav av omställningsstöd. För övriga beslut i ärenden om omställningsstöd, såsom t.ex. beslut om kontrollbesök, saknas skäl för en sådan särskild begränsning i sekretessen.

Det kan tilläggas att det i avsnitt 4.8 föreslås att de uppgifter som behövs för handläggning enligt den föreslagna lagen om omställningsstöd ska få behandlas i beskattningsdatabasen. Bland annat kommer ansökningar om omställningsstöd att läggas in i beskattningsdatabasen. Därmed aktualiseras 27 kap. 1 § andra stycket 1 OSL. Enligt denna bestämmelse gäller absolut sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur beskattningsdatabasen enligt lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som har tillförts databasen. I det avseendet kan konstateras att insynsintresset vad gäller de uppgifter om det ansökande företaget i ärenden om omställningsstöd som läggs in i beskattningsdatabasen får anses tillgodosett i tillräcklig mån genom att uppgifterna kan begäras ut ur ärendet, där bestämmelsen i 30 kap. 23 § OSL kommer att gälla (jfr prop. 2006/07:99 s. 35).

Inhämtande av uppgifter i kontrollsyfte

Det är av stor vikt att Skatteverket kan kontrollera de uppgifter som lämnas i ansökningar om omställningsstöd för att säkerställa att de är korrekta. I 9–14 §§ förslaget till lag om omställningsstöd anges mot denna bakgrund ett stort antal olika kontrollmöjligheter. Skatteverket måste därutöver ha andra möjligheter att bl.a. kontrollera att den sökande är godkänd för F-skatt, inte har skatte- och avgiftsskulder som har överlämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning och att sökanden inte har näringsförbud (2 § förslaget till lag om omställningsstöd och 7 § förslaget till förordning om omställningsstöd). Uppgifter om näringsförbud finns i näringsförbudsregistret hos Bolagsverket medan övriga nämnda uppgifter finns hos Skatteverket. De uppgifter som finns i näringsförbudsregistret är offentliga (jfr 15 § förordningen [2014:936] om näringsförbud). Någon sekretessbrytande reglering bedöms därför inte behövas för att Skatteverket ska kunna hämta in uppgifter om näringsförbud. Vad gäller uppgifterna hos Skatteverket rör det sig om sådana uppgifter som redan finns i beskattningsverksamheten. Några sekretessbrytande bestämmelser i lag eller förordning till stöd för ett utlämnande av uppgifterna till Skatteverkets verksamhet som avser omställningsstöd bedöms således inte behövas.

Förslag

Förslaget föranleder ändring i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641).

5 Ikraftträdandebestämmelser

Promemorians förslag: De nya reglerna om omställningsstöd ska träda i kraft den 1 juli 2020.

Skälen för promemorians förslag: Det är viktigt att reglerna kan träda i kraft så snart som möjligt. De nya reglerna om omställningsstöd bör därför träda i kraft den 1 juli 2020. Skatteverket kommer därefter ha möjlighet att pröva ansökningar om omställningsstöd.

6 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagens effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med beaktande av förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

6.1 Syfte och alternativa lösningar

Syftet med förslaget är att kompensera företag som drabbats av stora omsättningstapp till följd av spridningen av sjukdomen covid-19. Förslaget bedöms vara ett effektivt sätt att underlätta för företag som kortfristigt har problem med att täcka sina fasta kostnader. Med stödet får dessa företag bättre möjligheter att ställa om till de förutsättningar som gäller under pandemin. Om förslaget inte genomförs finns en risk att företag som i grunden är livskraftiga tvingas lägga ner sin verksamhet eller minska antalet anställda på grund av att inkomsterna inte täcker de fasta kostnaderna.

6.2 Offentligfinansiella effekter

I tabell 1 redovisas översiktligt de företag som är aktuella för omställningsstödet. Tabellen bygger på statistik från databasen FRIDA. Det finns sammanlagt ca 1,2 miljoner företag i Sverige, vilka bedrivs som aktiebolag, handelsbolag eller enskild näringsverksamhet. Cirka 320 000 företag har noll omsättning, vilket avgränsar antalet företag till ca 880 000 stycken. I denna promemoria föreslås att det ska finnas en omsättningsgräns på 250 000 kronor per år för att ett företag ska kunna ansöka om och beviljas omställningsstöd. Denna gräns begränsar antalet

företag till ca 500 000 stycken och definierar den population som är utgångspunkten för de offentligfinansiella beräkningarna.

Tabell 1 Antal företag som bedöms kunna ansöka om och beviljas omställningsstöd vid en gräns på 30 procent i omsättningstapp

Antal företag	Avgränsning	Kommentar
Ca 1 200 000	Ingen	Hela ekonomin påverkas av Coronakrisen, men alla företag föreslås inte kvalificera till omställningsstöd.
Ca 880 000	Utesluter de som redovisar noll, omsättning.	Bör inte vara aktuella för omställningsstöd.
Ca 500 000	Utesluter de som har en årlig omsättning under 250 000 kr.	Det är denna population som är utgångspunkten för de offentligfinansiella beräkningarna.
Ca 180 000	Antal företag med omsättningstapp större än 30 %	De branscher som bedöms påverkas mest är hotell- och restaurang, transport, resor, detaljhandel exkl. livsmedel samt kultur- och nöjesbranschen.

Källa: FRIDA och egna beräkningar.

För att kunna få omställningsstöd ska ett företag ha tappat minst 30 procent av sin omsättning under mars och april 2020 jämfört med samma period förra året. Omställningsstöd ges därefter med ett belopp som motsvarar en andel av företagets fasta kostnader. Andelen beräknas som 75 procent av företagets procentuella omsättningstapp. Stödet kan dock högst vara 150 miljoner kronor eller ett belopp som motsvarar den nominella nedgången i nettoomsättningen för de två månaderna.

De offentligfinansiella beräkningarna bygger på antaganden om hur många företag som förväntas tappa minst 30 procent av sin omsättning och hur stort det genomsnittliga bortfallet är för dessa företag. Bedömning görs på branschnivå (baserat på tvåsiffrig SNI-kod) och bygger på en bedömning av det ekonomiska läget, löpande statistik och indikatorer över den konjunkturella utvecklingen och uppgifter från Skatteverket.

De ekonomiska konsekvenserna av spridningen av coronaviruset är påtagliga i stora delar av den svenska ekonomin, men vissa branscher är extra hårt drabbade. Exempel på sådana branscher är hotell- och restaurangbranschen, resebranschen, transportsektorn, detaljhandeln exklusive livsmedel samt kultur- och nöjesbranschen. I dessa branscher antas att nästan alla företag har ett omsättningstapp i mars och april på minst 30 procent, och att det genomsnittliga bortfallet är högt. Beräkningarna bygger vidare på att företag i samtliga branscher kommer att få stöd. Men i de flesta branscher är andelen företag som får stöd låg och det genomsnittliga omsättningsbortfallet måttligt. Sammantaget bedöms att ca 180 000 företag kommer att få omställningsstöd, vilket är ca 35 procent av de ca 500 000 företag som utgör populationen för stödet.

FRIDA-databaserna innehåller bl.a. taxerings- och SRU-data (Standardiserade RäkenskapsUtdrag) från Skatteverket. Med utgångspunkt i dessa definieras de fasta kostnaderna enl. avsnitt 3.8 och 3.9 för samtliga företag. Detta kombineras med antagandena om hur

många företag i respektive bransch kvalificerar för omställningsstödet och hur stort det genomsnittliga bortfallet i omsättning är för dessa företag. Den sammanlagda offentligfinansiella effekten för omställningsstödet beräknas uppgå till 39 miljarder kronor 2020. Eftersom åtgärden föreslås vara begränsad till två månader under 2020 uppstår ingen offentligfinansiell effekt under 2021 eller därefter, utöver en försumbar förändring av statens ränteutgifter för statsskulden.

Enligt Finansdepartementets beräkningskonventioner är de 39 miljarder kronorna en offentligfinansiell bruttoeffekt, dvs. den direkta effekten på den offentliga sektorns finansiella sparande till följd av en regeländring. Vid beräkningen av offentligfinansiella effekter till följd av förändrade skatte- och avgiftsregler beräknas i vissa fall även s.k. indirekta effekter. Dessa uppstår om skatteändringen påverkar underlaget för andra skatter eller offentliga utgifter och därigenom påverkar de offentliga finanserna. Summan av bruttoeffekten och de indirekta effekterna utgör den offentligfinansiella nettoeffekten. De företag som får omställningsstöd ska ta upp detta som en skattepliktig inkomst i inkomst av näringsverksamhet. Det gör att skattebasen för företagens inkomstskatt ökar. I den utsträckning som företagen redovisar ett positivt resultat 2020 kommer skatteintäkterna från skatt på företagsvinster (från aktiebolagen) och kommunal och statlig inkomstskatt (från delägare i handelsbolag och enskilda näringsidkare) att öka. I den utsträckning företagen redovisar ett negativt resultat kommer de förluster företagen kan rulla framför sig bli mindre. Detta påverkar åtgärdens sammanlagda effekt på de offentliga finanserna, som därigenom blir lägre än 39 miljarder kronor.

Den offentligfinansiella effekten är osäker. Även om grunduppgifterna för företagen från FRIDA är av god kvalitet är beräkningen avhängig av de antaganden som görs om hur många företag som haft ett omsättningstapp på minst 30 procent i mars och april i år och hur stora omsättningstappen är, samt hur stora de fasta kostnaderna är. Om fler företag än väntat kvalificerar för omställningsstödet och de faktiska fallen i omsättning är större än beräknat blir kostnaden för åtgärden högre och vice versa.

6.3 Effekter för företagen

6.3.1 Cirka 180 000 företag beräknas få omställningsstöd

Förslaget gynnar företag som på grund av spridningen av det nya coronaviruset drabbats av ekonomiska svårigheter och som uppfyller kraven för omställningsstödet.

Omställningsstödet kan ges till företag som har en omsättning som överstiger 250 000 kronor per år. Omsättningsgränsen gör att de allra minsta företagen, som ofta är av hobby- eller bisysslekaraktär, inte omfattas av stödet. Som tidigare framgått finns ca 500 000 företag som har en omsättning som överstiger 250 000 kronor per år. Av dessa bedöms ca 180 000 företag ta del av stödet. De flesta av dessa företag är små.

Ca 90 procent har upp till 10 anställda och ca 7 procent har mellan 10 och 49 anställda. Resten har fler än 50 anställda.

Omställningsstödet utgår som en andel av företagets fasta kostnader. Andelen beräknas som 75 procent av företagets procentuella omsättningsminskning i mars och april 2020. Detta gäller för både små och stora företag. Stödet kan inte överstiga 150 miljoner kronor per företag. Detta takbelopp påverkar i huvudsak de största företagen som har höga fasta kostnader och, om de slår i taket, inte får kompensation i samma utsträckning som mindre företag.

De ekonomiska konsekvenserna av spridningen av coronaviruset är påtagliga i stora delar av den svenska ekonomin, och företag i alla branscher bedöms få stöd. Vissa branscher har dock drabbats extra hårt och stödet bedöms därför i störst utsträckning ges till företag inom hotell- och restaurangbranschen, transportsektorn, resebranschen, detaljhandeln exklusive livsmedel, samt kultur och nöjesbranschen.

Syftet med omställningsstödet är att underlätta för företag som på kort sikt har problem med att täcka sina fasta kostnader när intäkterna faller till följd av spridningen av sjukdomen covid-19. På så sätt behöver företag som i grunden är livskraftiga inte tvingas att lägga ner sin verksamhet eller minska antalet anställda. Omställningsstödet kan beviljas om ett företags omsättning i procentuella termer har fallit mer än 30 procent i mars och april 2020. Detta tröskelvärde påverkar företagets konkurrensförhållanden. Ett företag som tappat strax under 30 procent av sin omsättning behandlas i och med detta på ett annat sätt än det företag som tappat strax över 30 procent, trots att deras situation i praktiken är relativt likartad. Denna problematik finns oavsett vilket tröskelvärde som väljs. Nivån får anses vara en lämplig avvägning, eftersom ett mindre omsättningstapp är något som ett företag i normalfallet bör kunna hantera. Förslaget positiva konsekvenser för företagssektorn bedöms överstiga den gränsproblematik som ett tröskelvärde för med sig. Stödet kan sökas av företag i alla branscher och organisationsformer, och påverkar därför inte konkurrensförhållandena mellan företag i denna dimension.

Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund omfattas av stödet förutsatt att de uppfyller villkoren. Om de är helt eller delvis undantagna från skattskyldighet gäller dock inte kravet på godkännande för F-skatt.

Reglerna är inte utformade på ett sätt som bedöms medföra att särskild hänsyn behöver tas till små företag. Reglerna har en generell utformning som innebär att den mängd information ett företag behöver lämna ökar med verksamhetens omfattning. Det medför att mindre företag i de allra flesta fall behöver lämna en mindre mängd information än större företag.

Företag som inte haft en omsättning under mars och april 2019 har enligt förslaget ingen referensmånad att hänvisa till. Dessa företag kommer därmed inte kunna ta del av detta stöd eftersom de inte kan anses ha haft en omsättningsminskning. Det innebär att nystartade företag som drabbats av de ekonomiska följderna av nya coronaviruset kan hamna i en svårare situation än företag som startat innan mars 2019.

6.3.2 Stödet bidrar till ett bättre fungerande näringsliv under corona-pandemin

Företagen kan påverkas både direkt och indirekt av omställningsstödet. De företag som berörs direkt är sådana som förlorat så mycket i omsättning att de kvalificerar sig för omställningsstödet. Dessa företag får genom stödet hjälp med att betala fasta kostnader som finns kvar oberoende av att försäljningen minskat. Stödet kan även bidra till att företagen får bättre förutsättningar att ställa om verksamheten efter de nya omständigheter som råder under den uppkomna situationen. Eftersom stödet avser gångna månader minskar också risken för missbruk.

Stödet kan även påverka en del företag indirekt, även om de själva inte är mottagare av stödet. Att företag som tappat en stor del av sin omsättning får hjälp att täcka sina fasta kostnader gör att samtliga företag i högre grad än annars kan lita på att kunder och leverantörer kan uppfylla ingångna avtal och andra förpliktelser. Stödet bidrar på detta sätt därmed till att näringslivet i högre grad kan fungera på ett normalt sätt trots de svårigheter corona-pandemin för med sig.

I tabell 2 beskrivs genom några exempel hur storleken på omställningsstödet beror på ett företags omsättningstapp och nivån på de fasta kostnaderna. *Företag 1* har ett omsättningstapp på precis 30 procent, som är gränsen för att kunna erhålla stöd, och har fasta kostnader på 500 000 kronor. Omsättningsstödet uppgår då till 112 500 kronor ($0,75 \times 0,3 \times 500\,000$). *Företag 2* har ett omsättningstapp på 75 procent och fasta kostnader på 1 miljon kronor. Stödet för detta företag blir 562 500 kronor ($0,75 \times 0,75 \times 1\,000\,000$). *Företag 3* har ett omsättningstapp på 40 procent och fasta kostnader på 2 miljoner kronor. Företagets fasta kostnader överstiger omsättningen. Omsättningen före omsättningstappet var 1 miljon kronor, vilket innebär att tappet på 40 procent motsvarar 400 000 kronor. Enligt beräkningsmodellen för att erhålla stöd skulle detta företag ha erhållit 600 000 kronor ($0,75 \times 0,4 \times 2\,000\,000$) i stöd. Eftersom det maximala stödet ett företag kan erhålla inte kan överstiga omsättningstappet får *Företag 3* ett stöd på 400 000 kronor. *Företag 4* har ett omsättningstapp på 90 procent och fasta kostnader på 300 miljoner kronor. Detta företag skulle utan nivåbegränsningen på 150 miljoner kronor få ett stöd på 202 500 000 kronor ($0,75 \times 0,9 \times 300\,000\,000$), men i och med att taket för maximal ersättning är 150 miljoner kronor uppgår stödet till detta belopp.

Tabell 2 Omsättningsstöd vid olika nivåer på omsättningstapp och fasta kostnader

	Fasta kostnader i kronor (exkl. lönekostnader)	Omsättningstapp	Stöd i kronor
Företag 1	500 000	30%	112 500
Företag 2	1 miljon	75%	562 500
Företag 3	2 miljoner	40%	400 000
Företag 4	300 miljoner	90%	150 miljoner

Källa: Egna beräkningar.

6.3.3 De administrativa kostnaderna beror på företagets storlek och nivån på stödet

För att få del av omställningsstödet måste en ansökan lämnas in till Skatteverket. Ansökan lämnas elektroniskt och ska innehålla uppgifter om omsättning i mars och april 2020 respektive 2019 samt uppgifter om de fasta kostnader som stödet avser. Många företag kan också behöva lämna ytterligare uppgifter, såsom försäkringsersättning eller annat statligt stöd för förlorad omsättning samt uppgifter om vinstutdelning eller återköp av egna aktier. Företag som ingår i en koncern måste även lämna vissa uppgifter om andra koncernföretag. Om omställningsstödet överstiger 100 000 kronor är ett krav att uppgifterna intygas av revisor.

Företagens kostnader består av den tid som får läggas på att samla in den information som krävs, att sammanställa den i en ansökan, följa och eventuellt komplettera ärendet samt i förekommande fall de direkta kostnaderna för intyg från revisor.

Tidsåtgången för att samla in nödvändig information och att sammanställa den i ansökan till Skatteverket är svår att bedöma. Det bör dock vara stor skillnad i tidsåtgång mellan olika företag. För ett mindre företag som endast behöver lämna uppgifter om minskad omsättning och fasta kostnader bör tidsåtgången vara begränsad. För företag som ingår i en koncern och där det finns ytterligare information som är relevant för omställningsstödet är det troligt att sammanställningen fordrar flera timmars arbete. Större företag har dock i allmänhet större möjligheter att avsätta sådan tid. Med beaktande av de stora inbördes skillnaderna i den grupp företag som är berättigade till stöd, uppskattas tidsåtgången för att uppfylla kraven i ansökan uppgå till mellan 1 timme och 6 timmar.

Den genomsnittliga timkostnaden beräknas i enlighet med Tillväxtverkets rekommendation⁸. Bedömningen är att en jurist eller kvalificerad ekonom utför den informationsinsamling och sammanställning som är nödvändig för en komplett ansökan. Den genomsnittliga månadslönen för en affärs- och företagsjurist uppgår enligt SCB:s statistik över genomsnittlig månadslön 2017 till 56 100 kronor. Enligt Tillväxtverket ska den genomsnittliga månadslönen multipliceras med schablonvärdet 1,84 som inkluderar semesterersättning, arbetsgivaravgifter och en overheadkostnad. Om det antas att tiden för den löpande hanteringen varierar mellan 1 timme och 6 timmar för alla företag, motsvarar kostnaden mellan 1/160 och 6/160 av en genomsnittlig månadslön. Kostnaden för en ansökan kan därmed beräknas till mellan 600 kronor ($56\,100 \times 1,84 / 160 \approx 600$) och 3 900 kronor ($56\,100 \times 1,84 \times 6 / 160 \approx 3\,900$).

Det totala antalet företag som är berättigade till omställningsstöd beräknas uppgå till ca 180 000 stycken. Den uppskattade tidsåtgången bedöms för de allra flesta företag ligga inom tidsspannet 1 till 6 timmar. Det är dock rimligt att utgå från att det är fler företag som ligger i den lägre delen av tidsspannet än i det högre. En mycket grov uppskattning är att den genomsnittliga tidsåtgången uppgår till 2 timmar. Med den osäkerhet

⁸ Tillväxtverket, Ekonomiska effekter av nya regler-Så beräknar du företagets kostnader

som råder i denna uppskattning kan de samlade kostnaderna uppskattas till ca 200 miljoner kronor ($[180\ 000] \times 600 \times 2 \approx 216$ miljoner).

Utöver kostnaden i tid för att samla in relevant information och sammanställa den tillkommer kostnaden för revisorsintyg för företag vars stöd överstiger 100 000 kronor. Ett revisorsintyg bedöms för ett mindre företag kosta ca 10 000 kronor och för större företag mellan 20 000 och 40 000 kronor. Bedömningen är att ca 30 000 företag kommer att vara berättigade till ett stöd av en sådan storlek att revisorsintyg krävs. Av dessa företag bedöms ca 55 procent ha färre än 10 anställda och ca 35 procent ha mellan 10 och 49 anställda, resterande 10 procent ha mer än 50 anställda. Med ett antagande att den genomsnittliga kostnaden för ett revisorsintyg för den förstnämnda gruppen är 10 000 kronor, för nästa grupp är 20 000 kronor och för den sistnämnda gruppen är 40 000 kronor, uppgår den samlade kostnaden för att lämna revisorsintyg till 495 miljoner kronor ($[0,55 \times 30\ 000 \times 10\ 000] + [0,35 \times 30\ 000 \times 20\ 000] + [0,1 \times 30\ 000 \times 40\ 000] = 495$ miljoner kronor).

Den samlade administrativa bördan för företag kan därmed uppskattas till ca 700 miljoner kronor ($216 + 495 = 711$). Denna uppskattning är osäker.

6.4 Effekter för makroekonomin och sysselsättningen

Omställningsstödet bedöms leda till att färre företag lägger ner sin verksamhet jämfört med om stödet inte genomförs. Eftersom fler företag bedöms överleva till följd av stödet bedöms det bidra till att färre personer förlorar sina arbeten i följderna av spridningen av coronaviruset. För många mindre företag kan stödet bidra till att de i högre grad har möjlighet att behålla personalen under perioden som inkomstbortfallet varar. I kombination med andra stödåtgärder bidrar stödet till att företag får bättre förutsättningar att klara den period av ekonomiska påfrestningar som följer av coronaviruset. Att färre personer förlorar sitt jobb bidrar också till att hålla uppe hushållens konsumtion och den allmänna efterfrågan i ekonomin. I det perspektivet utgör åtgärden en del av de samlade ansträngningarna att förhindra en mer varaktig ökning av arbetslösheten.

6.5 Effekter för enskilda

Det är i första hand två grupper av individer bedöms gynnas av förslaget. En grupp utgörs av ägare av företag som får omställningsstöd och på så sätt kan undvika konkurs. En annan grupp utgörs av personer som kan förväntas kunna bibehålla eller återgå till sysselsättning på grund av sin arbetsgivare har fått omställningsstöd.

Stödet medför även att konsumenterna kan ta del av ett bredare utbud än vad som hade varit fallet om verksamheter, som i grunden är livskraftiga, hade tvingats lägga ner. Detta gäller särskilt utbudet inom de branscher som antas drabbas särskilt hårt som hotell- och restaurangbranschen,

resebranschen, transportsektorn, detaljhandeln exklusive livsmedel samt kultur- och nöjesbranschen.

6.6 Fördelningseffekter

Förslaget påverkar inkomstfördelningen dels genom effekten på företagsägarnas inkomster, dels genom effekten på de anställdas arbetsinkomster. Ägare av företag som berörs av omställningsstödet gynnas i den utsträckning förslaget har en positiv effekt på företagets resultat. Ägandet av denna typ av kapitaltillgångar är koncentrerat till personer i den övre delen av inkomstfördelningen, vilket innebär att inkomstskillnaderna sannolikt ökar jämfört med en situation utan omställningsstöd. Effekten på de anställdas arbetsinkomster bedöms dock verka i motsatt riktning, dvs. i riktning mot minskade inkomstskillnader jämfört med en situation utan omställningsstöd. Givet att omställningsstödet medverkar till att färre förlorar sin arbetsinkomst kommer förslaget bidra till en jämnare fördelning av arbetsinkomsterna i befolkningen jämfört med en situation utan omställningsstöd. Effekten av omställningsstödet på företagsägarnas respektive de anställdas arbetsinkomster bedöms således påverka inkomstfördelningen i olika riktning, och den sammantagna effekten är därför oklar. I den mån åtgärden bidrar till att förhindra en mer varaktig ökning av arbetslösheten bedöms åtgärden ha en viss bestående effekt på inkomstfördelningen.

6.7 Effekter för den ekonomiska jämställdheten

Kvinnor och män kan påverkas av förslaget såväl i egenskap av företagsägare som i egenskap av anställda.

Förslaget är direkt riktat mot företag och gynnar därmed företagsägarna. Eftersom män är överrepresenterade som företagare indikerar det att förslaget, i detta avseende, kan komma att beröra män i högre utsträckning än kvinnor. Detta bygger på information om fördelningen av ägandet mellan män och kvinnor generellt. Det finns inget som tyder på fördelningen av omställningsstödet mellan män och kvinnor avviker från den könsmässiga fördelningen av ägandet.

När det gäller förslagets påverkan på anställda så bedöms omställningsstödet bidra till att färre personer förlorar sina arbeten tillfälligt eller permanent i följderna av spridningen av coronaviruset.

Sverige har en tydligt könssegregerad arbetsmarknad sett till sektorstillhörighet. Kvinnor arbetar i större utsträckning i den offentliga sektorn och män i större utsträckning i den privata sektorn. Eftersom män är överrepresenterade bland anställda i privat sektor indikerar det att förslaget, även i detta avseende, kan komma att beröra män i högre utsträckning än kvinnor.

6.8 Effekter för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet

Förslagen om att införa straffbestämmelser avseende brott som riktar sig mot omställningsstödet, att införa ett företrädaransvar för återkrav av omställningsstöd och att ge Skatteverket omfattande kontrollmöjligheter kan antas ha en viss preventiv effekt. Färre personer kan därmed förväntas lämna oriktiga uppgifter när företag ansöker om stödet och fler förväntas iaktta skyldigheten att lämna uppgifter om ändrade förhållanden än vad som annars skulle ha varit fallet.

6.9 Effekter för offentlig sektor

Förslaget bedöms inte få några direkta konsekvenser för den kommunala självstyrelsen eller för kommunernas organisation och verksamhet. I den utsträckning stödet ges till enskilda näringsidkare eller delägare i handelsbolag påverkar stödet kommunernas skatteintäkter eftersom stödet ska tas upp som en skattepliktig inkomst i inkomst av näringsverksamhet. I den utsträckning omställningsstöd innebär att berörda företag bidrar till fortsatt verksamhet bidrar det till att vidmakthålla den kommunala sektors skatteintäkter. Omställningsstödet bedöms vidare kunna innebära stabilare sysselsättning

6.10 Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Skatteverket föreslås bli den myndighet som prövar ansökningar om omställningsstöd och utövar efterkontrollen av stödet. Totalt bedöms cirka 180 000 företag omfattas av omställningsstödet. Av dessa bedöms flertalet att ansöka om stödet. Förslaget om en utvidgad brottskatalog i lagen om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet innebär att Skatteverkets kompetens kommer att kunna tillvaratas i större utsträckning i det brottsbekämpande arbetet. Skatteverket kommer att få ökade kostnader med anledning av förslagen.

Det finns skäl att utgå ifrån att en mindre del av de beslut som fattas till följd av införandet av det nya systemet för omställningsstöd kommer att överklagas. Av dessa överklaganden bedöms 75 procent utgöra överklaganden av beslut om återkrav. Totalt uppskattas att förslaget medför cirka 500 nya mål i förvaltningsrätterna. Det innebär en kostnadsökning med 4 000 000 kronor.

Regeringen kommer i propositionen att återkomma närmare om hur de ökade kostnaderna för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna ska finansieras. Utgångspunkten är att de så långt det är möjligt ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Det kan vidare antas att ett antal beslut om återkrav av omställningsstöd kommer att överlämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Den ökade kostnaden ryms inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget om införande av nya straffbestämmelser och en utvidgad brottskatalog som täcker dessa förväntas innebära ett ökat ärendeflöde till åklagare, vilket i sin tur troligen kommer att innebära en begränsad ökning av antalet mål i allmän domstol. Förslaget bedöms även kunna medföra en begränsad kostnadsökning för Kriminalvården. Dessa kostnader ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

6.11 Förslagets förenlighet med EU-rätten

Vid utformningen av stöd till företag måste EU:s statsstödsregler särskilt beaktas. Med hänsyn till syftet och målet med det föreslagna stödet bedöms förslaget utgöra ett sådant statligt stöd som ska anmälas i enlighet med EUF-fördraget och bedöms vara förenligt med artikel 107.2 b i fördraget. Diskussioner pågår i statsstödsfrågan mellan Regeringskansliet och Europeiska kommissionen inför en anmälan av stödordningen. Dessa kan komma att leda till att vissa förändringar kan komma att behöva göras för att säkerställa att förslaget är förenligt med EU-rätten.

Förslaget bedöms även vara förenligt med EU:s dataskyddsförordning, se avsnitt 4.8.

Förslaget bedöms också vara förenligt med EU-rätten i övrigt.

6.12 Övriga effekter

Förslaget bedöms inte ha några effekter för miljön.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om omställningsstöd

Omställningsstöd

1 §

Av paragrafen framgår att lagen innehåller bestämmelser om ekonomiskt stöd till företag vars nettoomsättning har minskat i större omfattning till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 (omställningsstöd). Vad som avses med företag anges i 2 §, se kommentaren till den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 3.2–3.10.

Vem har rätt till omsättningsstöd

2 §

Paragrafen innehåller en definition sådana företag som har rätt till omställningsstöd. Av *första stycket* följer att med företag avses en fysisk eller juridisk person som vid tidpunkten för ansökan bedriver sådan näringsverksamhet i Sverige som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, och som är godkänd för F-skatt enligt 9 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Rekvisiten är kumulativa, vilket innebär att båda förutsättningarna måste vara uppfyllda vid ansökningstillfället.

Att den fysiska eller juridiska personen ska bedriva sådan näringsverksamhet i Sverige som avses i 13 kap. 1 § IL förutsätter inte att verksamheten också beskattas här. Det torde i praktiken dock endast vara i rena undantagsfall som skattskyldighet inte föreligger för sådan näringsverksamhet som bedrivs i landet. Att stöd endast kan ges till begränsat skattskyldiga som har ett fast driftställe i Sverige framgår av 3 § 4, se kommentaren till den bestämmelsen.

Kravet på godkännande för F-skatt innebär ett faktiskt krav på godkännande. Det är alltså inte tillräckligt att den fysiska eller juridiska personen i och för sig uppfyller förutsättningarna för att beviljas F-skattsedel. Att godkännandet ska föreligga vid ansökningstillfället innebär dock att en sådan fysisk eller juridisk person har möjlighet att ansöka och godkännas för F-skatt innan ansökan om omställningsstöd lämnas in.

Enligt *andra stycket* gäller inte kravet på F-skatt en juridisk person som är undantagen från skattskyldighet enligt 7 kap. 3 § IL, dvs. vissa ideella föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund.

Av *tredje stycket* framför att regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela närmare föreskrifter om rätt till omställningsstöd. Bestämmelsen är av upplysningskaraktär.

Överväganden finns i avsnitt 3.2.

3 §

I paragrafens *första stycke* anges vilka fysiska och juridiska personer som inte har rätt till omställningsstöd även om de uppfyller villkoren i 2 §. Av *första punkten* framgår att staten, regioner, kommuner och kommunalförbund inte har rätt till stöd och av *andra punkten* framgår att stöd inte heller kan lämnas företag över vilka sådana offentliga organ, var för sig eller tillsammans, har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande

inflytande, om inte verksamheten avser affärsverksamhet. Staten, regioner, kommuner och kommunalförbund ska anses utöva ett rättsligt bestämmande inflytande, om de ensamma eller tillsammans äger aktier i ett aktiebolag eller andelar i en ekonomisk förening med fler än hälften av samtliga röster i bolaget eller föreningen eller på något annat sätt förfogar över så många röster i bolaget eller föreningen. De ska även anses utöva ett sådant inflytande om de har rätt att utse eller avsätta fler än hälften av ledamöterna i styrelsen för ett aktiebolag, en förening eller en stiftelse eller utgör samtliga obegränsat ansvariga bolagsmän i ett handelsbolag. Inflytande ska vidare anses vara utövat av staten, regioner, kommuner och kommunalförbund om inflytandet utövas av en juridisk person över vilken staten, regioner, kommuner och kommunalförbund bestämmer. Undantaget från rätt till stöd träffar inte affärsverksamhet. Ett rättssubjekt ska anses bedriva affärsverksamhet om driften sker på affärsmässiga grunder. Verksamhet som är finansierad av anslags- eller skattemedel utgör inte affärsverksamhet i denna mening. Som ett exempel på ett statligt ägt aktiebolag som får anses bedriva affärsverksamhet kan nämnas Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag (LKAB). Att ett rättssubjekt erhåller olika slag av stöd från det allmänna som är öppna för andra företag – t.ex. stöd vid nystartsjobb – innebär inte att verksamheten är finansierad av anslags- eller skattemedel.

Av *tredje punkten* framgår att stöd inte kan lämnas till företag där företaget, eller något annat företag som ingår i samma koncern, hör hemma i en stat eller jurisdiktion som är upptagen i en förteckning över stater eller jurisdiktioner utanför Europeiska unionen som av medlemsstaterna gemensamt eller inom ramen för Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har bedömts vara icke-samarbetsvilliga på skatteområdet.

I *fjärde punkten* begränsas möjligheten för begränsat skattskyldiga enligt inkomstskattelagen att få stöd. För att begränsat skattskyldiga ska kunna få stöd krävs att de bedriver näringsverksamhet i Sverige från ett fast driftställe i landet. Detta innebär att stödet i praktiken bara kan komma att beviljas fysiska och juridiska personer som är skattskyldiga här för den bedrivna näringsverksamheten.

I *andra stycket* anges att med koncern avses i första stycket 3 en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554), förkortad ÅRL. Att koncernen ska vara ”av sådant slag” som anges i 1 kap. 4 § ÅRL innebär att även utländska koncerner omfattas om företagen upprätthåller förbindelser med varandra motsvarande vad som anges i årsredovisningslagen.

Övervägandena finns i avsnitt 3.2 och 3.5.

Skattepliktigt näringsbidrag

4 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse som förtydligar och kompletterar bestämmelserna i 29 kap. inkomstskattelagen (1999:1229, förkortad IL) avseende omställningsstödet. I *första stycket* anges att omställningsstöd vid tillämpning av 29 kap. IL ska tas upp i sin helhet det beskattningsår stödet beslutas. Detta innebär att företaget ska beskattas för stödet i samband med beslutet, oavsett när stödet tas upp i redovisningen. Av andra meningens framgår att detta dock inte gäller till den del stödet motsvarar

kostnader som är hänförliga till en verksamhet som företaget inte är skattskyldigt för. Denna bestämmelse blir tillämplig när företaget både bedriver verksamhet som företaget är skattskyldigt för och verksamhet som företaget inte är skattskyldigt för. I en sådan situation ska endast stöd som avser den verksamhet som företaget är skattskyldigt för tas upp. Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund kan – om vissa förutsättningar är uppfyllda – bedriva näringsverksamhet som företaget inte är skattskyldigt för.

Ett undantag från huvudregeln om att stödet ska tas upp när det beslutas följer av den tredje meningen som innebär att den skattemässiga intäktsredovisningen får tidigareläggas så att intäkten kan tas upp samma beskattningsår som kostnaderna uppkommer. Stödet beräknas utifrån fasta kostnader under mars och april 2020. Om ett företag har brutet räkenskapsår kan kostnaderna vara hänförliga till ett räkenskapsår samtidigt som intäkten ska redovisas under nästföljande räkenskapsår. . Denna bestämmelse är frivillig för den skattskyldige. Om den skattskyldige så önskar får intäkten i stället tas upp enligt huvudregeln det år stödet beslutas. Om detta leder till att det beskattningsår som kostnaderna är hänförliga till uppvisar ett skattemässigt underskott kan detta rullas framåt enligt de vanliga reglerna i 40 kap. IL.

Eftersom paragrafen ska användas vid tillämpningen av 29 kap. IL har termer och uttryck som används samma betydelse och tillämpningsområde som i IL.

Av *andra stycket* framgår att om stödet återbetalas, ska det återbetalade beloppet dras av. Detta motsvarar vad som normalt gäller för skattepliktiga näringsbidrag enligt 29 kap. IL. Enligt 14 kap. 2 § IL ska avdraget göras det räkenskapsår som kostnaden hänför sig till enligt god redovisningssed.

Övervägandena finns i avsnitt 3.1.1.

Handläggningen av en ansökan om omställningsstöd

5 §

I paragrafens *första stycke* pekas Skatteverket ut som den myndighet som har att fatta beslut enligt lagen.

Av *andra stycket* framgår att ett beslut gäller omedelbart. Laga kraft krävs därför inte för att beslutet ska bli gällande, vilket t.ex. betyder att delgivning inte behövs. Om beslutet avser ett återkrav av omställningsstöd gäller skyldigheten att betala enligt beslutet även om beslutet överklagas. Att ett beslut om återbetalning gäller omedelbart betyder i normalfallet inte att den som beslutet gäller omgående måste betala fordran för att undvika indrivning. Återbetalning ska göras senast den förfallodag som följer av beslutet om återkrav.

Övervägandena finns i avsnitt 4.1.1.

6 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad en ansökan om omställningsstöd ska innehålla.

Av *första stycket* framgår vilka uppgifter en ansökan om omställningsstöd ska innehålla. Av uppräknningen framgår att företaget ska lämna uppgift om sin minskade nettoomsättning, vad nedgången i nettoomsättning beror på och de fasta kostnader som ansökan avser. Företaget ska även till ansökan bifoga ett skriftligt, undertecknat, yttrande

från revisor för det fall det sökta omställningsstödet uppgår till minst 100 000 kronor och de övriga uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna fatta beslut om omställningsstöd.

Av *andra stycket* framgår att om flera företag som ingår i en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) ska ansöka om omställningsstöd, ska ansökningarna ges in samtidigt. Dessa företag ska också lämna uppgift om koncernstrukturen.

Av *tredje stycket* framgår att en ansökan om omställningsstöd ska göras på heder och samvete.

Övervägandena finns i avsnitt 4.1.2.

7 §

Paragrafen reglerar ett företags anmälningsskyldighet till Skatteverket.

Av *första stycket* framgår att ett företag som ansökt om omställningsstöd ska till Skatteverket omgående anmäla om de uppgifter som lämnats i ansökan visar sig vara felaktiga eller om sådana förändringar inträffat som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek.

Av *andra stycket* framgår att ett företag som har fått omställningsstöd ska till Skatteverket omgående anmäla omständigheter som skulle ha påverkat rätten till stöd eller stödets storlek om omständigheterna varit kända vid tidpunkten för prövningen av ansökan. En sådan omständighet kan vara att företaget har fått försäkringsersättning, skadestånd eller annan liknande ersättning för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. Skatteverkets beslut om stöd ska innehålla en upplysning om denna skyldighet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.1.3.

Kreditering på skattekonto

8 §

Paragrafens *första stycke* reglerar att omställningsstöd tillgodoförs ett företag genom kreditering på ett sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Då skattekontot används för kreditering av omställningsstödet kommer avräkning automatiskt ske mot underskott för skatter.

Av *andra stycket* framgår att om en avstämning av skattekontot visar att det finns ett överskott på kontot efter kreditering av ett omställningsstöd ska utbetalning ske om det inte finns hinder mot detta enligt 64 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244) och beloppet inte behövs för avräkning enligt lag (1985:146) om avräkning vid skatter och avgifter.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Utredning och kontroll

9 §

I paragrafens *första stycke* framgår att den som har ansökt om eller fått omställningsstöd ska ge Skatteverket tillfälle att granska verksamheten med avseende på företagets rätt till stöd och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

Av paragrafens *andra stycke* framgår att Skatteverket får begära att företaget lämnar ett sådant revisorsintyg som avses i 6 § första stycket 4, även om det sökta stödet understiger 100 000 kronor.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.1.

10 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket får förelägga ett företag att fullgöra sina skyldigheter enligt 9 och 12 §§. Om företagets ansökan om omställningsstöd ännu inte har prövats, får ansökan avvisas om företaget inte följer ett sådant föreläggande. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om detta.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.1.

Kontroll av någon annans uppgiftsskyldighet

11 §

Av *första stycket* framgår att Skatteverket får förelägga en fysisk eller juridisk person att lämna uppgift om en rättshandling med den som har fått omställningsstöd.

Av *andra stycket* framgår att föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av att den som har fått stödet har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter i en ansökan om omställningsstöd.

Den som föreläggs ska lämna uppgifter om en ingången rättshandling. Det ska gälla sådana uppgifter som man faktiskt har tillgång till och som rör rättshandlingen. Ett föreläggande får alltså inte vara hur vitt som helst, utan ska vara så utformat att det är möjligt för den som föreläggs att följa det. Begreppet ”rättshandling” omfattar förklaringar och handlingar som har rättslig betydelse, alltså inte endast skriftliga dokument. En befogenhet för Skatteverket att förelägga någon att lämna uppgift får även anses innefatta en befogenhet att låta föreläggandet i stället avse att visa upp en handling eller att lämna över en kopia av en handling. Skatteverket får bestämma hur uppgiften ska lämnas, dvs. t.ex. en kopia av en handling ska lämnas. Skatteverket ska alltid göra en proportionalitetsbedömning i samband med kontroller. Skatteverket bör vara restriktivt med att förelägga fysiska personer att lämna uppgift om en rättshandling som ingåtts med den som sökt omställningsstöd.

Av *tredje stycket* framgår att ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande får dock inte förenas med vite om det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen. Om den som ska föreläggas är en juridisk person, gäller det även företrädare för den juridiska personen.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.2.

Revision

12 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd med avseende på företagets rätt till stöd. I fråga om revision gäller bestämmelserna i 41 kap. 4–11 och 13 och 14 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.3.

Kontrollbesök

13 §

Paragrafen reglerar rätten att göra kontrollbesök.

Av *första stycket* framgår att Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att det företag som har fått omställningsstöd har rätt till sådant stöd. Kontroll får bara genomföras i verksamhetslokaler. Begreppet verksamhetslokal har samma innebörd som i 3 kap. 18 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Med verksamhetslokal avses därmed utrymmen som huvudsakligen används i verksamhet som medför eller kan antas medföra bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1999:1078) eller som bedrivs av en annan juridisk person än ett dödsbo. Med verksamhetslokal avses även markområden, transportmedel, förvaringsplatser och andra utrymmen som disponeras eller kan antas disponeras i verksamheten. Kontrollbesök får dock inte genomföras i en lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad. Denna avgränsning anknyter till jordabalkens lägenhetsbegrepp och omfattar således inte bara lägenheter i ett flerbostadshus utan även t.ex. ett småhus.

Av *andra stycket* framgår att Skatteverket vid kontrollbesöket får kontrollera sådant räkenskapsmaterial och andra handlingar som kan ligga till grund för beslut om omställningsstöd. Skatteverket får även ställa frågor om verksamheten. Uppgifter om verksamheten som kan vara av intresse är bl.a. orsaken till omsättningsnedgången, eller om företaget fått försäkringsersättning, skadestånd eller annan liknande ersättning för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. Det kan även vara uppgifter om företaget fått annat statligt stöd som för sådan förlorad omsättning eller sådana kostnader som stödet beräknas på. De uppgifter som lämnas får kontrolleras mot uppgifterna i ansökan om omställningsstöd.

Av *tredje stycket* framgår att den som ska kontrolleras inte behöver underrättas om beslutet i förväg. Vidare anges att kontrollbesöket ska genomföras på ett sådant sätt att verksamheten inte hindras i onödan. Det är ett krav på allmänt hänsynstagande till arbetsgivaren.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.4.

Bevissäkring

14 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket får ansöka hos förvaltningsrätten om bevissäkring för att kontrollera ett företag som har fått omställningsstöd. En sådan bevissäkring kan avse revision i den reviderades verksamhetslokaler, eftersökande och omhändertagande av handlingar samt försegling av lokal, förvaringsplats eller annat utrymme. I fråga om bevissäkring gäller bestämmelserna i 45 kap. samt 69 kap. 2–12 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.5.

Undantag från kontroll

15 §

Av paragrafen framgår att bestämmelserna i 47 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om att vissa uppgifter och handlingar kan undantas från granskning även gäller vid föreläggande, revision, bevissäkring och kontrollbesök hos ett företag som fått omställningsstöd.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.6.

Återkrav

16 §

Av paragrafen framgår att ett företag är återbetalningsskyldigt för det omställningsstöd som har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp. Bestämmelsen förutsätter inte något samband mellan företagets handlande eller underlåtenhet och den felaktiga utbetalningen. Det föreligger inte heller något krav på att företaget insett eller borde ha insett ett eventuellt fel i samband med ansökan om omställningsstöd.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.1.

17 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket får besluta att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet om ett företag är återbetalningsskyldigt. Ett sådant beslut ska innehålla uppgift om det belopp som företaget ska betala tillbaka och när beloppet senast ska betalas. Återbetalning ska, enligt 22 §, göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav. Om det finns särskilda skäl, får Skatteverket besluta att återbetalningen senast ska göras en annan dag. Ett beslut att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet gäller omedelbart, vilket framgår av 5 §.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.1.

Avbetalning och anstånd

18 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket får träffa avtal med ett företag om avbetalning av ett återkrav på omställningsstöd om det skulle medföra betydande skadeverkningar för företaget, eller om det annars framstår som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen. Rekvisitet att undvika betydande skadeverkningar kan bl.a. avse den situationen att det återbetalningsskyldiga företaget inte ska tvingas sälja ekonomiskt betydelsefull egendom. Sådan egendom kan t.ex. vara fastigheten där företagets verksamhet bedrivs och som är nödvändig för företagets fortlevnad. En avbetalningsplan kan även träffas om det annars skulle framstå som oskäligt att betala hela beloppet på förfallodagen, exempelvis om företaget inte orsakat återbetalningskravet.

Skatteverket bör, i så stor utsträckning som möjligt, kunna tillämpa avbetalningsmöjligheten generöst särskilt i de fall ett företag inte orsakat den felaktiga utbetalningen av omställningsstödet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.2

19 §

Av *första stycket* framgår att Skatteverket efter ansökan från företaget får bevilja anstånd vid återkrav med hela eller delar av betalningen om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas. Skatteverket är alltså bara skyldigt att pröva frågan om anstånd om företaget har ansökt om anstånd.

Anstånd får beviljas om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas. Skälet till tveksamheten kan vara ett överklagande. Varje initiativ som väcker frågan om hur mycket som ska betalas tillbaka i slutändan omfattas av ordalydelsen. Med beviskravet ”tveksamt” förstås att det är minst lika sannolikt att hela eller delar av återbetalningskravet

kommer att kvarstå som att det kommer att sättas ned. Det behöver dock inte väga helt jämnt för att anstånd ska beviljas, utan anstånd får även beviljas i fall är sannolikheten för att det inte blir någon nedsättning av återkravet väger över något. Däremot bör anstånd inte beviljas om det är troligt att återkravet kommer att kvarstå.

Av *andra stycket* framgår att anstånd får bestämmas till längst tre månader efter dagen för beslutet i den fråga som har föranlett anståndet. Med beslutet i den fråga som har föranlett anståndet avses t.ex. domstols dom i sakfrågan med anledning av ett överklagande.

Om det kan antas att återkravet inte kommer att betalas i rätt tid, får anstånd enligt *tredje stycket* beviljas bara om säkerhet ställs för återbetalningen, om det inte finns särskilda skäl som talar mot detta. Bestämmelserna i 63 kap. 9 och 10 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) gäller i dessa fall. Som exempel på särskilda skäl kan nämnas att företagets ekonomi är god, att ett avgörande av återbetalningsfrågan är nära förestående eller att statens möjligheter att få betalt inte skulle försämrats under anståndstiden. Om en sådan säkerhet ska tas i anspråk gäller vad som sägs om Kronofogdemyndigheten i 13 § lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. i stället Skatteverket.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.2.

20 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket får återkalla anståndet, sätta ned anståndsbeloppet, eller kräva säkerhet för fortsatt anstånd. Denna möjlighet föreligger om förhållandena har ändrats väsentligt sedan ett anstånd beviljats, om företaget har lämnat felaktiga uppgifter som legat till grund för anståndet eller om det finns andra särskilda skäl.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.2.

Återbetalning

21 §

Betalning av återkrav ska som framgår av *första stycket* göras genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning. En sådan återbetalning ska alltså inte ske via skattekontot.

Av *andra stycket* framgår att återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.3.

22 §

Av paragrafens *första stycke* framgår att återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket beslutat om återkrav. I 17 § anges att Skatteverket ska besluta att återkräva det felaktigt tillgodoförda beloppet om ett företag är återbetalningsskyldigt. Ett sådant beslut ska innehålla uppgift om det belopp som företaget ska betala tillbaka och när beloppet senast ska betalas.

Av paragrafens *andra stycke* framgår att Skatteverket, om det finns särskilda skäl, får besluta att återbetalningen senast ska göras en annan dag.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.3.

Ränta

23 §

Av *första stycket* framgår att dröjsmålsränta ska tas ut på beloppet om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid. Röntan beräknas från och med dagen efter att omställningsstödet betalades ut till och med den dag betalning sker. Detta gäller även om ett företag har fått en avbetalningsplan eller beviljats anstånd med betalningen av ett återkrav.

Av *andra stycket* framgår att dröjsmålsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om det finns särskilda skäl får Skatteverket, enligt *tredje stycket*, helt eller delvis avstå från kravet på ränta. Ett sådant skäl kan till exempel vara att en felaktig utbetalning av omställningsstöd beror på ett misstag hos Skatteverket. Det är inte en förutsättning för eftergift att företaget begär detta. Skatteverket är således oförhindrat att på eget initiativ pröva frågan om eftergift.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.4.

Betalningssäkring

24 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket får ta ett företags egendom i anspråk för att säkerställa betalning av återkrav av omställningsstöd. I fråga om betalningssäkring avseende ett sådant återkrav gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:1244) om beslut om betalningssäkring, tidsfrist när betalningsskyldigheten inte är fastställd, beslut om att ta egendom i förvar, ställande av säkerhet, när ställd säkerhet får tas i anspråk, behörig förvaltningsrätt och ersättning för skada. Vidare tillämpas skatteförfarandelagens regler om verkställighet av beslut om betalningssäkring.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.5.

Företrädaransvar

25 §

Av *första stycket* framgår att om en företrädare för en juridisk person förfarit uppsåtligt eller varit grovt oaktsam vid ansökan om omställningsstöd och detta har lett till att omställningsstöd har betalats ut med ett för stort belopp och att Skatteverket beslutat att återkräva omställningsstödet från den juridiska personen helt eller delvis, är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala det belopp som den juridiska personen har gjorts ansvarig för. Ansvaret knyts till själva ansökningstillfället och den eller de personer som låg bakom ansökan om omställningsstödet. Företrädarens solidariska betalningsansvar motsvarar det omställningsstöd som återkrävts av företaget.

Av *andra stycket* framgår att bestämmelserna i 59 kap. 15, 16, 17 första stycket, 18, 19 första och andra styckena, 20, 21, 26 och 27 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) ska tillämpas på detta företrädaransvar.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.6.

Överklagande

26 §

Av *första stycket* framgår att beslut enligt lagen får överklagas till den förvaltningsrätt som anges i 67 kap. 7–9 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, som behörig domstol för fysiska och juridiska personer. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Av *andra stycket* framgår att beslut som avser föreläggande utan vite, revision och kontrollbesök inte får överklagas. En granskningsledares beslut om bevissäkring enligt 45 kap. 14 § första stycket SFL, eller beslut om att ta egendom i förvar enligt 46 kap. 16 § första stycket SFL, får inte heller överklagas.

Av 44 § förvaltningslagen (2017:900) följer att ett överklagande av ett beslut ska ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Indrivning och verkställighet

27 §

I paragrafen anges när en fordran på återkrav av omställningsstöd ska lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning och en upplysning om att bestämmelser om indrivning finns lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar.

Innan en fordran får lämnas för indrivning ska den betalningsskyldige enligt indrivningslagen ha uppmanats att betala fordringen. Ett beslut om återkrav ska enligt 17 § innehålla uppgift om när betalning ska ske. Skatteverkets underrättelse om beslutet innebär därför att en sådan betalningsuppmaning som avses i indrivningslagen har skett. Indrivningslagen innebär också bland annat att Skatteverket skyndsamt ska underrätta Kronofogdemyndigheten om fordringen har betalats, satts ned eller fallit bort eller om anstånd har beviljats med betalningen. Det finns också regler om hur ställd säkerhet får tas i anspråk och hur influtna medel ska redovisas.

Övervägandena finns i avsnitt 4.6.

28 §

Paragrafen motsvarar i tillämpliga delar 70 kap 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Om förutsättningarna för att lämna en fordran på återkrav av omställningsstöd till Kronofogdemyndigheten för indrivning är uppfyllda är Skatteverket som regel skyldigt att göra det. Skatteverket ges i denna bestämmelse möjlighet att avvika från bestämmelserna om överlämnande för indrivning genom att avstå från att lämna en fordran på återkrav för indrivning. Ett särskilt skäl för att avstå kan vara att en ansökan om anstånd inte har behandlats och det finns skäl som talar för att anstånd kan komma att medges. Ett annat skäl för att inte överlämna en fordran kan vara att en avbetalningsplan övervägs. Skatteverket ges också en möjlighet att avvika från bestämmelserna om överlämnande för indrivning genom att lämna en fordran för indrivning innan förfallodagen har inträffat. Det kan bli aktuellt om den återbetalningsskyldige är i färd med att göra sina tillgångar oåtkomliga för exekution och det därför uppstår fara i dröjsmål.

Övervägandena finns i avsnitt 4.6.

29 §

Beslut enligt lagen gäller omedelbart enligt 5 §. Ett överklagande påverkar alltså inte skyldigheten att betala enligt ett beslut om återkrav på omställningsstöd. Bestämmelsen om omedelbar verkställbarhet innebär också att en begäran om indrivning och verkställighet enligt utsökningsbalken får ske oberoende av om beslutet har fått laga kraft (jfr 3 kap. 23 § andra stycket andra meningen utsökningsbalken).

Övervägandena finns i avsnitt 4.6.

30 §

I paragrafen regleras att räntan för tiden efter det att en fordran på återkrav av omställningsstöd har lämnats för indrivning ska beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Det är Kronofogdemyndigheten som ska beräkna denna ränta och driva in den

Övervägandena finns i avsnitt 4.6.

31 §

Paragrafen motsvarar i allt väsentligt 70 kap. 2 § första stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) och innehåller en bestämmelse om att en fordran på omställningsstöd inte får överlåtas innan den kan utbetalas. Syftet med bestämmelsen är att hindra den som har skulder hos Kronofogdemyndigheten från att överlåta en fordran på omställningsstöd och därigenom undgå utmätning.

Övervägandena finns i avsnitt 4.6.

32 §

Paragrafen motsvarar 71 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244). En fordran på omställningsstöd som inte får överlåtas enligt 31 § får ändå utmätas. Därigenom kan fordringar som finns hos Kronofogdemyndigheten betalas innan företaget kan använda ett eventuellt överskott i enlighet med eget beslut.

En fordran på omställningsstöd som ska betalas ut enligt 8 § får utmätas först efter det att Kronofogdemyndigheten har fått tillfälle att ta fordran i anspråk enligt lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter. Det förutsätter att den fordran för vilken omsättningsstödet ska tas i anspråk är registrerad hos Kronofogdemyndigheten och handläggs som ett allmänt mål. Om fordran ska betalas tillbaka enligt 8 § får utmätning dock göras först efter det att Kronofogdemyndigheten har fått tillfälle att ta fordran i anspråk enligt lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter. Bestämmelserna i 5 kap. 1–3 §§ utsökningsbalken om att vissa tillgångar ska undantas med hänsyn till gäldenärens behov tillämpas inte vid utmätning av en fordran på omställningsstöd som ska betalas ut.

Övervägandena finns i avsnitt 4.6.

Preskription

33 §

Av paragrafen framgår att en fordran på återkrav av omställningsstöd vid tillämpning av lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar anses

vara en sådan fordran som har påförts enligt skatteförfarandelagen (2011:1244). Enligt huvudregeln gäller en preskriptionstid på fem år. För fordringar påförda enligt skatteförfarandelagen räknas dock preskriptionstiden från den tidpunkt när de överlämnades till Kronofogdemyndigheten för indrivning.

Övervägandena finns i avsnitt 4.6.

Straffbestämmelser

34 §

I bestämmelsen finns det centrala brottet i den nya lagen. Brottet har fått beteckningen omställningsstödsbrott.

Det handlingsrekvisit som anges i bestämmelsen är att någon lämnar en oriktig uppgift. Med oriktig uppgift avses inte endast osann uppgift utan även en ofullständig uppgift, dvs. ett partiellt förtigande av sanningen. Vilka uppgifter som ska lämnas och vad som är en oriktig uppgift får avgöras med ledning av den materiella regleringen av omställningsstödet i denna lag och tillhörande förordning. Sättet för uppgiftslämnandet har ingen betydelse för bestämmelsens tillämplighet. Bestämmelsen omfattar således såväl skriftliga som muntliga uppgifter. Det vanligaste felet torde avse felaktiga uppgifter i ansökan om omställningsstöd som lämnas elektroniskt. Utöver att straffansvar kan följa om någon lämnar en oriktig uppgift omfattar bestämmelsen fall av åsidosatt anmälningsskyldighet, som inträffar för den som inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt 7 §. Av 7 § framgår att en sådan anmälan ska göras till Skatteverket omgående. När det finns en sådan skyldighet att anmäla ändrade förhållanden måste det finnas ett begränsat tidsmässigt utrymme för den enskilde att handla innan straffansvar kan inträda och skyldigheten kan anses ha blivit åsidosatt. Generellt bör inte mer än vad som varit en nödvändig tidsåtgång för anmälan godtas. Hur långt denna tid ska kunna sträcka sig i det enskilda fallet får avgöras i rättstillämpningen med ledning av de bestämmelser om anmälningsskyldighet som är aktuella.

Brottet är konstruerat med ett farerekvisit, med ett undantag som behandlas nedan. Farerekvisitet innebär att brottet fullbordas redan när den oriktiga uppgiften lämnas till Skatteverket eller när en anmälningsskyldighet åsidosätts under förutsättning att det medför den fara som krävs. Som framgår av lagtexten kan den fara som förutsätts för straffansvar avse olika situationer. Det kan vara fråga om en utbetalning som inte alls borde ha gjorts, dvs. i situationer där det över huvud taget inte finns någon rätt till stödet. Vidare kan det vara fråga om en utbetalning med ett för högt belopp, dvs. där det i och för sig finns en grundläggande rätt till stödet men med ett mindre belopp. Den fara som ska föreligga måste vara konkret. Konkret fara får normalt anses föreligga om den oriktiga uppgiften alternativt avsaknaden av en uppgift om ändrade förhållanden sannolikt inte skulle upptäckas vid den normala rutinmässiga kontroll som Skatteverket utför. Det finns alltså i allmänhet inte någon konkret fara om felaktigheten avser en uppgift som Skatteverket regelmässigt kontrollerar. Subjektiva omständigheter som vad gärningsmannen trott, förväntat sig eller insett om faran har ingen betydelse för denna bedömning. Sådana omständigheter kan däremot få

betydelse för uppsåtsbedömningen. Utöver de situationer där brottet är konstruerat med ett farerekvisit träffar straffansvar även den som efter att omställningsstöd har utbetalats inte anmäler sådana ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla och underlåtenheten innebär att företaget fått ett högre stöd än vad det har rätt till. Det fallet tar sikte på en situation där omställningsstöd betalats ut och omständigheter uppkommer efter denna tidpunkt som skulle ha påverkat rätten till stöd eller stödets storlek om omständigheterna varit kända vid tidpunkten för prövningen av ansökan. I samtliga dessa situationer finns dock en möjlighet till frivillig rättelse, se 37 §.

De fall som är avsedda att träffas är för det första när den som erhållit omställningsstöd i egenskap av enskild näringsidkare själv lämnar en oriktig uppgift eller åsidosätter en anmälningsskyldighet. Bestämmelsen omfattar emellertid även sådana fall där en person, exempelvis en företrädare för ett företag som ansöker om stöd, medvetet lämnar en oriktig uppgift, som leder till fara för en felaktig utbetalning till företaget. För det fall det inte är fråga om gärningsmannaskap kan i sådana fall bestämmelserna om medverkan i 23 kap. brottsbalken bli tillämpliga.

För straffansvar ska samtliga objektiva brottsförutsättningar täckas av uppsåt. Det innebär att såväl en oriktig uppgift alternativt en åsidosatt anmälningsskyldighet måste täckas av uppsåt. I de fall där ett farerekvisit ingår måste även faran för att omställningsstöd felaktigt betalas ut eller betalas ut med ett för högt belopp vara täckt av uppsåt.

Påföljden är fängelse i högst två år, dvs. samma straffskala som gäller för bedrägeri enligt 9 kap. 1 § brottsbalken och för bidragsbrott enligt bidragsbrottslagen (2007:612).

I konkurrenshänseende har bestämmelsen genom de speciella brottsförutsättningar som ställs upp företräde framför bedrägeri-bestämmelsen (grundsatsen om *lex specialis*). Om ett brott enligt den nya lagen är tillämplig, ska bedrägeribestämmelsen alltså inte tillämpas.

Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

35 §

Paragrafen innebär att det för grova fall av uppsåtligt omställningsstödsbrott införs en särskild bestämmelse med fängelse i lägst sex månader och högst sex år i straffskalan.

De särskilda kvalifikationsgrunder som anges i paragrafen är endast exemplifierande men bör ändå ha stor betydelse vid bedömningen av om ett brott är grovt. Samtliga omständigheter vid brottet har dock betydelse för om det är att bedöma som ett grovt omställningsstödsbrott. Förekomsten av en kvalificerande omständighet ska inte med automatik leda till att ett omställningsstödsbrott bedöms som grovt. Den första kvalifikationsgrunden – att brottet rört betydande belopp – avser storleken på det felaktigt utbetalda omställningsstödet. Någon bestämd beloppsgräns i förhållande till omställningsstödsbrott enligt 34 § kan inte anges. Den beloppsgräns som används vid motsvarande gränsdragning hos andra förmögenhetsbrott bör kunna vara vägledande för bedömningen. Som en särskild kvalifikationsgrund anges även att gärningsmannen använt falsk handling. Som ytterligare kvalifikationsgrunder anges att gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning. Ett grovt omställningsstödsbrott som begåtts genom

användande av en falsk handling bör normalt konsumera förfalskningsbrottet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

36 §

Paragrafen innebär en kriminalisering av grovt oaktsamma förfaranden i samband med ansökningar om och utbetalningar av omställningsstöd. Straffansvar för vårdslöst omställningsstödsbrott kan förekomma vid såväl lämnande av oriktiga eller ofullständiga uppgifter som vid försummelse att fullgöra anmälningsskyldigheten vid ändrade förhållanden.

De gärningar som i första hand kan anses vara grovt oaktsamma är sådana fall där gärningsmannen lämnat mer påtagligt felaktiga uppgifter som är grundläggande för rätten till omställningsstöd. Det kan gälla avsevärt felaktiga uppgifter eller uppenbart felaktiga uppgifter om sådana förhållanden i företaget som medför eller kan medföra felaktiga utbetalningar.

Straffansvar för grov oaktsamhet bör i första hand förbehållas sådana beteenden som är ett utslag av medveten oaktsamhet. När gärningsmannen insett risken för att exempelvis en uppgift varit felaktig men trots detta lämnat uppgiften, kan det finnas anledning att betrakta förfarandet som grovt oaktsamt liksom när gärningsmannen misstänkt att det förelegat en anmälningsskyldighet men ändå struntat i den. Det är dock inte uteslutet att beteckna även en omedveten oaktsamhet som grov. Om gärningen är mindre allvarlig ska enligt andra stycket inte dömas till ansvar. I lagtexten har särskilt markerats att framför allt det aktuella stödets storlek ska vara av betydelse vid denna bedömning. Här liksom i övriga fall ska dock göras en helhetsbedömning med hänsyn till samtliga omständigheter vid gärningen. Sådana grovt oaktsamma gärningar som rör belopp i närheten av det lägsta belopp som kan betalas ut, dvs. 5 000 kronor, bör som regel inte leda till straffansvar. Rekvisitet kan inte tolkas med ledning av den praxis som finns i fråga om gärningar som avses i 5 § andra stycket skattebrottslagen (1971:69). Tillämpningen av den sistnämnda bestämmelsen ska ses mot bakgrund av de administrativa sanktioner som finns på skatteområdet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

37 §

Bestämmelsen gäller frivillig rättelse och innebär en möjlighet för den som har lämnat en oriktig eller ofullständig uppgift att gå fri från straff om han eller hon frivilligt vidtar rättelse. Även den som låtit bli att anmäla att de uppgifter som lämnats i ansökan visat sig vara felaktiga eller om sådana förändringar inträffat som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek och därefter frivilligt kommer in med en rättelse omfattas av ansvarsfriheten. Det finns även möjlighet att göra frivillig rättelse efter att omställningsstödet har betalats ut.

Straffriheten förutsätter att den korrigerade uppgiften leder till att det finns förutsättningar för att ett korrekt beslut om stöd eller om återkrav av stöd kan fattas. Detsamma gäller en anmälan om ändrade förhållanden. Något formkrav på den åtgärd som vidtas finns inte. De uppgifter som lämnas måste emellertid i princip vara tillräckliga för att Skatteverket ska kunna hänföra dessa till rätt ärende och, eventuellt efter en komplettering,

göra en korrekt bedömning i ett kommande beslut om utbetalning eller återkrav.

Straffriheten förutsätter frivillighet. Med frivillighet avses här detsamma som vid frivilligt tillbakaträdande vid försök, förberedelse och stämpling enligt 23 kap. 3 § brottsbalken. Om förmånstagaren fått veta att han kommer att bli föremål för granskning, kan de åtgärder han vidtar normalt inte sägas ha skett frivilligt. Frivilligheten innebär således att rättelsen görs utan yttre tvång. Så länge den uppgiftsskyldige inte har anledning att tro att han är upptäckt eller inom kort kommer att bli upptäckt, finns möjligheten att träda tillbaka genom rättelse. I de fall Skatteverket inlett en utredning om felaktig utbetalning bör detta som regel utesluta frivillighet. Det är åklagarens uppgift att lägga fram så mycket bevisning att en invändning om frivillig rättelse framstår som obefogad. En rättelse enligt denna paragraf påverkar inte återbetalningsskyldighet för omställningsstöd enligt denna lag.

Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

1 §

I paragrafen regleras vilka typer av brott som omfattas av Skatteverkets verksamhet enligt lagen. I *första stycket* införs en ny *punkt 10* som hänvisar till lagen om omställningsstöd. Därigenom kommer Skatteverkets s.k. skattebrottsenhet att ha möjlighet att arbeta mot brott enligt den lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

1 kap.

1 §

Paragrafen behandlar lagens tillämpningsområde. I *första stycket* utökas lagens tillämpningsområde till Skatteverkets handläggning enligt lagen om omställningsstöd.

Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

2 kap.

3 §

I paragrafen anges vilka uppgifter som får behandlas i beskattningsdatabasen. I *första stycket punkt 14* görs ett tillägg som innebär att uppgifter även får behandlas i beskattningsdatabasen om de behövs för handläggning enligt lagen om omställningsstöd.

Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

7.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

1 kap.

4 §

I paragrafen finns bestämmelser om de ändamål för vilka personuppgifter får behandlas enligt lagen. *Punkt 6* utökas med en ny bestämmelse som innebär att handläggning enligt lagen om omställningsstöd läggs till ändamålen för vilka personuppgifter får behandlas. En ändring görs också som innebär att även handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete omfattas av den nya ändamålsbestämmelsen.

Övervägandena finns i avsnitt 4.8.